



AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE SINAVINA HAZIRLIK SÜRECİNDE 12.
SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖRGÜN ÖĞRETİME VE AÇIK
ÖĞRETİM LİSESİNE YÖNELİK ALGILARI NASILDIR?**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZGE ASAL

DOÇ. DR. ŞENYURT YENİPİNAR

AKSARAY-2024

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

ÜNİVERSİTE SINAVINA HAZIRLIK SÜRECİNDE 12.
SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖRGÜN ÖĞRETİME VE AÇIK
ÖĞRETİM LİSESİNE YÖNELİK ALGILARI NASILDIR?

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZGE ASAL

DANIŞMAN: Doç. Dr. Şenyurt YENİPİNAR

JÜRİ ÜYESİ: Prof. Dr. Emine BABAOĞLAN ÇELİK

JÜRİ ÜYESİ: Doç. Dr. Kamil YILDIRIM

AKSARAY-2024

TELİF HAKLARI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren (....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Özge
Soyadı : ASAL
Bölümü : Eğitim Yönetimi
İmza :
Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Üniversite Sınavına Hazırlık Sürecinde 12. Sınıf Öğrencilerinin Örgün Öğretime ve Açık öğretim lisesine Yönelik Algıları Nasıldır?

İngilizce Adı: What Are the Perceptions of 12th Grade Students Towards Formal Education and Open Education High Schools During the Preparation Process for the University Exam?

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Özge ASAL

İmza:

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
JÜRİ ONAY SAYFASI

Özge ASAL tarafından hazırlanan “Üniversite Sınavına Hazırlık Sürecinde 12. Sınıf Öğrencilerinin Örgün Öğretime ve Açık öğretim lisesine Yönelik Algıları Nasıldır?” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Şenyurt YENİPİNAR
(Eğitim Yönetimi, Aksaray Üniversitesi)

İmza

Üye: Prof. Dr. Emine BABAOĞLAN ÇELİK
(Eğitim Yönetimi, Yozgat Bozok Üniversitesi)

Üye: Doç. Dr. Kamil YILDIRIM
(Eğitim Yönetimi, Aksaray Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi:/...../.....

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nuntarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Aybala Çayır

İmza

TEŞEKKÜR SAYFASI

Yüksek lisans tezi hazırlama sürecinde görüőtüğüm bütün öğrencilere, benden yardımlarını esirgemeyen öğretmen arkadaşlarıma, okul yöneticilerine ve akademik ve mesleki açıdan engin tecrübesiyle ve bilgi birikimiyle desteklerini esermeyen, geleceğe yönelik ufkumu açan, akademik yol haritası belirlememe yardımcı olan danışmanım sayın Doç. Dr. Şenyurt YENİPİNAR'a çok teşekkür ederim.

Ayrıca tavsiyeleri yardımları ve katkıları için sevgili arkadaşım Emel DELİGÖZ ve Prof. Dr. Engin DELİGÖZ'e içten teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak bu zorlu süreçte benden desteğini esirgemeyen sevgili eşim Gökhan ASAL'a, dünyayı benim için daha değerli kılan çocuklarım Umut Doğukan ASAL ve İdris Kağan ASAL'a teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı 12. sınıf öğrencilerinin Örgün Eğitim ve Açık öğretim lisesine yönelik algılarını ortaya koymaktır. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma evrenini 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Aksaray ilinde fen, Anadolu, mesleki ve teknik Anadolu lisesi ve açık öğretim lisesindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemin evreni temsil edebilmesi için tabaka ve kolay ulaşılabilir durum örnekleme (convenience sampling) yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Araştırma verisi “yarı yapılandırılmış görüşme aracı” kullanılarak görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Veriye içerik analizi uygulanmıştır. Analiz sürecinde elde edilen veriden; kodlar, alt temalar ve temalar oluşturulmuş, bunlar tablolar halinde sunulmuştur. Tablolar yorumlanarak sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin açık öğretime yönelmelerinin temel nedenleri arasında üniversite sınavına hazırlanmak için zamandan tasarruf etmek ve kurs ortamının elverişliliği yer almaktadır. Okulun olumsuz ortamı ve arkadaşların olumsuz etkisi öğrencilerin açık öğretim lisesine yönelmelerinin nedenleri arasındadır. Öğrencilerin akademik nedenlerin yanı sıra sosyal ve bireysel nedenlerle de açık öğretim lisesine geçiş yaptıkları görülmüştür. Öğrenciler okul dışında sosyalleşmek ve hobilerine zaman ayırmak istemektedirler. Öğrenciler öncelikle üniversite sınavına hazırlanmak için ardından da kültürel ve sosyal etkinlikler için zamana ihtiyaçları olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler okuldaki bazı derslerden üniversite sınavında soru çıkmadığı için bu derslerin gereksiz olduğunu düşünmektedir. Elde edilen bulgulara göre araştırmanın gerçekleştirildiği okul türlerinde neredeyse bütün öğrencilerin öncelikli isteğinin üniversiteyi kazanmak olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin okulda çok zaman geçirdiklerinden kendilerine yeterince zaman ayıramadıkları sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonuçlarına dayalı olarak uygulama alanına ve araştırma alanına yönelik aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir. Etkili bir rehberlik ile öğrenciler örgün ortaöğretim kurumlarına, (fen lisesi, Anadolu lisesi, meslek lisesi) gelecekte ihtiyaç duyulacak iş gücüne ilişkin tahminler yapılarak alınabilir. Öğrenciler etkili rehberlik yoluyla ilgi, ihtiyaç ve beklentilerine uygun ortaöğretim kurumlarına yönlendirilebilir. Mesleğe yönelik bilgi, beceri ve tutumlar geliştirilip hayata atılmalarına katkıda bulunulabilir.

Meslek lisesi öğrencilerinin üniversite sınavı kaygısı ile okuldan almaları gereken eğitimi

ikinci plana atmalarının önüne geçilmelidir. Bunun için öğrenci ve veliler eğitim sürecinde rehberlik hizmetleri ile sürekli işbirliği içinde olmalı, öğrenciler okulda edindikleri mesleki bilgiyi kullanacakları alanlara yönlendirilmelidir. Öğrencilerin ilgi ve yetenekleri, mesleki istihdam durumu, hayattan beklentileri ve okuldan aldıkları mesleki bilgi de göz önünde bulundurularak gelecek planlaması yapılmalıdır. Bunun sonucunda öğrencilerin üniversiteye yönlendirilmesinin uygun olup olmadığına karar verilmelidir. Fen lisesi öğrencilerine talepleri doğrultusunda çalışma ortamları sağlanabilir. Anadolu liselerinin amaçlarının netleştirilmesi hem öğrencinin hem öğretmenin hem de yöneticilerin yaşadığı karmaşayı sonlandırabilir. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarıp geliştirecek, bu sayede hem okulu sevdirecek hem de onları mutlu edecek sosyal etkinliklerin sayısı artırılabilir. Bu konuda öğretmenlere yol gösterebilecek mesleki çalışmalar yapılabilir. Ayrıca okul ders programları öğrenci ihtiyaç ve gelişimlerine uygun şekilde düzenlenebilir.

Anahtar Kelimeler: Lise, örgün öğretim, mesleki ve teknik Anadolu lisesi, fen lisesi, Anadolu lisesi, açık öğretim,

Bilim Kodu: 10213

Sayfa Adedi: 94

Yazar: Özge ASAL

Danışman: Doç. Dr. Şenyurt YENİPİNAR

ABSTRACT

The purpose of this research is to reveal the perceptions of 12th grade students towards formal education and open education high school. It was conducted using the qualitative research method. The research was conducted in the 2023-2024 academic year with the participation of 12th grade students of open education high school, vocational and technical Anatolian high school, science high school and Anatolian high school in Aksaray. Research data was collected using "semi-structured interview tool". Content analysis was applied to the data. Codes, sub-themes and themes were created from the data obtained during the analysis process and these were shown in tables. Results were obtained by interpreting the tables. According to the research results, the main reasons why students attain to open education include saving time to well-prepare for the university exam and the convenience of the course environment. The negative environment of the school and the negative influence of friends are also among the reasons why students attain to open education high school. It has been observed that students transfer to open education high school for social and individual reasons as well as academic reasons. Students want to socialize outside of school and spend time on their hobbies. Students stated that they firstly needed time to prepare for the university exam and then for cultural and social activities. Students think that some courses at school are unnecessary because there are no questions about these courses in the university exam. Based on the findings, it has been revealed that the primary desire of almost all students in the types of schools where the research has been conducted is to enter university. It was concluded that students could not spare enough time for themselves because they spent too much time at school. Based on the research results, the following recommendations have been developed for the application area and research area. With effective guidance, students can be admitted to formal secondary education institutions (science high schools, Anatolian high schools, vocational high schools) by making predictions about the workforce that will be needed in the future. This can enable students to spend their time, energy and resources for individual and social benefit through social, cultural, academic and professional studies rather than just knowledge-based learning. Through effective guidance, students can be directed to secondary education institutions that fit to their interests, needs and expectations. Knowledge, skills and attitudes towards the

profession can be developed and students can be helped to get started in life.

Vocational high school students should be prevented from putting the education they need to receive from school into the background due to their anxiety about university exams. For this purpose, students and parents should constantly cooperate with guidance services throughout the education process, and students should be directed to areas where they will use the professional knowledge they have acquired at school. Future planning should be drawn for students, taking into account their interests and abilities, professional employment status, expectations from life and the professional knowledge they receive from school. As a result, it should be negotiated whether it is appropriate to lead students to university. Since the aim of science high school students is to receive high-level academic education, study environments can be provided to science high school students in line with their demands. Clarifying the aims of Anatolian high schools can end the confusion experienced by both students, teachers and administrators. The number of social activities that will detect and develop students' interests and talents, thus making them love school and make them happy, can be increased. Professional studies can be conducted to guide teachers on this issue. In addition, school curriculum can be arranged according to student needs and development.

Keywords: Open education high school, formal education, perception

Science Code: 10213

Number of Pages: 94

Author: Özge ASAL

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Şenyurt YENİPİNAR

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKLARI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU.....	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR SAYFASI	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR.....	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Sayıtlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	5
İKİNCİ BÖLÜM.....	7
KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1. Kavramsal Çerçeve	7
2.1.1. Eğitim	7
2.1.1.1. Antik Çağ'da Eğitim.....	7
2.1.1.2. Orta Çağ'da Eğitim.....	8
2.1.1.3. Rönesans Ve Reform Döneminde Eğitim	8
2.1.1.4. Müslüman Olmadan Önce Türklerde Eğitim	9
2.1.1.5. Hunlar'da Eğitim	9
2.1.1.6. Göktürkler'de Eğitim.....	9
2.1.1.7. Uygurlar'da Eğitim.....	10
2.1.1.8. Karahanlılar 'da Eğitim	10
2.1.1.9. Selçuklular'da Eğitim	10

2.1.1.10. Osmanlı Devleti'nde Eğitim.....	11
2.1.1.11. Cumhuriyet Dönemi'nde Eğitim	12
2.1.1.12. Çağdaş Eğitim	12
2.1.2. Örgün Öğretim.....	16
2.1.3. Örgün Öğretimin Amacı.....	17
2.1.4. Ortaöğretim.....	17
2.1.5. Yaygın Öğretim	18
2.1.6. Açık Öğretim Lisesi	18
2.1.7. Açık Öğretim Lisesinin Amacı.....	18
2.1.8. Açık ve Uzaktan Öğretim.....	19
2.1.9. Yönelme Sistemi	19
2.1.10. Üniversite Sınavı	20
2.2. Kuramsal Çerçeve	20
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	25
YÖNTEM.....	25
3.1. Araştırma Deseni.....	25
3.2. Evren ve Örneklem	26
3.3. Veri Toplama Aracı.....	26
3.4. Veri Toplama Süreci	28
3.5. Veri Analizi.....	29
3.6. İnanırcılık ve Tutarlık	30
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	33
BULGULAR VE YORUM	33
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	62
TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER	62
KAYNAKÇA	70
EKLER.....	77
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU	80

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	30
Tablo 2. Öğrencilerin Örgün Öğretimden Açık Öğretime Geçme Nedenleri.....	34
Tablo 3. Açık Öğretim Lisesine Geçmenin Öğrenci Gelişimi Üzerine Etkileri.....	37
Tablo 4. Açık Öğretim Lisesinin TYT-AYT'ye Hazırlanma Sürecinde Etkileri.....	41
Tablo 5. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Örgün Öğretime İlişkin Düşünceleri.....	43
Tablo 6. Örgün Öğretimin Meslek Lisesi Öğrencilerinin Gelişimi Üzerine Etkileri.....	45
Tablo 7. Örgün Öğretimin Meslek Lisesi Öğrencilerinin YKS'ye Hazırlanma Sürecinde Etkileri	47
Tablo 8. Fen lisesi Öğrencilerinin Örgün Öğretime İlişkin Düşünceleri.....	49
Tablo 9. Örgün Öğretimin Fen lisesi Öğrencilerinin Gelişimlerine Etkileri.....	51
Tablo 10. Örgün Öğretimin Fen Lisesi Öğrencilerinin YKS'ye Hazırlanma Sürecinde Etkileri.....	54
Tablo 11. Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Örgün Öğretime İlişkin Düşünceleri.....	55
Tablo 12. Örgün Öğretimin Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Gelişimlerine Etkileri.....	58
Tablo 13. Örgün Öğretimin Anadolu Lisesi Öğrencilerinin YKS'ye Hazırlanma Sürecine Etkileri.....	60

KISALTMALAR

AYT:	Alan Yeterlilik Testleri
TDK:	Türk Dil Kurumu
TTK:	Türk Tarih Kurumu
TYT:	Temel Yeterlilik Testi
URL:	Uniform Resource Loader
YÖK:	Yükseköğretim Kurulu
YKS:	Yükseköğretim Kurumları Sınavı

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın sayıltıları, sınırlılıkları ve araştırmada kullanılan tanımlar yer almaktadır.

1.1 Problem Durumu

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa göre örgün ortaöğretimin amaç ve görevleri, Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, "Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgarî ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadî sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak." olarak tanımlanır. Bu amacın gerçekleştirilme durumuna bakıldığında sorunlar tespit edilmektedir. Türkiye’de öğrenciler okulda eğitim ve öğretim almaktan ziyade sınava odaklandıkları için okullar amacından uzaklaşmaktadır. Okullarda öğrencinin gelişimi bir bütün olarak düşünölmelidir. Ancak sınav kaygısıyla okullarda bu gelişim göz ardı edilip sınava odaklı eğitime önem verilmektedir. Sınav öğrencilerin ve ailelerin hayatlarının odağı haline gelmektedir. Bu da sadece öğrencileri değil öğretmenleri ve velileri de kaygılandırmaktadır (Türk Eğitim Derneği [TED], 2010). Çetinkaya ve Demirel (2022), çalışmalarında öğrencilerin örgün öğretimi zaman kaybı olarak gördüğünü ve üniversite sınavına daha etkili çalışabilmek için açık liseye geçtiğini ortaya koymuştur. Kutlu (2001)’nin çalışmasına göre ise öğrenciler kurslardaki dersleri üniversiteye hazırlanmak için daha faydalı bulmaktadır. Öğrencilerin okulda verilen ödevleri değil kurslarda verilen ödevleri yapmak istedikleri ortaya çıkmıştır. Öğrenciler okulda da kurslara benzer uygulamalar istemekte, bu da öğrenciler ve öğretmenler arasında problemlere neden olmaktadır. Türkiye’de sınavların önemi gün geçtikçe artmaktadır. Bu sebeple öğrenciler daha iyi ders çalışma şartları elde etmek için çareler aramaktadır. Bu noktada açık liseye geçmek çözüm olarak karşılırlarına çıkmaktadır. Açık lisenin ders yükünün az olması, merkezi sınavlara çalışmak için zaman avantajı sağlaması gibi sebepler açık liseye yönelimi attırmıştır (Can & Sakallı, 2023). Öncü’ye (2017) göre öğrenciler derslerin zor olduğunu düşündükleri için ve ödev yapmak istemediklerinden açık öğretime geçmektedir. Bunun yanında 12. Sınıfta sınava hazırlanmak için de açık öğretime geçebilmektedirler. Öğrenciler üniversite sınavlarına hazırlanabilmek için kurslara gitmek istediklerinden örgün

eğitim öğrencileri açık ğretim liselerine nakil yaptırmaktadır. Bu durum bize örgün öğretimden açık öğretime geçmemesi gereken öğrencilerin belirlenen nedenlerin dışındaki sebeplerle örgün öğretimden açık ğretim lisesine geçtiklerini işaret etmektedir. Bu geçişin birçok sonucu olabilir. Örgün ortaöğretimin zaman kaybı olduğuna dair algı değişmez ise şu anda ağırlıklı olarak 12. Sınıfta görülen geçişler alt kademelerde de görülebilir. Onlarda da örgün öğretimin gereksiz olduğu ve zaman kaybı olduğuna dair algı gelişebilir.

Öğrencilerin rgn öğretimden açık ğretim lisesine geçme nedenleri ortadan kaldırılmadıkça örgün ğretim içerisinde memnuniyetsizlik devam edeceğinden öğrencilerin istenen niteliklerle donatılmasında sorunlar yaşanacaktır. Bu durum kaynakların verimsiz kullanımına neden olacağı gibi ğrenci potansiyelinin eksik kullanılması anlamına geleceğinden insan gücü etkili olarak değerlendirilemez.

Bununla birlikte, Milli Eğitim Bakanlığı sorunun farkına varmış ve bir düzenleme yapmaya çalışmıştır. 2022-2023 eğitim ğretim yılında yayınlanan 83907639 sayılı genelge ile açık ğretim lisesine geçiş şartları belirlenmiştir. Genelgenin 15/c maddesinde “eşitli nedenlerle dokuzuncu sınıfta devamsızlık hakkını dolduranlar” ifadesine dayanarak öğrenciler özürsüz devamsızlık hakkını doldurup açık ğretim lisesine geçebilmektedir. z disiplini gelişmiş, kendi kendine çalışma stratejileri geliştirebilen, herhangi bir rehberlik ihtiyacı duymayan öğrenciler için bu geçişler belki akademik olarak sorun olmayabilir. Ancak sosyal ve kültürel anlamda eksiklikler bu öğrencilerde görülebilir. Bunun yanında öz disiplini yeterince olmayan, bireysel çalışma yöntemlerini uygulamada sorunlar yaşayan ve daha çok rehberlik ihtiyacı olan öğrencilerde hem akademik hem sosyal ve kültürel sorunlar yaşanabilir. Ayrıca rgn ortaöğretim kurumlarından açık ğretim lisesine sistemsel gereklilikler dışındaki geçişler Milli Eğitim Sistemi yapısının planlandığı gibi işlememesine, kaynak ve olanakların amaçlandığı gibi kullanılamamasına, israfa ve verimsizliğe neden olarak Milli Eğitimin amaçlarının etkili olarak gerekleştirilmemesindeki engellerden biri olarak görülebilir. Açık ğretim lisesine geçiş nedenlerinin belirlenerek bu nedenlerin ortadan kaldırılmasına yönelik öneriler getirilmesi eğitim sisteminin planlandığı gibi çalışmasını sağlayabilir.

1.2. Problem

Bu çalışmanın problem cümlesi: “niversite sınavına hazırlık sürecinde 12. sınıf ğrencilerinin örgün ğretim ve açık ğretim lisesine yönelik algıları nasıldır?” şeklinde oluşturulmuştur. Bu problemi zebilmek için aşağıdaki alt sorular belirlenmiştir.

1. Örgün öğretimdeki öğrencilerin açık ğretim lisesine geçme sebepleri nelerdir?

2. Açık öğretim lisesine geçmek öğrencilerin gelişimlerini nasıl etkilemektedir?
3. Öğrencilerin açık öğretim lisesinde öğrenim görüyor olması TYT-AYT sınavına hazırlanmasını nasıl etkiliyor?
4. Mesleki ve teknik Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin örgün öğretime ilişkin düşünceleri nelerdir?
5. Örgün öğretime devam etmek meslek lisesi öğrencilerinin gelişimlerini nasıl etkilemektedir?
6. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmak meslek lisesi öğrencilerinin TYT-AYT sınavına hazırlanmasını nasıl etkiliyor?
7. Fen lisesinde öğrenim gören öğrencilerin örgün öğretime ilişkin düşünceleri nelerdir?
8. Örgün öğretime devam etmek fen lisesi öğrencilerinin gelişimlerini nasıl etkilemektedir?
9. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmak fen lisesi öğrencilerinin TYT-AYT sınavına hazırlanmasını nasıl etkilemektedir?
10. Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin örgün öğretime ilişkin düşünceleri nelerdir?
11. Örgün öğretime devam etmek Anadolu lisesi öğrencilerinin gelişimlerini nasıl etkilemektedir?
12. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmak Anadolu lisesi öğrencilerinin TYT-AYT sınavına hazırlanmasını nasıl etkiliyor?

1.3. Araştırmanın Önemi

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirtildiği gibi Türk Milli Eğitim Sistemi amaçlarını gerçekleştirebilmek için bir yapı oluşturarak amaçlarını gerçekleştirebilmesine katkı sağlayacak ilkeleri, kademeleri, bölümleri, kurumları, birimleri ve bireyleri yasal olarak belirlemiştir.

Örgütler, belirli hedefler doğrultusunda planlı bir şekilde önceden yapılandırılmış, hem uyum içerisinde faaliyetlerin yürütüldüğü hem de dış çevreleriyle bağlantılı sosyal varlıklardır (Daft, 2010). Bütün örgütlerin amacı belirli bir amacı gerçekleştirmektir ve çeşitli birimlerden oluşur (Göksoy & Yenipınar, 2015). Örgütlerin gelişimi açısından bireylerin gelişimi çok önemlidir (Babaoğlu, Kırıl & Çilek, 2016). Dolayısıyla örgütleri insanların bir araya gelerek bazı hedefler doğrultusunda birbirleriyle kurdukları ilişkiler yumağı olarak görmek mümkündür. Örgütlerin en temel unsuru, insanlar ve aralarındaki

amaçlı ilişkilerdir (Simon, 1996). Sistem belirlenen yapıda işlediğinde amaçlarını etkili ve verimli şekilde gerçekleştirebilir. Belirlenen yapı ve işleyişin dışına çıktığında etkililik ve verimlilik sağlanamayacağı gibi amaçların gerçekleştirilmesinde sorunlar ortaya çıkabilir.

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa göre ortaöğretimin amaç ve görevleri, Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

“(1) Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak, (2) Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğretime veya hem mesleğe hem de yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır.”

Üniversiteye Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi [ÖSYS], yıllardır Türkiye’de üzerinde en çok düşünülen, çok tartışılan ve çok değiştirilen sınavlardan biridir. Her yıl Türkiye’de ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğrenciler, istedikleri yükseköğretim kurumuna girmeye çalışmaktadır. Bu da öğrencilerde kaygıya yol açmaktadır. Özellikle lise son sınıf öğrencisi olup sınava hazırlanan öğrenciler daha fazla baskı hissedebilmektedir. Bu bağlamda Kutlu, çalışmasında: “İlk kez sınava girecek öğrenciler, bir yandan okul derslerini başarıp yüksek notlar almaya çalışırken, öte yandan üniversite sınavına yönelik hazırlık yapmaya çalışmaktadır. Bu hazırlık sırasında, okul derslerini ihmal edebilmekte ve Ortaöğretim Başarı Puanı [ÖBP] belirleyecek olan okul derslerinden düşük notlar alabilmektedir” sonucuna ulaşmıştır (Kutlu, 2001). Öğrencilerin en çok zaman harcadıkları yerlerden biri okullardır. Öğrencilerin hedeflerine ulaşması için okuldan beklentilerini karşılanmalıdır. Eğer beklentiler karşılanırsa öğrencinin okula devam etme durumu, öğrenme hevesi, motivasyonu artar. Yapılan çalışmalarda fen lisesi öğrencilerinin okuldan beklentilerinin karşılanmamasından ötürü okulu bırakma oranında artış görülmüştür (Şimşek, 2011).

2022-2023 eğitim öğretim yılında yayınlanan 83907639 sayılı genelge ile açık öğretim lisesine geçişleri sınırlandırmış olmakla birlikte açık öğretime geçme sebepleri ortadan kaldırılmadığından öğrencilerde açık öğretime geçme isteği devam etmektedir. Bu çalışma ile öğrencilerin örgün öğretim kurumlarına ve açık öğretim lisesine yönelik algılarının tespit edilmesi ve açık öğretim lisesine geçiş nedenlerini ortadan kaldırabilmek için önerilerde bulunulacaktır. Bu şekilde öğrencilerin eğitimin temel yapısı içerisinde planlanan bölümlerde Milli Eğitim’in amaçlarına hizmet edecek şekilde eğitim almalarına ve istenen niteliklerle donatılmalarına katkı sağlanabilir. Öğrencileri açık öğretime geçmeye yönlendiren nedenler belirlenirse Planlanan yapı içerisinde sürecin işlemlerini güçleştiren ya da engelleyen etkenlerin kaldırılmasına yönelik önerilerde bulunulabilir. Bu şekilde eğitim

sisteminin yapısı bozulmadan etkin şekilde işlemesi sağlanarak madde ve insan kaynakları doğru şekilde kullanılacağı gibi belirlenen amaçlara istenen nitelik ve kalitede ulaşılabilir.

1.4. Sayıtlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşmelerde samimi ve içtenlikle cevap verdikleri kabul edilmektedir. Katılımcıların ifade ettiği görüşlerin geneli temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın katılımcılarına gönüllülük esasına dayalı olarak ulaşılmıştır. Maliyet ve ulaşılabilirlik açısından tesadüfi yöntemle görüşme yapılmaması bu araştırmanın sınırlılığıdır.

1.6. Tanımlar

Algı: TDK algı kavramını: “Bir şeye dikkati yöneltmek o şeyin bilincine varma, idrak’ olarak tanımlamıştır (TDK). Başka bir tanımda ise algı; 5 duyu organıyla elde edilen bilgilerin, insanı harekete iten anlamlı bilgiler haline getirilmesi ve evreni ve uyaranları içselleştirebilmek için bu verileri kullanabilme sürecidir (Gander & Gardiner, 2007). Duyu organlarımız dil, burun, göz, kulak, deri ile hissedilebilen ve canlının harekete geçmesini sağlayan uyarıcıların anlamlandırılması sürecine algı denir. Canlının bu uyarıcı hakkında önbilgisi yoksa ona anlam yüklemesi mümkün değildir (Turan, 2006). Kişi, gelen uyaranları anlamlandırmak için onu beyinde toplar ve sınıflandırır. Algı, onun meydana gelmesini sağlayan uyaranların tamamından daha çok mana ifade eder (Cüceloğlu, 1993). Algılama olduğu sırada beyin, duyu organları ile alınan verinin ve insanın bulunduğu toplumun aile kültürel değerleri dikkate alır. İnsan beyni etrafındaki uyaranları seçer. Yani beyin algıladığı bir takım duyuları göz ardı edebilir veya kimi duyuları güçlendirebilir ve ihtiyaçlara göre anlamlandırır. Duyu organlarının beyne ulaştırdığı duyular basittir ama algılama süreci; tecrübeler ve hazır bulunuşluk sürecin içinde olduğu için karmaşık bir süreçtir (Sökmen, 1994).

TYT: Ortaöğretimden yükseköğretime geçen adayların temel yeterliliğini ölçen testin ilk aşamasıdır.

AYT: Ortaöğretimden yükseköğretime geçen adayların temel yeterlilik testinin alanlarına

göre ardından girdikleri alan yeterlilik testidir.

YKS: Bu sınav üç oturumdan oluşur. Bunlar “temel yeterlilik testi (TYT), alan yeterlilik testi (AYT) ve yabancı dil testi (YDT)’dir.



İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde eğitim, örgün öğretim ve örgün öğretimin amaçları, açık ve uzaktan öğretim, açık öğretim lisesi ve amaçları, üniversite sınavı, çerçevesinde temel kavramlar sunulmaktadır. İlgili araştırma bulguları ve çalışmanın ilgili kuramsal temelleri ele alınmaktadır.

2.1.1. Eğitim

Eğitim, insanlığın var oluşuyla birlikte tarih sahnesinde yerini almaya başlamıştır. Bireylerin ve toplumun gelişimini sağlayan kültür, ekonomi, siyaset, teknoloji alanındaki her bir gelişim, zor koşulların kolaylaşması ve ilerlemenin devam etmesi için yeni nesillere eğitim yoluyla aktarılmıştır. Yerleşik hayata geçilmesi ile yeni nesillere aktarım kolaylaşmış bu da eğitimi olumlu etkilemiştir (Köçer & Koçoğlu, 1980). Eğitimin düşünsel olarak ele alınması Antik Dönemlere rast gelir. Bu dönemde eğitimde önemli yöntem ve yaklaşımlara sahip millet ve devletler Mısırlılar, Çinliler ve Yunanlılardır (Koçer, 1980).

2.1.1.1. Antik Çağda Eğitim

Antik Mısır'da (M.Ö. 3000-530) eğitim 4-5 yaşlarından başlamaktadır. Yapılan araştırmalar birkaç tür okul olduğunu ve kızların da okuma yazma öğrendiğini ortaya koymuştur. Okullarda din, ahlak, felsefe ve matematik eğitimleri verilmiştir (Dumlu, Şahin & Şahin, 2023). Antik Çin'de ilk önce sadece aristokratlar ve soylular eğitim almışlardır. Zamanla ortaya çıkan savaşlar sonucunda halk da eğitim almaya başlamıştır. Bunu sebebi savaşların ortaya çıkardığı karışıklığın önüne geçmektir. Konfüçyüs bu amaçla bir okul kurma fikri ortaya atmıştır. O'na göre milli birlik ve bütünlük halkın okullarda eğitimi sayesinde sağlanacaktır (Güleç, 2023). Antik Yunan'da felsefeye büyük önem verilmiştir. Bu sebeple Sokrates, Aristo ve Platon gibi filozoflar kusursuz toplum için ideal vatandaş yetiştirme

amacıyla eğitim verilmesi düşüncesini ortaya atmışlar, bu amaçla kanunlarla desteklenmiş yeni kurumsal eğitim sistemi ortaya çıkmıştır. Aynı dönemde üniversite eğitimi ayarında kurumlarda eğitim vermeye başlanmıştır (Çam, 2016).

Hemen hemen antik milletlerin ve devletlerin hepsinde birey eğitimi büyük önem taşımaktadır. Eğitim süreci devlet eliyle yürütülmeli düşüncesi hâkimdir. Eğitimin bir kurum çatısı altında sürdürülmesi gerektiği düşünülmektedir. Mesela Aristoteles'e göre eğitim çok önemli olduğu için, eğitimle ilgili kararlar kişinin kendi inisiyatifine bırakılmamalıdır, eğitim devletin mesuliyeti altında sürdürülmelidir. Eğitim sürecinde bireylerin bedensel ve zihinsel gelişimi göz önünde bulundurulmalıdır. Buradan eğitimde hem toplum hem de birey açısından ne kadar önemli olduğu görülür. Eğitim vasıtasıyla hem birey hem toplum gelişir ki bu yönüyle eğitim, bir devlet meselesidir. Kurumsal eğitime yedi yaşında başlamak yirmi bir yaşına kadar devam ettirmek gerekmektedir. Eğitimin içeriğinde okumak ve yazmak, sanatsal ve bedensel faaliyetler bulunmalıdır. Eğitimin tek amacı özgür düşünce, duyum ve yaratımdır. İyi bir eğitimle birey doğru gelişim gösterir. Bu sayede çocuk yetişkin olduğunda hayatının amacını bulur (Erkızan & Çüçen, 2013, s. 156).

2.1.1.2. Orta Çağ'da Eğitim

Ortaçağ'da eğitim din üzerine şekillenmiştir. Manastır okulları, Katedral okulları ve şövalyelik okulları dine paralel eğitim vermiştir. Bu okullarda eğitim alanlar dönemin Avrupa'sını şekillendirmiştir. Aydınlanma dönemine geçişi sağlayan bugünkü üniversitelerin ilk örnekleri Avrupa'da görülmüştür. Yunan ve Roma gibi uygarlıklarda da üniversite benzeri yükseköğretim yapan kurumlar kuruluşur ancak bu kurumlar günümüz üniversitelerinden farklıdır. Haçlı seferleri sırasında İslam dünyası ile etkileşime girilmiş bilgi ve kültür alışverişi sağlanmıştır. İslam dünyasından alınan bilgilere yenileri eklenmiş, Yunanca birçok eserin de İslam dünyası tarafından Arapça çevirisi yapılmıştır (Gül, 2021).

2.1.1.3. Rönesans ve Reform Döneminde Eğitim

Din ortaçağ yaşamının en önemli dayanağıdır. Rönesans'ın etkisiyle dinin ortaçağ kültürü üzerindeki etkisi sona ermiştir. Rönesans ile doğru; bulunan değil aranan, araştırılan bir şey olma anlayışı ortaya çıkmıştır. Rönesans bu düşünce tarzıyla ortaçağı akıl ve mantığın ışığıyla aydınlatır. Kant Aydınlanma çağının Rönesans düşüncesini benimseyip geliştiren dönemin önemli bir aktörüdür. Rousseau eğitimin en önemli amacını şöyle tanımlar:

“Terbiyenin şaheser gayesi muhakemeli adamlar yetiştirmektir” (Rousseau, 1961, s. 50). Bu sözleriyle Rousseau aklın din ve gelenek kaynaklı bütün baskılardan arındırılması gerektiğini ifade eder. Aynı dönemde yaşayan Charles, dinsel düşünceyi insanlığın kültür açısından gelişmemesinin en önemli sebebi olarak öngörmüştür (Aytaç, 1972, s. 82-83). Onun düşüncesine göre toplumların gelişmesi yalnızca çağdaş eğitim sayesinde olur. Eğitim devletlerin sorumluluğundadır (Maboçoğlu, 1999).

2.1.1.4. Müslüman Olmadan Önce Türklerde Eğitim

10. yüzyılda Türklerin Müslüman olmadan önceki en önemli devletleri Hun Devleti, Göktürk Devleti ve Uygur Devleti'dir. Bu devletlerin eğitim anlayışları bazı farklılıklar gösterse de genel olarak birbirine benzer. Bütün Türk topluluklarında eğitim anlayışını yaşam biçimi belirler. Eğitimin töreyle uyumlu olması çok önemlidir. Bütün Türk devletlerinde görülen çağdaşlık ve kültür seviyesi örgün eğitim olduğunun göstergesi olarak düşünülse de kesin bir kanıt yoktur. Bu devletlerin edebi eserlerinde öğretici bir dil kullanılır. Bu eserler sosyal hayat, etik, terbiye ve felsefe içerir. Bilime önem verilir. Cinsiyet ayırmaksızın çocuklar çok sevilir (Akyüz, 2012, s. 5).

2.1.1.5. Hunlar 'da Eğitim

Hunlarda askerlik eğitimi töreye bağlı bir şekilde yapılmıştır. Töreyle göre çocuklar kuvvetli ve başarılı bir asker olmalıdır. Hunlarda meslek eğitimi hayvanlardan elde edilen ürünlerin işlenmesine dayalıdır. Doğada bulunan malzemelerle gereçler yapılır, bu becerileri usta çırağa öğretilir. Altın ve demir ustalıkla işlenirdi (Ögel, 2020). Dini liderleri (kam, kahin vs.) bir çeşit öğretmendir. Bunun yanında beden ve ruh sağlığıyla da ilgilenenler öğretmendir. Dini liderler halkın sorunlarıyla ilgilenmişlerdir (İnan, 2020).

2.1.1.6. Göktürkler 'de Eğitim

Göktürklerin Hunların devamı olması sebebiyle pek çok açıdan onlara benzediği gibi eğitim anlayışları da birbirine benzer. Ancak Hunlardan farklı olarak Göktürkler Türk tarihinde bir ilk olan yazılı kaynağa sahiptir (Orhun Kitabeleri). Türk tarihi ve eğitimi açısından bu çok önemlidir. Bu eser Göktürk alfabesi ile yazılmıştır. Böyle bir yazılı esere sahip olması Göktürklerin yazıyı eğitim aracı olarak kullandığını gösterir (Togan, 1942).

2.1.1.7. Uygurlar 'da Eğitim

Uygurlar döneminde yerleşik hayata geçildi ve bu yeni yaşam tarzıyla birlikte eğitim anlayışında da değişiklikler oldu. Örneğin eğitim daha sistemli ve kurumsal oldu. Uygurların kendine ait 14 harften oluşan alfabesi vardı. Kitaplar çoğaltıldı. Bütün bu gelişmeler eğitimin kolaylaşmasına yardımcı oldu. Çevrilen kitaplar sayesinde başka kültürlerle tanışıldı ve düşünce tarzında ve eğitim anlayışında çeşitlilik sağlandı. Dini liderlerin öğretmenlik yapması, ibadet yerlerinin eğitime hizmet etmesi eğitimde gelişmeye neden oldu (Akyüz, 2001).

2.1.1.8. Karahanlılar 'da Eğitim

Türklerde İslamiyet'ten sonra eğitim Karahanlı Devleti ile başlatılabilir (Togan, 1981). Karahanlılar döneminde İslam'ın benimsenmesi ve yerleşik hayata geçiş ile medreseler kurulup yaygınlaşmıştır. Bu sayede eğitim ve öğretim gelişmiştir. Dönemin en önemli düşünülerinden Farabi Türk tarihinde eğitimle ilgili ilk görüşlerini belirtmiştir (Yazıcı, 2016). Farabi Türk ve İslam dünyasında eğitime öncülük etmiştir. Farabi'ye göre bilgi çok büyük bir fazilettir. O'na göre bilgiyle insan yanlış davranışlardan uzaklaşır, iyiye yönelir. Onun tek gayesi toplumu eğiterek yaşanabilir ve faziletli bir toplum meydana getirmektir (Toprak, 2020).

2.1.1.9. Selçuklular 'da Eğitim

Selçuklular eğitim anlayışını Karahanlılar'dan örnek almıştır. Karahanlılar'a benzer şekilde eğitim kurumları inşa etmişlerdir. Bu dönemde Nizamiye medreseleri açılmıştır. Bazı kentler bilimin ve kültürün merkezi haline gelmiştir. İslamiyet'in etkisiyle Fars ve Arap kültüründen etkilenerek zamanla Türk kültüründen uzaklaşmışlardır. Selçuklu eğitiminde; ahilik, atabeylik ve medreselere çok önem verilmiştir (Öztürk & Fındıkçı, 2011).

Ahilik çalışma hayatı ile kurumsal eğitimin birlikte işlemesidir. Ahilik yaygın eğitimin mükemmel bir örneğidir. Türklerin iş yaşamında yüzyılların getirdiği birikimle iş ahlakı ve kültürünü oluşturmuşlardır (Demirpolat & Akça, 2004). Türkler İslamiyet'ten önce ve sonra, tahtta söz sahibi olabilecek bütün varislerin çok iyi bir şekilde yetiştirilmesini önemsedikleri için Atabeylik sistemini uygulamaya koymuşlardır. Bu sistem içinde, planlı ve gelenekselleşmiş yöntemler kullanmışlardır. Bunların yanında Selçuklu hükümdarları varislerine valilikler vererek deneyim kazanmalarını sağlıyorlardı. Bu şehzadelere atabeyler

yol gösterirlerdi, terbiye verirlerdi. Atabey unvanı ilk kez Nizamülmülk'e verilmiştir. Osmanlı Devleti Atabeylik kavramı yerine Lalalık kavramı kullanılmıştır (MEB, 2015). Bu dönemde eğitim öğretimin en önemli unsuru olan medrese, kelime olarak öğrencinin bilgi aldığı yer anlamına gelir (Baltacı, 2002). Medreselerin 3 temel hedefi vardır.

- 1- Müderris yetiştirmek,
- 2- Devlet adamı yetiştirmek,
- 3- Adalet mensubu yetiştirmek.

Bu hedeflerin gerçekleştirilmesiyle cahilliğin önüne geçmek amaçlanmıştır (Bozkurt, 2003).

Bu dönemde yaşamış medrese geleneğinin en önde gelen temsilcilerinden önemli bir düşünür olan Mevlana Celaleddin Rumi, fikirleri ile iletişimin, hoşgörünün, anlayışın temsilcisidir (Çelik, 2002). Bir diğer önemli düşünür Yunus Emre, hoşgörü ve sevgiye dayanan felsefesini arı bir Türkçeyle anlatmaya çalışmıştır (Sevgi, 2012).

2.1.1.10. Osmanlı Devleti'nde Eğitim

Osmanlı Devleti kurulduğu günden itibaren eğitim öğretime önem vermiştir. İlk medreseler Bursa ve Edirne gibi devlete de başkentlik yapan şehirlerde kurulmuştur. Bu medreseler, faaliyetleriyle Fatih Sultan Mehmet döneminde altın çağını yaşamıştır. Bu dönemde diğer İslam devletlerinden birçok bilim adamı Osmanlı Devleti'ne gelmiş, eğitim öğretime büyük katkılarda bulunmuştur (İhsanoğlu, 2002). 16. Yüzyıldan sonra akli ilim denilen fen ve sosyal bilimler terkedilmiş yerine bilim ile ifade edilemeyen nakli ilimler benimsenmeye başlanmıştır (Atay, 1983). 1795 yılında kurulan Mühendishane-i Bahri Hümayun ve Mühendishane-i Berri Hümayun ile askeri eğitim kurumlarında başlayan çağdaşlaşma süreci 2. Mahmut, Tanzimat devri ve sonrasında devam etmiştir. Bu dönemde 3 kademeli eğitim (ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim) şeklinde bir sistem kurulmuştur. 1869'da çıkan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi bu sistemin önemli bir aşamasıdır (Demirel, 2012). Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile amaçlanan genel olarak eğitim sistemini düzene koymaktır. Bu amaçla hazırlanan ilk hukuki metindir. Bu düzenleme metninde geleneksel medreselerden bahsedilmemesi Osmanlı Devleti'nin çağdaş eğitime olan yönelimini gösterir. Nizamnamede hem kız hem de erkek öğrencilerin zorunlu olarak okula gitmesi gerektiğinden bahsedilmesi kamu alanında kadınlara da yer verilmesinin yolunu açmıştır (Çağır & Türk, 2017). Eğitimin dönüşümü Osmanlı döneminden Cumhuriyetin kuruluşu sırasında ve sonrasında da sürekli devam eder. Osmanlı'da gözlemlenmeye başlanan dönüşümler Cumhuriyet Dönemi'ne geçerken yapılacak olan sosyal ve siyasi

dönüşümlerimin de zeminini oluşturmuştur. 1870 yılında açılan Darülmuallimat, 53 yıl boyunca yetiştirdiği aydınlar ve kadın öğretmenlerle Cumhuriyet kadının haklarını kazanmasında etkili olmuştur. Aynı şekilde II. Meşrutiyet döneminde yaşananlar aydınlara Cumhuriyet döneminde yeni neslin nasıl yetiştirilmesi gerektiğine dair fikir vermiştir (Akyüz, 2011).

2.1.1.11. Cumhuriyet Dönemi'nde Eğitim

Türkiye Cumhuriyeti'nin sağlam temellere oturmasını sağlamak amacıyla milli mücadele esnasında ve sonrasında eğitime çok önem verilmiş, bu doğrultuda birçok çalışma yapılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitim alanındaki temellerini atmak üzere büyük bir öneme sahip olan Maarif Kongresi 15 Temmuz 1921'de yapılmış, Atatürk'ün fikirleri, kanunlar, meclisin kararı göz önünde bulundurulmuş, eğitim şuraları düzenlenmiştir. Bu yolla şu hedeflere ulaşmak amaçlanmıştır;

- 1- Eğitimde örgütlenmeyi gerçekleştirme
- 2- Eğitimin halk arasında yaygınlaşmasını sağlama
- 3- Ülke çapında eğitim-öğretimin birlikteliğinin sağlanması
- 4- Eğitimin çağdaşlaşması ve kalitesinin artırılması
- 5- Eğitim sisteminin eksiklerinin giderilmesi.

Bu eksikliklerin giderilmesi amacıyla eğitim şuralarının yanında yasal düzenlemeler (430, 222, 1739, 7354) yapılmıştır (Çetin, 2003). Osmanlı'nın son dönemlerinde yaşanan hezimetlerin ardından ve Avrupa'da yaşanan gelişmeler birçok alandan olduğu gibi eğitim alanında da yenileşmeye gidilmeyi zorunlu kılmıştır. Bu amaçla geleneksel eğitimin yanında batı tarzında eğitim veren okullar açılmış, bu da eğitimde, sosyal hayatta ve devlet işlerinde ikiliğe neden olmuştur ve çeşitli sorunlar doğurmuştur. Cumhuriyetin kurulmasından sonra buna derhâl bir son vermek amacıyla 3Mart 1924 yılında "Tevhid-i Tedrisat" kanunu ile eğitimde birlik sağlanmıştır. Bu kanun sayesinde kız çocuklarının okullaşma oranı yükselmiş, özgür düşünce gelişmiş, gençlerin ilerleyişinin önü açılmış, çağdaş eğitimin temelleri atılmıştır (Arı, 2002).

2.1.1.12. Çağdaş Eğitim

Geleneksel eğitimden çağdaş eğitime geçerken tüm dünyada eğitim yepyeni anlamlar ve boyutlar kazanmıştır. Bilimsel ve teknolojik yenilikler, bu yeniliklerin sebebi ve sonucu olan

bilgi patlaması, tüm dünyanın ve insanlığın sosyolojik ve ekonomik yapısını ve kültürünü değiştirmiştir. Baş döndürücü değişim, eğitimi dünyada değişen bütün etmenlerden etkilenen bir olgu haline getirmiştir (Kayıran, 1998).

Değişen ve gelişen dünyada eğitim öğrenciyi geleceğe hazırlamalıdır. Geleceğin öğrencileri kendi eğitimlerinin ve hayatının akışının sorumluluğunu almalıdır. Burada sorumluluk almak demek ilerlemek için hayata katılmak, böylelikle insanları, olayları ve şartları etkilemek demektir. Sorumluluk almak, yol gösterici bir amaç belirleme ve bir hedefe ulaşmak için eylemleri belirleme becerisini gerektirir. Sorumluluk almayı desteklemek için eğitimcilerin sadece bireyi tanıması yetmez, onların öğretmenleriyle, akranlarıyla aileleriyle ve toplumla olan geniş bağını kavraması gerekir ki bu da öğrenmeyi etkiler. Sadece okulda eğitim alanlar değil, öğretmenler, okul yöneticileri, aileler kısacası herkes öğrencidir (OECD, 2018).

Bugünkü çağdaş eğitim anlayışını destekler şekilde 1980’lerde Delor Komisyonu eğitimin amaçlarını 4 ana başlıkta toplamıştır. Bunlar;

- Nasıl öğrenileceğini öğrenmek,
- Nasıl yapılacağını öğrenmek,
- Kendini gerçekleştirmeyi öğrenmek,
- Birlikte yaşamayı öğrenmek (Eurydice, 2022).

Analiz edebilmek, bilimsel bir düşünce tarzını uygulayabilmek, doğanın ve insan yapımı dünyanın birbirine bağlılığını anlamak, bilginin güvenilirliğine eleştirel bir gözle bakmak, günümüz dünyasında herkes için gerekli olan yeterliliklerdir (European Commission / EACEA / Eurydice, 2022).

Eğitim sürecinin sonucunda varılmak istenen amaçlara ulaşmak için öncelikle eğitimin tanımının ortaya koyulması önemlidir. Bu sebeple eğitimin çeşitli tanımları yapılmıştır.

Örneğin Fidan (1996) eğitimi önceden belirlenmiş bir hedef doğrultusunda sürece yayılmış bir insan yetiştirme eylemi olarak tanımlamıştır. Demirel ise eğitimi önceden belirlenmiş ve kontrol edilmiş bir çevrede ekseriyetle okullarda sosyal ve kişisel anlamda, bir sürece yayılmış gelişme olarak tanımlamıştır (Demirel, 2000). Başka bir tanım ise şöyledir: Eğitim kişiler ve toplumlar içindir ve önceden belirlenen bilgi, yetenek ve davranış geliştirme etkinliğidir ki; bu etkinliklerin toplum, siyaset, kültür, ekonomi ve birey ile ilgili boyutu vardır (Arabacı, 2021; Aydoğan, 2021; Azar, 2011). “Davranışların insan tarafından kazanılmasını sağlayacak çabalara da yine eğitim denilmektedir” (Keyifli 2013). Eğitim, kişilerin ve toplumların bilgi yetenek ve hareketlerinde istedik değişimler için yapılan

aktivitelerin, birey veya toplumca davranışa dönüştürülmesidir (Knowles, Swanson & Holton, 2015). Eğitim insanların davranışını pozitif yönde değiştirir (Türkkan, 2019). Eğitim TDK tarafından “Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme; terbiye” olarak tanımlanmıştır. Türkiye’de en yaygın kullanılan tanımlardan biri ise Selahattin Ertürk tarafından yapılmıştır. Ertürk (1972), eğitimin tanımını “Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme süreci” diyerek yapmıştır.

Yukarıda belirtilen tanımlarda eğitimin olmazsa olmaz bazı unsurları vardır. Bunlardan ilki birey unsurudur. Eğitim insan ile ilgilendir. İnsan biyolojik, kültürel, sosyal ve ruhsal bir varlıktır. Asıl olarak biyolojik bir yaratıktır. Bunun sebebi insan, 23 kromozomu anneden 23 kromozomu babadan olmak üzere 46 kromozomdan ve 20 trilyon hücreden oluşur. Bu zengin oluşum içerisinde tahmin edilemeyecek kadar büyük bir güç barındırır. Doğumdan itibaren bizimle olan bu güç eğitilebilir. İşte eğitimin asıl görevlerinden biri de insanı en iyi durumuna ulaştırmaktır (Sönmez, 1994). İnsanın da eğitimden beklentisi vardır. Bu beklenti, eğitimin insanın ihtiyaçlarını karşılamasına yardımcı olmasıdır. Birey becerilerini geliştirmek, kişisel gelişimini tamamlamak, sosyal hayata uyumlanmak, iletişim kurmak, problemlerinin üstesinden gelmek, sağlıklı olmak, diğer insanlarla uyumlu bir şekilde çalışmak ve dünyayı anlamak ihtiyacı duyar. Bireyin bu ihtiyaçlarının seviyesine, çeşidine bağlı olarak kendini hayatta konumlandırır. Toplumların da eğitimden bekledikleri şeyler vardır. Toplumlar da kendini oluşturan bireylerin gücünü kendi gücüne dönüştürür. Bu yüzden toplumun varlığını sürdürmesi ve güçlü olması için bireylerin güçlü olması ve toplumla uyumlanması, toplumun eğitimden beklentisidir. Ayrıca toplum, bireylerin eğitim vasıtası ile toplumun kurallarına uyum sağlamasını, kültürel değerleri benimseyip saygı duymasını diğer insanlarla doğru iletişim kurabilmesini bekler. Yani eğitim bireyi birey de toplumu şekillendirir (Gül, 2004).

İkincisi davranış değişikliğidir. Türk Dil Kurumu’na [TDK] göre dışarıdan gözlemlenen bütün hal ve hareketler davranıştır (TDK, 2023). Senemoğlu (2012) “organizmadaki her türlü değişimi davranış olarak tanımlar”. Dışa yansıyan gözlemlenebilir davranışlar olduğu gibi dışarıdan kolayca fark edilmeyen “düşünmek” ve “öğrenmek” gibi davranışlar da bulunmaktadır. İnsanların gün içinde bu dışarıdan gözlenen tavırlarını etkileyen bazı unsurlar vardır. Bu unsurlar insanın kişilik özellikleri veya dış etkiler olabilir. Davranışta gözlenen bu plansız değişimler, eğitimdeki planlı programlı davranış değişikliğinden

farklıdır. Eğitimde istendik davranışlar kazandırılmalı, davranışı etkileyen unsurlar kontrol altında tutulmalı ve davranışın devam edip etmediği gözlemlenmelidir (Akbaba, 2006). “Eğitim, öğrenmeyi meydana getiren süreçlerin ve süreçleri meydana getiren unsurların bir sistem içinde çalışması sonucunda meydana gelen davranışlardır” (Keyifli, 2013).

Üçüncü unsur öğrenimin yaşantı yoluyla olması unsurudur. Başaran’a (1994) göre bir davranışın öğrenilebilmesi için önceden belirlenmiş bilgiyle ve çevreyle etkileşime girip yaşayarak deneyimlenmesi gerekmektedir. Öğrenme sürecinde öğrenciler de sınıf içerisinde etkin ve sürecin içinde olma eğilimindedirler. Öğrencinin öğrenme ortamında etkin bir şekilde yer alması öğrenme ortamının gerekliliğidir (Çelik, 2003).

Son olarak da sürecin eğitimde ne kadar önemli olduğunu eğitim tanımlarında sıklıkla karşımıza çıkmasından anlaşılır. Öğrenmeyi ortaya çıkaran bazı unsurlar vardır. Bunlar daha önce belirlenmiş ve tasarlanmış hedeflerdir. Bu unsurlar düzenli bir şekilde öğrenme ortamlarında gerçekleştirilirler. Bu çalışmalar süreçtir. Süreci, hedef, eğitim-öğretim yöntemleri ve değerlendirmeler oluşturur. Yani insan eğitimi doğumuyla birlikte başlar, ölümüne kadar devam eder. Birey ile eğitimsel unsurlar arasında durmadan devam eden, işlevsel bir bağ vardır (Keyifli, 2013). Eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği eğitim öğretim süreci, etkili öğrenmenin en önemli unsurlarındandır. Eğitim süreçlerini verimli geçiren öğrencilerin sınavlarda başarı oranı yüksektir. Buradan yola çıkarak sınavlarda başarısızlığın, gerekli bilgi ve becerilerin edinilememesinin en önemli nedeni eğitim sürecinin etkili bir şekilde sürdürülmemesidir. Eğitim süreci şu şekilde olmalıdır;

- 1- Çalışmalar bir disiplin içerisinde sürdürülmeli, öğrenci düzeyi göz önünde bulundurularak planlama yapılmalıdır.
- 2- Eğitim öğretim süreci demokratik bir şekilde yönetilmelidir.
- 3- Süreç, öğretmenler ve yöneticiler tarafından aralıksız geliştirilmelidir. Öğrencilerin gelişimi sadece akademik değil, sosyal kültürel ve bedensel de olmalıdır.
- 4- Eğitim öğretim sürecinde başarının ölçülmesi ve değerlendirilmesi yapılmalı, ödül mekanizması geliştirilmeli, öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına dayalı kendini geliştirmeleri sağlanmalıdır (Baştepe, 2009; Senemoğlu, 2012; Ertürk, 1972)

Ülke kalkınmasına hizmet edecek insan kaynağının yetiştirilmesi için tarihsel birikime dayalı olarak Türk Eğitim Sistemi mevcut halini almıştır. Türk Eğitim Sistemi ve bu sistemin öngördüğü bürokratik yapıyı 14.06.1973 tarih ve 1739 sayılı “Milli Eğitim Temel Kanunu” belirlemektedir. Türk Eğitim Sisteminin ilk düzenlemesinin temeli 1869 Maarifi Umumiye Nizamnamesidir. Ardından Tevhid-i Tedrisat kanunu Eğitim Sistemini yeniden

biçimlendirir ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu Türk Eğitim Sisteminin amacını ve işleyişini düzenler. Sistem genç kuşakları eğitimin ulusal ve evrensel amaçlarına göre yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Ulusal boyutta, “Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin, milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik, sosyal hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren yurttaşlar olarak yetiştirmek” amaçlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 42. Maddesi’ne göre “Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır.” İfadesi ile bütün bireylerin eğitim almasını garanti altına almıştır.

2.1.2. Örgün Öğretim

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’na göre Türk Eğitim Sistemi, örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere iki bölüme ayrılır. Fiziksel olarak okullarda ya da bir eğitim kurumunda planlı- programlı olarak verilen eğitim-öğretim hizmeti örgün eğitimdir (Ortaöğretim Genel Müdürlüğü [OGM], 2015). Türk Dil Kurumuna göre ise örgün öğretim, “Kişilerin hayata atılmadan, iş ve meslek kollarında çalışmaya başlamadan önce okul veya okul niteliği taşıyan yerlerde, genel ve özel bilgiler bakımından yetiştirilmelerini sağlamak amacıyla belli kanunlara göre düzenlenen eğitim, formal eğitim” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2023).

Örgün öğretim okul öncesi kurumlarında, ilköğretim kurumlarında, ortaöğretim kurumlarında ve yükseköğretim kurumlarında sürdürülür. Okul öncesi kurumlardan anaokulları 36-68 aylık çocuklar için açılmıştır. Anasınıfları ise 57-68 aylık çocuklar için kurulmuştur. Anaokulları ve anasınıfları zorunlu değildir. İkisinin de en önemli amacı ilköğretime hazırlamaktır. 68 aydan büyük çocuklar ilköğretim kurumlarına devam ederler ve devam zorunluluğu vardır. İlköğretim kurumları ilkokullar, ortaokullar ve imam hatip ortaokullarıdır. Bu kurumlarda öğrencilerin düşünmesi, okuduğunu anlaması, araştırma yapmayı öğrenmesi sağlanır (Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği [OÖEVİKY], 2014). İlköğretimin ardından öğrenciler ortaöğretim kurumlarına devam ederler. 05.01.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 7 inci maddesi temel alınarak 2012 yılında yapılan düzenleme ile zorunlu öğretim süresi 12 yıla çıkarılıp

kademeler 4+4+4'e ayrılmıştır. 4+4+4 sistemi uyarınca ortaöğretime de devam zorunluluğu vardır. Ortaöğretim kurumları Fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, Anadolu liseleri, güzel sanatlar liseleri ve spor liseleri, Anadolu imam-hatip liseleri, Mesleki ve teknik Anadolu liseleri, mesleki ve teknik eğitim merkezleri ile çok programlı Anadolu liselerinden oluşur. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na uygun olarak ortaöğretim kurumlarının genel olarak amacı öğrencilerin bir bütün olarak (bedenen, zihnen, ahlaken, sosyal ve kültürel) gelişimini sağlamaktır. Ortaöğretim kurumları, öğrencileri çağın gerektirdiği beceriler de göz önünde bulundurularak yetiştirmelidir. Ortaöğretim kurumları, öğrencileri hayata ve bir iş koluna hazırlamalıdır (OGM, 2013).

2.1.3. Örgün Öğretimin Amacı

Örgün öğretim vasıtasıyla öğrencilerin önceden planlanmış öğretim programları ile okul dışındaki hayatta onların yaşamlarını idame etmeleri için gerekli bilgi, yetenek ve davranışı kazanmaları beklenir (Yıldırım, 2009).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 28. Maddesine göre örgün ortaöğretimin amaç ve görevleri, Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. "Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgarî ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun İktisadî sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak,"
 2. "Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğretime veya hem mesleğe hem de yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır."
- "Bu görevler yerine getirilirken öğrencilerin istekleri ve kabiliyetleri ile toplum ihtiyaçları arasında denge sağlanır."

2.1.4. Ortaöğretim

"Ortaöğretim; ilköğretime dayalı dört yıllık zorunlu örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumları ile mesleki eğitim merkezlerinin tümünü kapsar. Bu okul ve kurumları bitirenlere, bitirdikleri programın özelliğine göre diploma verilir" (1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, m. 26). Zorunlu eğitim kapsamındaki 15-18 yaşları arasında bulunan öğrenciler ortaöğretim kurumlarına dâhil olurlar. Ortaöğretim kurumlarının hedefi meslek edindirmektir. Bu kurumlar süre ve programlar bakımından çeşitlilik gösterebilir. Öğrenciler ekseriyetle üniversite eğitimine için hazırlık için veya bir işte çalışmak amacıyla beceri elde etmek için ya da ikisi için de orta öğretime devam ederler (European Commission/EACEA/Eurydice, 2021).

2.1.5. Yaygın Öğretim

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre yaygın eğitimin amacı örgün öğretim kademelerinin herhangi birinde eğitimine devam eden, bu kademelerde hiç bulunmamış veya bir sebepten bu kademelerin herhangi birinden ayrılmış kişilere örgün öğretime ek olarak ya da örgün öğretim olmadan kişilere bir sistem dâhilinde eğitim vermektir. Yaygın eğitim sisteminde öğrencilerin eksik öğrenmeleri tamamlanır, çağın gerekliliği olan bilgi ve yeterlilikler kazandırılmaya çalışılır, milli ve manevi değerler tanıtılır ve kazandırılır, sosyal, kültürel ve iş hayatında gerekli olacak beceriler öğretilmeye çalışılır.

2.1.6. Açık Öğretim Lisesi

Açık öğretim lisesi Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Yenilik ve Teknoloji Genel Müdürlüğüne bağlıdır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın tanımına göre açık öğretim lisesi ve örgün öğretim veren genel liselerin program içeriği birbirinin aynıdır. Buna karşın yapı ve işleyiş bakımından kendine has özellikleri vardır. Açık Öğretim Lisesi yönetmeliğine (2005) göre açık öğretim lisesi öğrencileri ders geçme ve kredi sistemine göre mezun olabilirler. Açık öğretim lisesinde uzaktan eğitimin temel süreçlerinden faydalanılır. Öğrenciler sisteme kayıt olmak için Halk Eğitim Merkezlerine giderler. Orada kaydı yapıldıktan sonra ders seçimi yapılır. İlgili derslerin kitaplarını buradan alabilirler ya da internet üzerinden elektronik kitap olarak da indirebilirler. Çalışmalarına destek olacak şekilde televizyon radyo ve televizyon yayınlarından faydalanabilirler. 2019-2020 eğitim öğretim yılında açık öğretim lisesine kayıtlı öğrenci sayısı 1.097.394, 2020-2021 eğitim öğretim yılında sayı 1.254.420, 2021-2022 yılında sayı 1.379.732 iken 2022-2023 eğitim öğretim yılında açık öğretime kayıtlı öğrenci sayısı 1.839.414'tür.

2.1.7. Açık Öğretim Lisesinin Amacı

Açık öğretim lisesi yönetmeliği (2005), bu lisesin amacını yeni teknolojiler vasıtasıyla çeşitli nedenlerle orta öğretime devam edemeyen veya orta öğretimden ayrılmak durumunda kalanları hayata hazırlanmak ve yükseköğretime geçmek için fırsat sağlamaktır. "Açık öğretim lisesi amaçları ve esasları bakımından örgün öğretim yapan genel liselere benzemektedir. Ancak izledikleri yol ve yöntem içerikleri açısından kendine özgü bir tarzı

vardır. Bu sistem temelde basılı olan öğretim materyalleriyle ve yayın vasıtasıyla öğretimdir” (Alkan, 1998). Okullarda verilen eğitim planlı ve programlıdır ve öğrenci için bazı hedefleri vardır. Eğitim yaşam boyu devam eder ve tesadüfi durumlar ve hatalar en aza indirilmelidir. Çünkü yapılan bir hata bir neslin hayatını karartabilir. Bu sebeple öğrenmede fırsat eşitliği sağlanmalıdır. Fırsat eşitliği sağlamak için açık öğretim liseleri açılmıştır (Uzunboylu, 2011).

2.1.8. Açık ve Uzaktan Öğretim

Uzaktan öğretim, örgün öğretim kurumları dışında yapılan, belirli bir öğretim tasarısı ve yöntemleri kullanımı ile gerçekleştirilen, türlü teknolojik imkânlarla iletişim ve belli idari organizasyonlar yapılması lüzumlu olan, planlı bir öğretim şeklidir (Moore & Kearsley, 2005). Alkan, uzaktan eğitim sistemlerinin uygulanması ile insanların yaşamları boyunca ihtiyaç duydukları çeşitli öğrenme fırsatlarının örgün öğretim ile karşılanamadığında, uygulamadaki her çeşit öğretim sistemini karşılayabilecek kişisel ve kitlesel bir eğitim yapısı geliştirilebileceğini, bu sayede hem örgün öğretim fırsatlarını geliştirme hem de yaş, ikamet, meslek ve ailevi sebeplerle örgün öğretime devam edemeyen kişilere öğretim imkânları sağlanabileceğini ifade etmektedir (Alkan,1997).

2.1.9. Yönelme Sistemi

Yönelme sistemi, öğrencilerin bireysel özelliklerine, becerilerine, ilgi alanlarına dayalı olarak potansiyellerini gerçekleştirmek üzere hedeflere yönelmek için hazırlanan tamamıyla bilimsel kriterlere ve çerçevelere uydurulmuş etkinliklerdir. Yönelme sürecinde bazı seçme teknikleri kullanılmaktadır. Bu sayede öğrenciler amaçlarına doğru kolaylıkla ve tarafsız bir şekilde ilerleyebilir (Engin, 2005). Ülkemizde ilkokul kademesinde mesleki yönelme, öğrencinin mesleklere yönelik ilgisini çekmek ve istek uyandırmaktır. Öğrencilerin meslekleri incelemesi sağlanır, velilere ise mesleki gelişim hakkında bilgi verilir. Ortaokulda öğrencilerin meslekler ile dersleri arasındaki ilişkiyi kurmaları için fırsatlar sağlanır. Onların meslekler hakkında düşünüp plan yapmaları teşvik edilir (Kuzgun, 2003). Ortaöğretimde öğrencilerin ilgi duyduğu mesleğe kesin karar verip iş hayatını öğrenmesi için yönlendirmeler yapılır (Tan & Baloğlu, 2013). Ortaöğretimin tamamlanmasının ardından “merkezi yerleştirme yapılan programlar ve özel yetenek sınavı ile öğrenci alan programlara girmek isteyen adaylar” ÖSYM'nin hazırladığı YKS'ye girmek zorundadır (YKS Kılavuzu,

2021).

2.1.10. Üniversite Sınavı

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi [ÖSYM]'nin başvuru kılavuzuna göre Yükseköğretim Kurumları Sınavı [YKS] 3 oturum şeklide uygulanan bir sınavdır ve sınava başvuran herkesin Temel Yeterlik Testine [TYT] girmesi mecburidir. İsterlerse diğer oturumlara da girebilirler. ÖSYM'nin yaptığı bu yerleştirme sınavına ortaöğretim kurumlarının son sınıfından mezun olabilecek durumda olan öğrenciler, lise son sınıfta beklemeli olan öğrenciler ve ortaöğretimi bitirmiş olanlar katılabilir.

2.2. Kuramsal Çerçeve

Üniversite sınavına hazırlık sürecinde 12. sınıf öğrencilerinin örgün öğretime ve açık öğretim lisesine yönelik algıları çerçevesinde YÖK Ulusal Tez Merkezi, Google Akademik ve TR-Dizin veri tabanlarında başlık ve öz içinde tarama yapılmıştır (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>). Tarama sırasında “örgün öğretim”, “açık öğretim lisesi”, “algı” ve “sınav” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Bu anahtar kelimeler “eğitim” başlığında taranmıştır. Taramaya 19/12/2023 tarihine kadar devam edilmiştir. Literatür taraması sonucunda adında “öğrencinin örgün öğretime yönelik algısı”, “öğrencinin açık öğretim lisesine yönelik algısı” geçen herhangi bir çalışmaya ulaşılmamıştır. Ulusal Tez Merkezi, Google Akademik ve Tr Dizin internet sayfalarından ulaşılan diğer çalışmalarda ulaşılan bazı sonuçlar izleyen paragraflarda özetlenmektedir.

Kutlu (2001), "Ergenlerin Üniversite Sınavına İlişkin Kaygıları" adlı araştırmasında ergenlerin üniversite sınavına ilişkin kaygıları üzerinde çalışmıştır. Bunun için kaygı, ergenlik, üniversite sınavı kavramları üzerinde durmuştur. Araştırma sırasında “Üniversite Sınavı Kaygı Kaynakları Ölçeği” nden yararlanmıştır. Nicel yöntemle yapılan bu çalışma sonucunda, ölçekten alınan veriler ışığında düşük kaygı düzeyine sahip öğrencilerin ÖSS'den yüksek puan alıp istedikleri bölümlere yerleştikleri görülmüştür. Çalışmada kullanılan "Üniversite Sınavı ile İlgili Kaygı Kaynakları Ölçeği" ilk kez Ankara'da bulunan bir özel lisenin son sınıfında okuyan ve 2000-ÖSS'ye girecek olan 158 öğrenciye uygulanmıştır.

Baştepe (2009), “Etkili Okulun Eğitim-Öğretim Süreci ve Ortamı Boyutlarının Nitelikleri”

adlı çalışmasında okulun etkililiği ve eğitim öğretim süreçlerinin başarılı bir şekilde sürdürülmesinin öğrenci başarısına olumlu etkileri üzerine çalışılmıştır. Bunun için eğitim öğretim sürecinin ve ortamlarının nitelikleri üzerinde durulmuştur. Çalışmanın sonunda eğitim öğretim ortamlarında ve sürecinde bulunması gereken nitelikler maddeler halinde verilmiştir.

Şimşek (2011), “Lise Öğrencilerinde Okulu Bırakma Eğilimi ve Nedenleri” çalışmasında, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde ortaöğretim kurumlarına devam eden öğrencilerin okul terki hakkındaki görüşleri ve okul terki nedenlerini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Çalışmaya Güneydoğu Anadolu bölgesine bulunan sekiz şehir merkezindeki 54 ortaöğretim kurumunda öğrenim gören 1106 öğrenci katkı sağlamıştır. Araştırma esnasında okul terki, ortaöğretim, lise öğrencileri ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi kavramları üzerinde durulmuştur. Bu araştırma, betimsel-ilişkisel tarama modelinde bir araştırmadır. Araştırma sırasında araştırmacı kendi geliştirdiği bir anketi kullanmıştır. Çalışmanın sonunda kız öğrencilerin, sosyal hayatta yaşadıkları zorluklardan kurtulma amacıyla erkek öğrencilerden daha az okul terki eğiliminde oldukları görülmüştür.

Can ve Sakallı (2023), “Örgün öğretimden açık liseye geçiş nedenleri: Bir durum çalışması” adlı çalışmasında Örgün öğretimden açık liseye geçiş nedenlerini ortaya koymaya çalışmıştır. Bu amaçla örgün öğretim, açık liseye geçiş, merkezî sınavlar, örgün öğretim terki kavramları üzerinde durmuştur. Araştırmada veri elde etmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme yapılmış ve görüşmecilere açık uçlu sorular sorulmuştur. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması modelinde tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Kırklareli İli merkez ilçede açık liseye geçiş yapan 10 öğrenci ile 10 farklı öğrencinin velisinden oluşmaktadır. Çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yüz yüze görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Veri analizi yapılırken betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Elde edilen veriler ışığında açık liseye geçmek isteyen öğrencilerin gerekçesi üniversite sınavına hazırlık için gerekli çalışmayı yapabilmek olduğu ortaya çıkmıştır.

Belen vd. (2021), “Açık lise öğrencilerinin görüşleri doğrultusunda açık liseyi tercih nedenlerinin belirlenmesi: Ermenek örneği” adlı çalışmasında örgün öğretim öğrencilerinin açık liseyi tercih nedenleri ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla açık lise, fırsat eşitliği, örgün öğretim kavramları üzerinde durulmuştur. Çalışmanın örneklemi, Ermenek İlçesi’ndeki açık liseye kayıt olan öğrencilerdir. Çalışmada araştırmacının görüşlerini almak amacıyla 39 maddeden oluşan likert tipi anket ve açık uçlu sorulardan oluşan bir veri toplama

aracı kullanılmıştır. Araştırma, bir tarama çalışmasıdır. Elde edilen veriler ışığında, ailelere eğitim verilmesi, haftalık ders sayılarının ve sürelerinin yeniden düzenlenmesi, ulaşım sorununa çare bulunması gibi önerilerde bulunulmuştur.

Çuhadar Öncü (2017), “Ortaöğretim öğrencilerinin açık öğretim lisesine geçiş nedenlerine ilişkin öğrenci, okul yöneticisi, öğretmen ve veli görüşleri” adlı çalışmasında İzmir’de bulunan altı ilçeden açık öğretim ve örgün öğretim öğrencilerinin ve okullarda görev yapan idarecilerin, öğretmenlerin, Açık öğretim lisesine kayıt yaptırmış öğrencilerin velilerinin açık öğretim lisesine yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Bunun yanında katılımcıların açık öğretim lisesinin olumlu olumsuz yanları konusunda görüşleri ve öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim seviyesi de verilere dâhil edilmiştir. Araştırma, hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı karma yöntemin yakınsayan paralel desen ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda öğrenci velilerinin eğitim seviyesi yükseldikçe açık öğretim lisesini daha avantajlı bulduğu görülmüştür. Ayrıca öğretmenler ve okul yöneticileri, öğrenciler sınıf tekrarına kaldıklarında, akademik olarak başarısızlık yaşadıklarında ve devamsızlık durumunda sıkıntı yaşadıkları zaman açık öğretim lisesine geçmek istediklerini belirtmişlerdir. Yine okul yöneticileri ve öğretmenler, üniversite sınavına çalışmak için öğrencilerin 12. Sınıfta açık öğretim lisesine geçtiklerini belirtmişlerdir.

Şahin (2017), “Açık öğretim lisesi öğrenci ve mezunlarının katılım örüntüleri (Ankara ili Çankaya ilçesi örneği)” adlı çalışmasında Açık öğretim lisesine devam eden öğrenci ve mezunların eğitimlerini neden açık öğretim lisesinde sürdürdüklerini, eğitime devam etme amaçlarını, eğitim sürecinde karşılaştıkları güçlükleri belirlemeye çalışmıştır. Bu amaçla yetişkin eğitime katılım, açık okullar, uzaktan eğitim, açık öğretim kavramları üzerinde durulmuştur. Bu çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Nicel araştırma, 380 Açık öğretim lisesi öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, 38 Açık öğretim lisesi öğrencisi ve 8 mezun üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı çalışmasında bir anket ve bir de yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanmıştır. Araştırmanın sonucunda örgün öğretimden herhangi bir nedenle çıkanların eğitime dönmeleri için açık öğretimin bir fırsat olarak gördüğü ortaya çıkmıştır. Araştırmada, öğrencilerin açık öğretimde yüz yüze eğitim olmadığı için öğrenmede zorlandıkları belirtilmiş, teste dayalı değerlendirmenin öğrenmede kalıcılığı azalttığı ifade edilmiştir.

Kayıkcı ve Sayın (2010), “Ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin okuldan memnuniyet düzeyleri” adlı çalışmasında ortaöğretim öğrencilerinin okuldan memnuniyet

düzeylerinin ne olduğu ve memnuniyet düzeylerinin bir takım değişkenlerden etkilenip etkilenmediğini tespit etmeye çalışmıştır. Bu amaçla Ortaöğretim, memnuniyet, okul yaşam kalitesi kavramları üzerinde durulmuştur. Bu çalışma tarama modeli kullanılarak yürütülmüştür. Çalışmanın evreni, Antalya ilinde bulunan 44 devlet, 6 özel okulda okuyan 550 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmada “Öğrenci Memnuniyet Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler ışığında öğrencilerin okuldan memnuniyet düzeylerinin, öğrencinin öğrenim gördüğü okulun devlet okulu ya da özel okul olup olmamasına, sınıf düzeylerine, okulların öğrencilere sağladığı imkânlarla, sınıfların ve okulların mevcutlarına göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yüksel (2021), “Van ilindeki orta öğretim öğrencilerinin açık liseye geçiş nedenleri” adlı çalışmasında orta öğretim öğrencilerinin neden açık öğretime geçtiklerini belirlemeye çalışmıştır. Bu amaçla örgün Eğitim, Açık Lise, Okul Terki kavramları üzerinde durulmuştur. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı kapsamında durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evreni Van ilinde açık liseye geçen öğrenciler ile Van ilinde görev yapan idareci, öğretmen ve psikolojik danışmanlardır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler ışığında açık liseye geçme nedenlerinin dini, akademik, devamsızlık, disiplin suçları, ailevi, toplumsal, psikolojik, okulla ilgili sebepler olduğu ortaya çıkmıştır.

Kekeç ve Üstün (2022), “Açık öğretim lisesinde öğrenim gören öğrencilerin eğitimde karşılaştıkları sorunların akademik başarılarına etkileri” adlı çalışmasında açık öğretim lisesi öğrencilerinin açık öğretim lisesini tercih etme nedenlerini, karşılaştıkları sorunları, bu sorunların akademik veya diğer hedeflere etkisinin ne olduğunu incelemiştir. Bu amaçla açık öğretim lisesi, yaygın eğitim, uzaktan eğitim kavramları incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 8 açık öğretim öğrencisi oluşturmuştur. Araştırma nitel bir çalışmadır ve çalışmada yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler ışığında, açık öğretim dersleri zor olması nedeniyle, öğrencilerin yaşları ve çalışma durumları sebebiyle açık öğretim lisesini bitiremedikleri veya bitirmekte zorlandıkları görülmüştür.

Sipahi (2019), “Mesleki açık öğretim lisesi öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algıladıkları engeller ile tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi” adlı çalışmasında mesleki açık öğretim lisesi öğrencilerinin karşılaştıkları engelleri ortaya çıkarmaya ve bu engellerin uzaktan eğitime karşı olan etkilerini ortaya koymaya çalışmıştır. Bu amaçla mesleki açık öğretim lisesi, uzaktan eğitim, çevrimiçi engeller, tutum kavramları üzerinde durulmuştur. Araştırmanın örneklemini mesleki açık öğretim lisesinde ve mesleki ve teknik

Anadolu lisesinde 2017-2018 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 459 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma, nicel araştırma yöntemleri kapsamında, ilişkisel tarama modeliyle yürütülmüştür. Çalışma sonucunda öğrencilerin çevirim içi öğretim materyallerini kullanmak konusunda zorluk çektikleri, grubun çoğunluğunun evde internet bağlantısı olduğu halde dersleri takip etmekte zorluk çektikleri, genç yaştaki katılımcıların ileri yaştaki katılımcılara oranla daha az teknik problemle karşılaştığı, örgün öğretime alışkın öğrencilerin öğretmensiz eğitime alışmakta zorluk çektiği görülmüştür.

Ünüvar (2023), “Yaygın eğitim kurumlarında interaktif uzaktan eğitim veren öğretmenlerin uzaktan eğitim algılarının ve öğrencilerin uzaktan eğitim görüşlerinin belirlenmesi” adlı çalışmada yaygın eğitim kurumlarında interaktif uzaktan eğitim veren öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik algılarını ve öğrencilerin bu eğitime dair fikirlerini belirlemeye çalışmıştır. Bu amaçla yaygın eğitim, uzaktan eğitim, uzaktan eğitim algısı, uzaktan eğitime yönelik görüş kavramları üzerinde durulmuştur. Çalışma betimsel tarama modeli kapsamında yürütülmüştür. Araştırma kapsamında Konya ilinde belediye bünyesinde açılan Meslek edinme kurslarında uzaktan eğitim veren 73 öğretmenden ve bu kurslarda eğitimine devam eden 270 öğrenciden veriler elde edilmiştir. Kişisel verileri elde etmek için “Demografik Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler ışığında öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin cinsiyete, mesleğe, mezuniyet düzeyine göre farklılık gösterdiği, bu farklılığın uzaktan eğitim için hazır oluş, uzaktan eğitim ile ilgili ön bilgiye sahip olma ve kişisel gelişimden kaynaklandığı görülmüştür. Öğrencilerin uzaktan eğitime dair algılarının ise öğrencilerin teknolojik imkâna sahip olma durumuna, derslere devam edebilme durumuna ve beklentilere göre değiştiği ortaya çıkmıştır.

Gül (2004), “Birey toplum eğitim ve öğretmen” adlı çalışmada birey, toplum, eğitim ve öğretmen kavramlarını tek tek açıklamış, kavramların kendi içindeki anlamlarını, diğer kavramlar içindeki anlamlarını ve birbirleriyle olan etkileşimlerini incelemiştir. Araştırmanın sonunda her bir toplumun eğitim sisteminin o topluma has olduğu, sistemin o toplumun sosyal, kültürel, ekonomik ve politik özellikleri doğrultusunda inşa edildiği, bu özelliklerle şekil alıp geliştiği ve o toplumun değerini yansıttığını belirtmiştir. Araştırmaya göre eğitim sistemleri toplumun beklentilerini karşılamalıdır. Bu durumda en önemli mesuliyet öğretmenindir. Öğretmenlik mesleği toplumun ve bireylerin yaşayış ve gelişme şeklini biçimlendirir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümünde araştırmanın modeli, deseni, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama aracının hazırlanması ve özellikleri, verilerin toplanması, verilerin analizi ile ilgili çalışmalar açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Deseni

Bu araştırma nitel yöntemle yapılan betimsel bir çalışmadır. Nitel araştırmacı bilinmeyi ortaya çıkarma, tanımlama ve birtakım sonuçlara ulaşma çabası içindedir. Bunun için araştırmaya yön veren soru veya soruları cevaplayabilecek bilgileri toplar, bu bilgileri yorumlar ve sonuçlara ulaşır Eğitim yönetimi alanında yaygın kullanılan araştırma türünün nitel araştırma olduğu belirtilmektedir (Merriam, 2013; Rüzgar & Sözcü, 2023). Araştırma deseni, araştırmanın yaklaşımını belirleyen ve araştırmadaki bazı aşamaların bu yaklaşımla tutarlı olmasına rehberlik eden bir strateji olarak açıklanabilir. Herhangi bir desende bulunan aşamalar araştırmacıya yön verir, sürecin nasıl ilerleyeceği konusunda belirlilik sağlar (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu araştırmada temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Alanyazında nitel araştırma desenleri konusunda kesin bir anlaşma bulunmadığından farklı nitel araştırma türleri bulunmaktadır. Bu türler birbirlerinden tamamen ayrı değildir, benzer süreçleri olabilir. Bu türlerin her biri, araştırma probleminin sorulma şekli, veri toplama, analiz ve raporlama gibi alanlarda belirli odak noktalarına sahiptir. Nitel araştırmada gözlem, görüşme ve doküman analiz etme vb. bilgi toplama yöntemleri kullanılır. Algılar ve olaylar kendi doğal ortamında bir bütün halinde ortaya koyulmaya çalışılır. Yani nitel araştırmada araştırmacı, sosyal bir olguyu içinde bulunduğu çevreyi de göz önünde bulundurarak anlamaya çalışır. Bu süreçte araştırmacı esnek olmalı, elde edilen veriler ışığında araştırmaya yön verebilmeli, hem araştırma deseni belirlenirken hem de veri analizi esnasında sentezleme sürecinin gereğini yerine getirmelidir. Nitel araştırma yönteminde en sık kullanılan bilgi toplama yöntemi görüşmedir. Görüşme, kişilerin bakış açılarını, deneyimlerini, hislerini ve algılarını belirlemede başvurulan etkili bir yöntemdir (Bogdan & Biklen, 1992). Bu araştırmada öğrencelerin deneyimlerine dayalı derinliğine ve ayrıntılı

inceleme yapılması amaçlandığından temel nitel araştırmanın uygun olduğu değerlendirilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Nitel çalışmalarda çalışmanın amaç ve hedeflerin uygun bir şekilde ortaya koyulması ve uygun bir örnekleme ile örneklendirilmesi önemlidir (Luborsky & Rubinstein, 1995). Nitel araştırma geleneğinde birinci amaç genelleme değildir. Bu araştırma ile temel olarak genellemelere ulaşmak hedeflenmemiştir. Nitel araştırmalarda veri toplama aşamasında zengin veri setine ulaşılabilmesi için birden fazla örnekleme yöntemi kullanılabilir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu araştırmada Aksaray İlindeki fen, Anadolu ve mesleki ve teknik Anadolu lisesi ve açık öğretim lisesindeki öğrenciler araştırmaya dâhil edilmiştir. Örgün öğretim kurumlarındaki (Anadolu, fen ve mesleki ve teknik Anadolu liselerinden) ve Açık öğretim lisesindeki öğrenciler orta öğretim kademesinde çeşitli kümeler oluşturmaktadır. Bu kümelerin araştırmada temsil edilebilmesi için kolay ulaşılabilir durum örnekleme (convenience sampling) yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme araştırmacı kendisine yakın ve ulaşılması kolay olan durumları seçer (Yıldırım & Şimşek, 2013). Araştırmacı, araştırmanın problemi, zaman, ulaşılabilirlik ve ekonomik gereklilikler nedeniyle bu örnekleme yöntemini kullanmaya karar vermiş ve araştırma problemini çözebileceğini değerlendirmiştir. Araştırma sürecinde evrenin belirlenmesinden sonra zaman, ekonomiklik, verimlilik, kolay ulaşılabilirlik ve çeşitlilik ilkeleri göz önüne alınarak Anadolu, fen ve mesleki ve teknik Anadolu liselerinin her birinden 10 öğrenci ve açık öğretim lisesinden 20 öğrenci ile görüşme yapılması kararlaştırılmıştır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada verileri elde etmek için yarı-yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğinde araştırmacı, önceden sormayı uygun bulduğu soruları hazırlar. Bu teknikte, görüşme süreci araştırmacının hazırladığı soruları sorması ve katılımcının bu sorulara açık uçlu cevaplar vermesinden ibarettir. Bu tekniğin pratik yanı; araştırmacının, derinlemesine bilgi edinmek amacıyla soruları esnetebilmesidir. Örneğin katılımcı bir soruda başka bir sorunun cevabını vermiş ise araştırmacı cevabı verilen soruyu atlayabilir veya cevaplanmakta olan soruyu detaylandırmak için sonda sorular sorabilir (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Yarı-yapılandırılmış görüşme sorularını belirlemek amacıyla ilk önce araştırmacı tarafından sorunun ilk fark edildiği yer olan Somuncubaba Anadolu Lisesi 12. Sınıf düzeyinde farklı bölümlerden seçilen 10 kişilik bir öğrenci grubuyla ön görüşme yapılmıştır. Sohbet havasında gerçekleşen bu görüşmeler esnasında öğrencilerden alınan izlenimlere dayanarak çeşitli notlar tutulmuştur. Konu ile ilgili 12. Sınıflarda derse giren çeşitli branşlardan üç öğretmenle de görüşme yapılmıştır. Öğrenci ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen notlar araştırmacı tarafından derinlemesine incelenerek temalar belirlenmiş ve bu temalara dayalı olarak sorular üretilmiştir. Üretilen sorular eğitim bilimleri alanında uzman olan iki akademisyen görüşüne sunulmuş fikirleri alınmış ve düzenlemeler yapılmıştır. Taslak yarı-yapılandırılmış form ile bir Anadolu lisesinde 15 öğrenci ile pilot görüşme yapılmıştır. Bütün bu görüşmeler sonrasında sorular üzerinde düzenlemeler yapıp nihai olarak aşağıdaki soruları içeren yarı-yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur.

Açık öğretim lisesine geçen öğrencilere sorulan sorular:

1. Açık öğretim lisesine geçiş yapma nedenlerinizi anlatır mısınız? (Veli, Arkadaş vb.)
2. Açık öğretim lisesinden beklentileriniz nelerdir?
3. Açık öğretim lisesinde öğrenim görüyor olmanız eğitiminizi/akademik gelişiminizi nasıl etkiliyor?
4. Açık öğretim lisesinde öğrenim görüyor olmanız sosyal (arkadaş edinme, onlarla sohbet etme, eğlenme vb.) gelişiminizi nasıl etkiliyor?
5. Açık öğretim lisesinde öğrenim görüyor olmanız kültürel (gezi, gözlem, inceleme vb.) gelişiminizi nasıl etkiliyor?
6. Açık öğretim lisesinde öğrenim görüyor olmanız ilgi ve yetenek gelişiminizi nasıl etkiliyor?
7. Açık öğretim lisesinde öğrenim görüyor olmanız TYT veya AYT sınavına hazırlanmanızı nasıl etkiliyor. (Zaman ve mekân esnekliği sağlaması gibi).

Örgün Öğretime devam eden öğrencilere sorulan sorular:

1. Örgün öğretime devam etme nedenlerinizi anlatır mısınız? (Veli, Arkadaş vb.)
2. Örgün öğretimden beklentileriniz nelerdir?
3. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız akademik gelişiminizi nasıl etkiliyor?
4. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız sosyal (arkadaş edinme, onlarla sohbet etme, eğlenme vb.) gelişiminizi nasıl etkiliyor?
5. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız kültürel (gezi, gözlem, inceleme vb.) gelişiminizi nasıl etkiliyor?

6. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız ilgi ve yetenek gelişiminizi (ilgi ve yeteneklerinizi ortaya çıkarmak, onları geliştirmeye teşvik etmek vb.) nasıl etkiliyor?

7. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız TYT veya AYT sınavına hazırlanmanızı nasıl etkiliyor? (Öğretmenlere ulaşım, okula belli saatlerde gelip-gitme, ders süreleri ve sayıları vb.)

Katılımcı öğrencilerle görüşmeler sırasında öğrencilerden derinlemesine bilgi edinebilmek amacıyla aşağıdaki gibi sonda sorular da sorulmuştur:

Sınıf mevcudu öğrenmenizi nasıl etkiliyor?

Öğretmene erişim imkânının olup olmaması öğrenmenizi nasıl etkiliyor?

Örgün öğretimden/açık öğretim lisesinden bekledikleriniz karşılanıyor mu?

Yarı-yapılandırılmış görüşme formunu oluşturabilmek için araştırmanın amacı ve katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğunu belirten “Bilgi ve Olur Formu” katılımcıların demografik bilgilerini almak için “Demografik Bilgiler” bölümleri eklenmiştir. Bu şekilde:

A. Bilgi ve Olur Formu

B. Demografik bilgiler

C. Sorular

Şeklinde üç bölümden oluşan yarı-yapılandırılmış görüşme formuna son hali verilmiştir.

Yarı-yapılandırılmış görüşme formu Ek1’de verilmiştir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Bu çalışmada veri kaynakları öğrencilerdir. Öğrenciler örgün öğretimde kalma veya açık öğretim lisesine geçme olgusunu yaşayan ve en yakından gözlemleyen gruptur. Araştırma olgusunun en temel ögesidir. Bu çalışmada katılımcı özellikleri açısından çeşitliliği sağlayabilmek için fen, Anadolu ve mesleki ve teknik Anadolu lisesinde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerle gönüllülük esas alınarak görüşülmüştür.

Araştırmanın Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda gerçekleştirilebilmesi için 28.11.2023 Tarih ve E-76490249-20-90611394 sayılı izin alınmıştır (Ek2). Buna dayalı olarak okul müdürleriyle görüşülerek öğrencilerle görüşme yapma talebinde bulunulmuştur. Öğrencilere güven verebilmek için sınıf öğretmenlerinden bilimsel bir araştırmaya katılmaya gönüllü öğrencileri belirlemeleri araştırmacı tarafından istendi ve katılımcı

öğrenciler belirlendi. Araştırmacı tarafından araştırmaya gönüllü katılmaya karar veren öğrencilere araştırmanın amacı anlatıldı.

Görüşme yapılan açık öğretim lisesi öğrencileriyle kişisel gelişim kurslarında, örgün öğretim öğrencileriyle ise kendi okullarının kütüphanelerinde, sessizlik ve güvenli bir ortam sağlamak için de kütüphanelerin boş olduğu saatlerde görüşme yapılmıştır. Her bir görüşme yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Görüşmelerin ilk bölümünde araştırmacı araştırma içeriği hakkında bilgi vermiştir. Görüşmelerin gerçekleştirilmesinde Yıldırım ve Şimşek (2013) tarafından belirtilen görüşme yönteminin ilkeleri izlenmiştir. Buna göre; “görüşme sorularında akışa göre değişiklik yapma, soruları konuşma tarzında sorma, teşvik etme ve geri bildirimde bulunma, süreci kontrol etme ve yansız-empatik olma” ilkeleri uygulanmıştır. Doygunluk ölçütü olarak verinin tekrar etmeye başlaması kabul edildiğinden görüşme sayısı bu şekilde sınırlandırılmıştır. Doygunluk, çalışmayı gerçekleştiren kişinin, artık hiçbir ek veriye ulaşamaması, verinin kendini tekrar etmesi şeklinde açıklanabilir (Glaser & Strauss, 2017).

Ek 1’de belirtilen veri toplama aracının demografik bilgi gerektiren kısımları öğrenciler tarafından doldurulmuştur. Açık uçlu soruların yer aldığı form öğrencilere dağıtılmış fakat öğrenciler sorulara sesli cevap verdiği için ses kaydı alınmıştır. Görüşmeler .m4a dosya formatında kayda alınmıştır. Görüşmeler 2023 yılının Ekim ayında başlamış, 2024 yılının Ocak ayında tamamlanmıştır.

3.5. Veri Analizi

Bu bölümde yarı-yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanan bilgiler Excel çalışma sayfasına aktararak düzenlenmiş ve analize hazır hale getirilmiştir. Verileri düzenlemek için öğrencilerle görüşme sürecinde alınan ses kayıtları araştırmacı tarafından hangi öğrenciden alındığı belli olacak şekilde isimlendirilerek kaydedilmiştir. Bu dosyaların isimlendirilmesinde öğrencinin okul türü, cinsiyeti, görüşme sıralamasının baş harfleri yazılarak kodlanmıştır (örnek olarak: FK01 kodundaki, F= fen lisesi, K=kadın, E=erkek, 01= görüşme sıra numarasını göstermektedir). Kodlanarak adlandırılan ses dosyaları bir klasörde toplanarak güvenliği sağlanmış ve her an incelemeye hazır hale getirilmiştir.

Ses dosyalarını yazıya geçirmek için araştırmacı tarafından öncelikle bir Excel formatı oluşturuldu. Bu format öğrencilerin demografik bilgilerini ve yarı yapılandırılmış görüşme formundaki soruları kapsamaktadır. Bu form aşağıdaki gibidir:

Tablo 1.Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Sıra no	Cinsiyet	Okul türü	SED	İkamet yeri	S1 Örgün öğretime devam etme nedenlerinizi anlatır mısınız?	S2 Örgün öğretimden beklentileriniz nelerdir?	S3 Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız akademik gelişiminizi nasıl etkiliyor?	S4 Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız sosyal gelişiminizi nasıl etkiliyor?	S5 Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız kültürel gelişiminizi nasıl etkiliyor?	S6 Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız ilgi ve yetenek gelişiminizi nasıl etkiliyor?	S7 Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız TYT-AYT sınavına hazırlanmanızı nasıl etkiliyor?
---------	----------	-----------	-----	-------------	---	---	---	---	---	--	---

Ses dosyaları araştırmacı tarafından tekrar tekrar dinlenerek katılımcılardan alınan bilgiler yazılı hale getirilmiştir. Bunun sonucunda 20 açık öğretim lisesi öğrencisine sorulan yedi soruya karşılık olarak 133 hücre veri elde edilmiştir. Her bir hücredeki veri araştırmacı tarafından incelenerek kodlama yapılmıştır. Kodlama yapılırken analiz birimi olarak cümleler alınmıştır. Kodlama sürecinde her bir kodun elde edildiği soru, öğrenci ve kod numarasını belirten bir kodla belirlenmiştir (örnek: 7.1.4. = 7 katılımcı numarası, 1 soru numarası 4 kod numarasını göstermektedir).

Betimsel analiz yoluyla toplanan veriler doğrultusunda temalar belirlenir. Bu temalara dayalı olarak verilerin özeti ve yorumu yapılır. Betimsel analiz yaparken araştırmaya katılanların fikirlerini etkili şekilde sunmak için sıklıkla doğrudan alıntı yapılır. “Betimsel analiz dört aşamadan oluşur:

- 1- Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma
- 2- Tematik çerçeveye göre verilerin incelemesi
- 3- Bulguların tanımlanması
- 4- Bulguların yorumlanması” (Yıldırım & Şimşek, 2013).

İçerik analizi: İçerik analizinin amacı, katılımcıların görüşlerini, dosyaların ve belgelerin incelenerek elde edilen verileri açıklayacak kavram ve ilişkileri ortaya koymaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). İçerik analizinde, betimsel analiz yoluyla yorumu yapılan ve özet haline getirilen veriler derinlemesine incelenerek yeni kavramlara ulaşılır. Benzer veriler ve kavramlar uygun temalar altında birleştirilir ve yorumlanır (Yıldırım & Şimşek, 2013; Neuman, 2012).

3.6. İnanırcılık ve Tutarlık

Nitel bir çalışmada geçerlik, ölçmeyi amaçlanan olgunun doğru bir şekilde ölçülmesidir. Ölçmeyi amaçlanan şeyin doğru bir şekilde ölçülmesiyle elde edilen veriler gerçeği gösterir

ve çalışmanın geçerliğini artırır. Çalışmadan elde edilen verinin bir katılımcı, olguyu yaşayan biri veya bir uzman tarafından onaylanması gibi tekniklerle genel bir kanıya varılır (Yıldırım & Şimşek, 2013). İç geçerlik ve dış geçerlik olmak üzere iki tür geçerlik vardır.

İç geçerlik: araştırmacının verileri toplarken ve analiz ederken tutarlı olmasıdır. Araştırmacı, düzenli aralıklarla kendini ve araştırma sürecini sorgulamalı ve değerlendirmeli, okuyucuya karşı açık ve net olmalıdır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu araştırmanın iç geçerliği çalışmada kullanılan ve araştırmacı tarafından hazırlanan veri toplama aracının Eğitim Bilimleri alanında doktora yapmış olan iki uzmanın ve yazım dilinin doğruluğu alanında yüksek lisans yapmış bir Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenin görüşü ve katılımcı onayı alınarak sağlanmaya çalışılmıştır. Uzmanlardan alınan dönütler göz önünde bulundurularak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bunun ardından araştırmaya katılmayan rastgele seçilmiş iki öğrenciye veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme formu okutulmuş, soruların anlaşılabilirliği geliştirilmiştir. Görüşmeler öğrencilerin rahat olabilecekleri yerlerde ve zamanlarda sohbet ortamında gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin her birine görüşmeden önceden konu ile ilgili açıklamalar yapılmış, açık olmayan cevaplar tekrar ettirilerek netleştirilmeye çalışılmıştır. Bulgular ve yorum bölümünde öğrenci görüşlerine doğrudan alıntı şeklinde yer verilmesi araştırmanın geçerliğini artırmaktadır. İç geçerliliğin güçlendirilmesi amacıyla katılımcılar amaca uygun ve tarafsız olarak seçildi. Sonuçların geçerliğini sağlayacak yeterli katılımcı sayısına ulaşıldı. Araştırma sürecinde herhangi bir aksaklığa rastlanmadı. Görüşme sürecinde katılımcılara araştırmanın amacından uzaklaştıracak sorular yöneltilmedi. Katılımcılar sorulan sorulara verdikleri cevaplarda gerçek görüşlerini dile getirmeleri konusunda teşvik edildi.

Sosyal durumlar tam olarak genel bir yargıyla genellenemeseler de benzetilebilir. Çalışma sonucunun, benzer ortamlarda benzer sonuca ulaşılabilmesi için, araştırmacı, çalışmanın bütün basamaklarını detaylandırarak okuyucuya bilgi vermesi gerekir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Araştırmanın dış geçerliğini sağlamak amacıyla veri toplama aracını geliştirme süreci ve veri toplama süreçleri ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin özellikleri ve seçilme şekli konusunda ayrıntılı bilgi verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrenciler çalışmanın amacına hizmet edebilecek özelliktedirler. Öğrencilerin kişisel bilgileri kodlanarak verilmiş ve bu durum öğrencilere bildirilmiştir. Dış geçerliği güçlendirmek için yeterli sayıda katılımcıya ulaşılmıştır.

Nitel çalışmada güvenilirlik, araştırmanın birden fazla kez aynı şekilde yapılması halinde her seferinde aynı sonuca ulaşabilmesidir. Bilimsel araştırmalarda sağlanması gereken ilk koşul

güvenirlidir. Güvenirlik iç güvenirlik ve dış güvenirlik olarak ikiye ayrılır (Yıldırım & Şimşek, 2013).

İç güvenirlik: Bir araştırmacının yürüttüğü çalışmayı, başka bir araştırmacı aynı verileri kullanıp aynı neticeye varıp varmaması ile ilgilidir. İç güvenirliği sağlamak için, ulaşılan veri betimsel yaklaşım kullanılarak sunulmalı, araştırmaya birden çok araştırmacı dâhil edilmeli, bulguya gözlem vasıtası ile ulaşılmalı, elde edilen bulgu görüşme tekniği kullanılarak onaylanmalı, veri analizi sırasında başka bir araştırmacı dâhil edilmeli ve veri teyit ettirilmeli, daha önce yapılandırılmış ve detaylı şekilde tanımı yapılmış bir kavramsal çerçeveye oturtulmuş bir veri analizi yapılmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada iç güvenirliği sağlamak için yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınarak veri kaybı önlenmiştir. Yapılan görüşmelerden doğrudan alıntılar yapılarak bulgular yorum yapılmadan sunulmuştur. Araştırmacı veriyi inceleyerek, kod, alt tema ve temalar şeklinde düzenlemiştir. Elde edilen kod, alt tema ve temalar Eğitim Bilimleri alanında doktora yapmış olan bir uzman tarafından kontrol edilerek fikir birliğine varılmıştır. Veri toplama, düzenleme ve sonuç çıkarma süreçleri ayrıntılı olarak açıklanması ve istenildiğinde bu süreçlerin kontrol edilebilmesi imkânının sağlanması geçerliği ve güvenirliği desteklemektedir.

Dış güvenirlik: Dış güvenirlik, çalışmanın yürütüldüğü ortama benzer ortamda aynı verilerin elde edilebilirliği ile ilgilidir. Dış güvenirliği sağlamak için araştırmacı ilk önce konumunu açık bir şekilde ortaya koyar. Araştırma katılımcılarının özellikleri, araştırmanın yürütüldüğü sosyal ortam ve süreç detaylı bir şekilde tanımlanır. Kavramsal çerçeve ve varsayımların detaylı açıklaması yapılır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu araştırmada araştırmacı uzun yıllar araştırma konusu olguyu yaşayan öğrencilerin öğretmenliğini yapmaktadır (13 yıl). Bu nedenle olgunun içinde ve olguyu yaşayan öğrenci, öğretmen ve yöneticilerle aynı ortamları paylaşmaktadır. Olgu ile ilgili doğrudan bilgilere sahiptir. Bununla birlikte araştırmacı olgu ile ilgili öznel görüşlerini araştırma sonuçlarından ayrı tutmuştur. Bu araştırmanın dış güvenirliğini artırmak amacıyla araştırma sonuçları ve veriler arasındaki tutarlılık Eğitim Bilimleri alanında doktora yapmış bir uzman ve aynı alanda yüksek lisans yapmış bir başöğretmen tarafından kontrol edilmiştir. Araştırmada ulaşılan sonuçlar beş öğrenciye sorularak görüşlerine ve durumlarına uygun olup olmadığı sorulmuştur. Bu öğrenciler elde edilen sonuçların görüşlerine ve durumlarına uyduğunu belirtmişlerdir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, 12. sınıf öğrencilerinin üniversite sınavına hazırlık sürecinde örgün öğretime yönelik algısının açık liseye yönelik talebindeki rolünü ortaya koymaya yönelik elde edilen bulgular alt problem sıralamasına uygun olarak verilmiştir.

1. Örgün öğretimdeki öğrencilerin Açık öğretim lisesine geçme sebepleri nelerdir?

Bu alt problemi çözebilmek için öğrencilere sorulan sorulara verilen cevapların içerik analizine tabi tutulması sonucunda elde edilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 1’e göre açık öğretim lisesinde öğrenim gören öğrencilerin örgün öğretimden açık öğretime geçme nedenleri “YKS ile ilgili faktörler” ve “Diğer faktörler” olmak üzere iki temaya ayrılmış ve toplam 124 kod altında toplanmıştır. “YKS ile ilgili faktörler” “Bireysel faktörler” (f=51), “Okulla ilgili faktörler” (f=34) ve “Açık öğretimle ilgili faktörler” (f=35) olmak üzere üç alt temaya ayrılmıştır. YKS dışı faktörler, toplam 4 kod altında toplanmıştır. YKS ile ilgili faktörler teması altına bulunan bireysel faktörler alt teması en fazla tekrar eden kodları üretmiştir.

Öğrencilerin örgün öğretimden açık öğretim lisesine geçme nedenlerinden “Bireysel faktörler” içerisinde en fazla tekrar eden kodlar “zaman kazanma” (f=26), “kurs ortamının elverişliliği” (f=13), “bireysel çalışma isteği” ve “YKS için gereksiz dersler” (f=4) kodlarıdır. “Zaman kazanma” kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Örgün öğretimde vaktim boşa gidiyordu. Ders çalışmak için vaktim kalmıyordu...” (AÖLE01).“Sınava daha fazla çalışmak, daha fazla vakit bulmak için açık öğretime geçtim...” (AÖLE02).“Açık öğretime geçmek benim için daha fazla zaman tanıyacağı için geçtim. Yani amacım aslında zamandan tasarruf etmek. Okulun ekstra bir zaman kaybı olduğunu düşünüyorum. Sabah geliyoruz, akşam çıkıyoruz. Bir de ben sürekli annem falan beni sürekli kursa gönderen bir insan. Sürekli kurs, bir de okuldan sonra kurs, ondan sonra başka şeyler olmuyordu. Yani okul yerine direk kurs. Okulu elemek daha mantıklı geldi zaten...” (AÖLE10).

Tablo 2. Öğrencilerin Örgün Öğretimden Açık Öğretime Geçme Nedenleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	F
Geçme nedenleri	Bireysel faktörler	Zaman kazanma	26
		Kurs ortamının elverişliliği	13
		Bireysel çalışma isteği	4
		YKS için gereksiz dersler	4
		Okulda başarısız olma	1
		Rehberlik ihtiyacı	1
		Okulu sevmeme	1
		Bölüm değiştirme isteği	1
	Toplam		51
	Okulla ilgili faktörler	Olumsuz okul ortamı	14
		Arkadaşın olumsuz etkisi	8
		Okulun yorucu olması	6
		Öğretmenlerin ders yapmaması	2
		Öğretmenlerin ilgisizliği	2
Okul sınavlarının zorluğu		1	
Ödevler		1	
Toplam		34	
Açık öğretimle ilgili faktörler	YKS'ye hazırlık	19	
	Açık öğretimin kolay olması	7	
	Daha az ders	4	
	OBP'nin yüksek olması	3	
	Erken mezun olma	2	
Toplam		35	
Diğer faktörler	Sosyalleşme	2	
	Ulaşım zorluğu	1	
	Okulda zorbalık	1	
	Toplam		4
Toplam		124	

“Kurs ortamının elverişliliği” kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Şu anki sınıfımız 7- 8 kişi. Buradakiler ders çalışmak için geldikleri için herkes derse katılıyor. Okulda dersi dinlemeyenler bizim çalışmamızı etkiliyordu...” (AÖLE10). “3-4 saat dersten sonra gidip eve dinleniyorum sonra ders çalışıyorum. Çok daha rahat oluyor” (AÖLK19). “Kursta hocalara soru sorabilirsin veya kütüphaneye falan gidip kendin ders alabiliyorsun. Kendin eksiğin tam anlayabiliyorsun. Okulda ne eksiğin olduğunu pek göremezsin bence. Bu rehberlik zaten yoktu okulda. Yani vardı da hiç gelip kimse siz sınava hazırlanıp şöyle yapın, böyle yapın diyen hiç yoktu...” (AÖLK08).

Öğrencilerin örgün öğretimden açık öğretim lisesine geçme nedenlerinden “Okulla ilgili faktörler” içerisinde en fazla tekrar eden kodlar “Olumsuz okul ortamı” (f=14), “Arkadaşın olumsuz etkisi” (f=8), “Okulun yorucu olması” (f=6) kodlarıdır. Olumsuz okul ortamı kodu ile ilgili bazı alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Okulum normal bir Anadolu lisesi. Zaten o yüzden pek derslere önem verilmiyordu. Gırgır şamata oluyordu daha çok derste” (AÖLK08). “Sayısal sınıftayım. Özel fen lisesinden açık öğretime geçtim. Çünkü okulda 9 saat ders oluyordu. Bizim ekstra derslerimiz oluyordu. O

yüzden öğleden sonra kimse kalmıyordu. Adam akıllı yani ders falan işlenmiyor. O yüzde gereksiz oluyordu ve zorunlu tutuyorlardı. O yüzden de geçmeye karar verdim. Okulda kimse kalmıyordu. Kalanlar ses gürültü yapıyordu. Herkes oraya bir ortam için geliyordu. O yüzden hocalar da sinirlenip ders istemiyordu. Üniversiteye yönelik çalışma amacı olan çok az öğrenci vardı. Ben de onların içinde ders çalışmadım. O yüzden açık öğretime geçme ihtiyacı hissettim” (AÖLK06). “12. sınıfta sınıf ortamını gördüm. Çoğu kişi açık öğretime geçti. Sınıf gürültülü idi. Bazı hocalar kendiniz çalışın diyor boş bırakıyordu. Bazıları ders anlatıyordu. Bu yüzden geçtim” (AÖLK04).

Arkadaşın olumsuz etkisi kodu ile ilgili bazı alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Sınıf kalabalıktı. 35 kişi. Öğrenciler arasında çalışan var, çalışmayan var. Olumsuz etkiliyordu zaten... Sözde herkes üniversite sınavına hazırlanıyor işte ama ders çalışan yok. Bu da bizi olumsuz etkiliyordu” (AÖLK08). “Sınıfta herkes başına buyruktu. Dersle alakaları yoktu. Hocalar boş bırakıyorlardı... Üniversiteye hazırlanmayan öğrenciyle aynı sınıfta olmak benim çalışmamı olumsuz etkiliyordu” (AÖLK16). “Okulda zorbalığa uğramıştım o zamanlar. Sınıfımız iyi bir sınıf değildi. Arkadaşlarım ders çalışmıyordu. Beni de kötü etkiliyorlardı” (AÖLK19).

Okulun yorucu olması kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Okulda çok fazla gereksiz ders vardı. Ders çalışmaya daha çok vakit ayırmak için açık öğretime geçtim” (AÖLE03). “Üniversite sınavına daha iyi çalışabilmek için geçtim. Kendime zaman ayırabilmek için geçtim. Okulda belli saatler zorunlu bulunmak zorundayız. Yoruluyoruz” (AÖLK13). “Okulun yorucu olmasından dolayı ve bölümümden dolayı açık öğretime geçtim. Seçtiğim bölümde çok fazla seçmeli ders vardı. YKS sınavında çıkmayacak seçmeli derslerdi bunlar vakit kaybı olduğunu düşündüm bu derslerin” (AÖLK04).

Öğrencilerin örgün öğretimden açık öğretime geçme nedenlerinden “Açık öğretimle ilgili faktörler” içerisinde en fazla tekrar eden kodlar “YKS’ye hazırlık” (f=19), “Açık öğretimin kolay olması” (f= 7), ve “Daha az ders olması” (f=4) kodlarıdır.

YKS’ye hazırlık kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Üniversite sınavından daha iyi puan alabileceğimi düşünüyorum. Çünkü daha fazla ders çalışıyorum. Vakit kaybım olmuyor. Örgün öğretimde olsaydım okuldan çıkınca dershaneye gelsem akşam çalışacak vaktim kalmazdı. Şimdi örgün öğretimde olmadığım için sabah dershanede ders çalışıyorum, akşam eve gidince de evde çalışıyorum. Okul bence uzun sürüyor. 8 ders bence fazla” (AÖLE03). “Okuldan ayrıldığım için daha fazla vaktim oldu sınava çalışmak için. Dershanede etütlere kalıyorum. Okulda olsaydım etütlere gelemezdim. Çünkü vaktim olmazdı” (AÖLE02). “Dershanede bire kadar ders var ama adamakıllı var. Herkes hocalar dersini işliyor. Ondan sonra öğleden sonra da etütleri oluyor, soru sormamız oluyor ondan sonra ya da sessiz bir ortam oluyor ders çalışmak için. Arkadaşlarımla birlikte soru çözmeye zamanım var. Arkadaşlarımla ders çalışıyoruz. Bunun için geçtim” (AÖLK06).

Açık öğretimin kolay olması kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Okuldayken derslerin sınavları çok zorlayıcı oluyordu. Açık öğretimde daha kolay oluyor. Bu yüzden notlarım çok çok daha iyi. Okuldayken daha azdı...” (AÖLK19). “...Yani sınavlar çevrimiçi yapıyor. O yüzden yüksekti notlarım. Bunun yanında açık öğretim kitapları var, çalışıyoruz. O yüzden yüksek alacağımı düşünüyorum. Okuldakinden kolay. Mesela 45 üzerinden hemen geçiyoruz. 5 sorudan mesela geçince hemen geçiyorsun, 5 soru yaptın geçtim. Okul da olsa 50. Bir de okulda hocaların bazıları şıklı yapmıyor soruları, klasik puan veriyor, o da gidiyor yani” (AÖLK06). “Daha önce açık öğretime geçen akrabalarım, arkadaşlarım da olmuş çevremde ve açık öğretimin daha fazla zaman ayırmamız, kendimize daha fazla ve direkt sınav odaklı çalışmamıza yarayacağını söylemişlerdi. Açık sınavların normal okul sınavlarına göre daha kolay olduğu söylüyorlar” (AÖLK09).

Daha az ders olması kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Ders çalışmaya daha çok vakit ayırmak için açık öğretime geçtim. Seçmeli dersler, Osmanlıca, Kuran, Beden Eğitimi, Resim dersleri benim üniversite sınavında işime yaramayacağı için açık liseye geçmeyi tercih ettim” (AÖLE03). “Okulda zaten işime yaramayacak dersler vardı. Sayısal bir öğrenciydim ama Türkçe görüyorduk. Tarih görüyorduk, öyle dersler görüyorduk ama bana gerekmiyor. Sonuçta sayısal öğrenciyim. Açığa geçince de kendi başıma evde çalışmaya başladım. Bu derslerden üniversite sınavında sorumlu değilim. O yüzden kendime daha çok zaman ayırdım...” (AÖLK08). “Örgün öğretimde zaman sıkıntısı vardı, derslere çalışamadım, çok fazla ödevimiz vardı. Daha kolay mezun olmak istedim. Şimdi birkaç zorunlu derslerimiz var. O dersleri geçtikten sonra kolayca mezun olabiliyoruz. O yüzden benim mesela üç dersim kaldı. Bu hafta sonu gireceğim, sonra mezun olacağım. Eğer onlardan geçersen şu anda yarım dönemde yarım dönem bile olmadan 12'inci sınıfı bitirirsin. Yani anladım işte bu yüzden hem de açık öğretim zaten kolay. Sadece sınavlara giriyorsun. Zaten kitapları da verdiler biz bu konulardan çıkacak diye. Kitapları da Halk Eğitim'den aldık. Onlara ben çalışıyorum, ondan sonra inşallah mezun olacağım. Bana zaman ayırdığı için de ekstra avantajları oluyor tabii ki de” (AÖLK11).

2. Açık öğretim lisesine geçmek öğrencilerin gelişimlerini nasıl etkilemektedir?

Bu alt problemi çözebilmek için öğrencilere sorulan sorulara verilen cevapların içerik analizine tabi tutulması sonucunda elde edilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3'e göre açık öğretim lisesine geçmenin öğrenci gelişimi üzerine etkileri “Öğrenci gelişimi” teması içinde toplam 178 kod altında toplanmıştır. “Akademik gelişim” (f=50), “Sosyal gelişim” (f=34), “Kültürel gelişim” (f=41) ve “İlgi ve yetenek gelişimi” (f=53) olmak üzere dört alt temaya ayrılmıştır. Açık öğretime geçmenin öğrencilerin “Akademik gelişim” üzerine etkileri içerisinde en fazla tekrar eden kodlar “Zaman kazanma” (f=11), “Kurs ortamının elverişliliği” (f=10), “Notların yükselmesi” (f=9), “Açık öğretimin kolaylığı” (f=6), “YKS'ye yönelik çalışma” (f=5) kodlarıdır. Öğrenci gelişimi teması altında ilgi ve yetenek gelişimi alt teması en fazla tekrarlanması nedeniyle birinci sırada yer almıştır. Zaman kazanma kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir;

“Boş vaktim olduğu için sınavlarımla ilgilenebiliyorum. Zaten açık öğretime geçtiğim için notlarım yükseldi. Bu da okul puanımı olumlu anlamda etkiledi. Örgün öğretimde notlarım düşüktü” (AÖLE01). “Akademik gelişimimi olumlu etkiledi. Arkadaşlarım da var hani. Okula devam eden ve yetiştiremiyor konuları. Yetiştirmekte gerçekten zorlanıyorlar. Günün büyük bölümünde okulda oldukları için kendilerine zamanları kalmıyor. Ders çalışmaya da kalmıyor. Bu yüzden olumlu etkilediğini düşünüyorum” (AÖLK09). “...Dediğim gibi bana daha çok zaman tanıdı. Ben mesela ilk başlarda benim sınavla hiçbir alakam yoktu. Şimdi ilk 30'un içindeyim. Sürekli son iki denemede ilk 30 içine giriyorum hep. Yani illaki bir faydası oluyor. Yani bir akşam gelip 8'de derse başlamak, 10'da başlamak var. Bir de burada geliyorum, 6'da 7'de başlamam daha iyi oluyor. Benim için zaman kazandırdı ve daha çok ders çalışabilirim. Örgün öğretimde olsaydım okula giderdik, sabah çıkardık 4'te 5'te kurs başlayacak...” (AÖLE10).

Tablo 3. Açık Öğretim Lisesine Geçmenin Öğrenci Gelişimi Üzerine Etkileri

Tema	Alt tema	Kod	f		
Akademik gelişim		Zaman kazanma	11		
		Kurs ortamının elverişliliği	10		
		Notların yükselmesi	9		
		Açık öğretimin kolaylığı	6		
		YKS'ye yönelik çalışma	5		
		OBP'nin yükselmesi	3		
		Öğretmen desteği olmaması	2		
		Devam mecburiyeti olmaması	1		
		Aile desteği	1		
		Açık öğretimin bilişsel gelişime teşvik etmemesi	1		
		Olumsuz arkadaştan uzaklaşma	1		
		Toplam	50		
		Sosyal gelişim		Kursta arkadaş edinme	8
				Zaman kazanma	6
Açık öğretimin sosyalleşmeyi desteklemesi	5				
Örgün öğretimde arkadaş engeli	3				
Arkadaş desteği	3				
Sosyal becerilerin azalması	2				
Örgün öğretimin sosyalleşmeyi desteklemesi	2				
YKS engeli	2				
Arkadaşlarla görüşememe	1				
Okula özlem	1				
Sosyalleşme isteksizliği	1				
Toplam	34				
Kültürel gelişim				Açık öğretimin kültürel gelişimi desteklememesi	8
				Örgün öğretimin kültürel gelişimi desteklemesi	6
		YKS engeli	5		
		Örgün öğretimin kültürel gelişimi desteklememesi	5		
		Kursun kültürel gelişimi desteklemesi	4		
		Zaman kazanma	3		
		Kursta etkinlik olmaması	1		
		Açık öğretimin kültürel gelişimi desteklemesi	3		
		Örgün öğretimde etkinliklerin yetersizliği	3		
		Bireysel gelişim	1		
		Etkinliklerin pahalılığı	1		
		Öğretmene güvensizlik	1		
		Toplam	41		
		İlgi ve yetenek gelişimi		Açık öğretimin ilgi ve yetenek gelişimine zaman tanınması	14
Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi	12				
YKS odak	7				
Örgün öğretimin ilgiyi yetenek gelişimini desteklememesi	5				
Yetenek gelişimi	3				
Açık öğretimde öz farkındalık gelişimi	3				
İlgi program uyumsuzluğu	2				
Açık öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini	2				

	desteklememesi	
	İlgisizlik	2
	Örgün öğretim programlılığı	1
	Öz farkındalığın olmaması	1
	Özgüvensizlik	1
	Toplam	53
Toplam		178

Kurs ortamının elverişliliği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...Ama önceki okulumda böyle değildi. Herkes tutuyordu ama sürekli bir kargaşa içindeydi. O yüzden burası daha sakin” (AÖLK07). “...Diğer lisede sınıf içinde çok konuşuluyordu mesela hocalar hiç dinlemiyor, anlatıp geçiyordu ama burada yani öyle bir şey yok. Tekrardan anlatıp durabiliyor. Hocaları bu yüzden daha iyi onu anladım.” (AÖLE12). “...Şu anda burada 16 kişiyiz, okulda 35 kişiydik...” (AÖLK08).

Notların yükselmesi kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Okulda iken notlarım düşüktü. Açığa geçince düzelttim kendimi...” (AÖLE02). “Okulda iken notlarım pek iyi değildi. Açık öğretimin sınavları okul sınavlarından daha kolay. Bu sebeple okul notlarım daha iyi...” (AÖLE03). “Ders notlarım okulda düşüktü. Açık öğretimde notlarım yüksek...” (AÖLK04).

Açık öğretimin kolaylığı kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Ders notlarım fazlasıyla arttı. Çünkü açık öğretimdeki sınav sistemi ile okuldaki sınav sistemi tamamıyla farklı. Okulda açık uçlu sorular vardı. Açık öğretimde test olduğu için notlarım çok arttı” (AÖLK04). “...Okuldayken derslerin sınavları çok zorlayıcı oluyordu. Açık öğretimde daha kolay oluyor...” (AÖLK19). “...Ders notlarım okulda düşüktü. Açık öğretimde notlarım yüksek” (AÖLK04).

YKS’ye çalışma kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...Çünkü yeterince zaman var yeterince verimli çalışabildiği düşünüyorum, ilerliyorum zaten. Hani gün geçtikçe netlerimiz artıyor hani Bu avantajı güzel tabii” (AÖLK11). “...Ama benim asıl hedefim bu dersler değil üniversite sınavı olduğu için sınava daha iyi çalışabiliyorum...” (AÖLK13). “...Açık öğretimde sabah kalkıyorsun kursa geliyorsun. Kursta hocalara soru sorabilirsin veya kütüphaneye falan gidip kendin ders alabiliyorsun. Kendin eksikğin tam anlayabiliyorsun. Okulda ne eksikğin olduğunu pek göremezsin bence...” (AÖLK08).

Açık öğretime geçmenin öğrencilerin “Sosyal gelişim” üzerine etkileri içerisinde en fazla tekrar eden kodlar “Kursta arkadaş edinme” (f=8), “Zaman kazanma” (f=6), “Açık öğrenimin sosyalleşmeyi desteklemesi” (f=5) kodlarıdır. Kursta arkadaş edinme kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Olumlu etkiliyor. Benim gibi açığa geçen arkadaşlarımla daha çok vakit geçiriyorum. Dershanede de arkadaş çevrem var...” (AÖLE01). “Okulla pek bir şey değişmedi açıkçası. Dershanede de arkadaşlarım var” (AÖLE03). “...Hani burada arkadaşlarım diyor gel ders çalışalım hadi birlikte bunu yapalım, şunu yapalım deyince tabii ki bende de bir istek oluşuyor ve ders çalışıyorum arkadaşlarımla. Sosyal olarak geliştiriyorum hem de bu sosyal gelişimde arkadaşlarım beni akademik olarak olumlu etkiliyor” (AÖLK06).

Zaman kazanma kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Şu anda okula gidenler okuldan sonra derse çalışmak için eve kapanıyorlar. Bizim kendimize daha çok vaktimiz kalıyor. Kurs olduğu için sosyalleşebiliyoruz...” (AÖLK09). “...Zamanım daha çok olduğu için sosyal aktivitelere daha çok vakit ayırmaya başladım. Okuldayken 4 te çıkıyoruz okuldan sonra eve gitmem gerekiyordu. Çıkışta bir şey yapmama ailem izin vermiyordu. Hafta sonları da ders çalışıyordum. Vaktim kalmıyordu” (AÖLK16). “...Şu anda

daha çok vaktim olduğu için sosyal etkinliklere daha çok vakit ayırıyorum. Çok iyi oldu” (AÖLK17).

Açık öğretimin sosyalleşmeyi desteklemesi kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...Pandemiden de dolayı bir asosyallik vardı yani bu açık öğretim lisesi gerçekten benim sosyalleşmeme de katkı sağladı. Yani arkadaş edinme olsun yani...” (AÖLE12).“...Açık öğretime geçtikten sonra düzenli olarak kütüphaneye gitmeye başladım orada arkadaş edinmeye başladım. Zaman yönetimi sağlamak amacıyla dershaneye de başladım. O yüzden iki yerde de arkadaş edinebildim” (AÖLK13).“...Açık öğretimde daha çok vakit olduğu için kurslara kütüphanelere kitap kafelere gidip oralarda da arkadaş edindim” (AÖLK04).

Açık öğretime geçmenin öğrencilerin “Kültürel gelişim” üzerine etkileri içerisinde en fazla tekrar eden kodlar “Açık öğretimin kültürel gelişimi desteklememesi” (f=8), “Örgün öğretimin kültürel gelişimi desteklemesi” (f=6), “YKS engeli” (f=5), “Örgün eğitimin kültürel gelişimi desteklememesi” (f=5) kodlarıdır. Açık öğretimin kültürel gelişimi desteklemesi kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Bence kültürel olarak açık öğretimin bir katkısı yok...” (AÖLK09). “Dershanelerde böyle bir mantık olmadığı için kültürel anlamda beni daha geri plana attı. Okul bu anlamda daha olumlu etkiliyormuş...” (AÖLK13). “Açık öğretim kültürel geliştiğimi düşünmüyorum...” (AÖLK15).

Örgün öğretimin kültürel gelişimi desteklemesi kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Okulda biz üniversite gezilerine gidiyorduk. Geçen sene birlikte geziyorduk. Öyle güzel oluyordu. Aksaray’da bir yerleri geziyorduk, görüyorduk birlikte. Burada böyle şeyler olmuyor. Özel okulda olduğum için çok güzel etkinlikler oluyordu” (AÖLK06). “Okuldayken böyle geziler etkinlikler vardı. Şimdi yok katılıyorduk okuldayken faydası da oluyordu” (AÖLK07). “Okuldayken yılda iki kere falan gezi olabiliyordu. Ben katıldım birkaç kere. O yönden güzeldi. Bilim merkezlerine falan gidiyorduk. Güzeldi ama dershane de hani o kadar okuldaki gibi bir etkinlik yok. Hani gözlem olsun falan. Yılsonunda olabilirmiş. O da olsa bir kere mesela o” (AÖLK11).

YKS engeli kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Ders çalışma kaygım olmasaydı açık öğretime geçtiğimde dershaneye gitmezdim. Ama kültür edinmek için daha çok vaktim olurdu” (AÖLE03). “...Zaten şu an önceliğim üniversite sınavı” (AÖLK04). “Benim öyle beklentim yoktu yani geçerken benim amacım YKS olarak geçti. Yani kültürel açıdan beklentim yoktu” (AÖLE12).

Örgün öğretimin kültürel gelişimi desteklememesi ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Örgün öğretimin de açık öğretimin de kültürel gelişimime bir etkisi yok. Okulda kültürel faaliyetler olmuyordu. Sadece spor salonunda spor yapıyorduk” (AÖLK04). “Aslında çok bir gelişim olmadı çünkü okulda da kulüpler de çok etkili değildi. O yüzden kültürel gelişim olmuyordu...” (AÖLK04). “Okulda gezi ve etkinlikler oluyordu ama yeterli değildi. Şu anda kendi başıma daha çok kitap okuyup daha çok geziyorum. Daha çok etkinlik yapan bir okul olsaydı farklı olabilirdi” (AÖLK19).

Açık öğretime geçmenin öğrencilerin “İlgi ve yetenek gelişimi” üzerine etkileri içerisinde en fazla tekrar eden kodlar “Açık öğretimin ilgi ve yetenek gelişimine zaman tanınması” (f=14), “Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklememesi” (f=12), “Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklememesi” (f=5) kodlarıdır. Açık öğretimin ilgi ve yetenek gelişimine zaman tanınması kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Okul çok vaktimi aldığı için spor yapmaya halim kalmıyordu. Açık öğretime geçtiğim için boş vaktim var. Spora devam edebildim. Çok olumlu etkiledi” (AÖLE01). “Okula gitmediğim için kendime daha çok vakit ayırıyorum. Böylece ortaya çıkıyor. Okulda iken dersler ve sınavlardan vakit bulamıyordum. İlgi ve yeteneklerime bu sebeple katkısı olmuyordu. Ama şu an kendime vakit ayırdığım için ilgi ve yeteneklerim ortaya çıkıyor. Spora okulda iken vakit bulamıyordum

şimdi buluyorum. Spora yeteneğim olduğunu açık öğretime geçince anladım” (AÖLE02). “Hobilerime daha çok vakit ayırabiliyorum. Okulda 8 saat durmak yerine evde ders çalışıyorum. Kendime vakit ayırabiliyorum. Resim çiziyorum. Mutfakta tatlılar yapıyorum. Hobilerime olumlu etkisi var açık öğretim” (AÖLK04).

Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Resim yeteneğim ortaokulda örgün öğretimde iken ortaya çıktı. Öğretmenim sayesinde keşfettim. Yarışmaya katıldım. Arkadaşımdan da cesaret aldım. Daha sonra kendimi geliştirdim” (AÖLK04). “...Okulda olsaydım gelişme sağlardım. Çünkü okulda resim müzik beden eğitimi gibi dersler olduğu için gelişim sağlayabilirdim” (AÖLK13). “...Çünkü okulda sporla ilgileniyordum kulüplerle iletişim sağlıyorduk. Açık öğretimde olmadı bunlar. O yüzden bir gelişim sağlayamadım” (AÖLK04).

YKS odak kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Açık öğretime geçince bir süre daha spor yapma fırsatım oldu. Ama şimdi sınav yaklaştığı için bıraktım” (AÖLE05). “Ben Şu anda sadece üniversite sınavına yoğunlaştığım için böyle bir gelişmeye yoğunlaşamıyorum...” (AÖLK13). “Kendime şu anda daha çok vakit ayırdığım için çeşitli aktivitelere katılabiliyorum ama bu sene üniversiteye hazırlık senem olduğu için çok vakit ayıramıyorum. Ben geçen sene de açık lisede idim geçen sene daha çok ilgi ve yeteneklerime vakit ayırıyordum” (AÖLE18).

Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklememesi kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Okulda zaten ilgi yeteneklerimi ortaya çıkaracak bir etkinlik olmuyordu. Ben bocceci idim. Türkiye geneli maçlara çıkıyordum. Okulda bunun için hiçbir şey yapmadılar. Maça çıkamadık” (AÖLK16). “Boya yapmayı çok seviyorum okulda olsam sadece ders çalışırdım buna vakit olmazdı” (AÖLK07). “...Şu an açık lisede olduğum için günün birçoğu evde geçiyor. Evde kendi kendime bazı hobilerim mesela bulabiliyorum. Şu an gitar çalma hevesim var. Onu kendi kendime deniyorum. Kendi başıma yapabileceğime güveniyorum. Yani oluyor çünkü. Okulda olsaydım zamanım olmaz. Okulda sadece ders vardı” (AÖLK08).

3. Öğrencilerin açık öğretim lisesinde öğrenim görüyor olması TYT-AYT sınavına hazırlanmasını nasıl etkiliyor?

Bu alt problemi çözebilmek için öğrencilere sorulan sorulara verilen cevapların içerik analizine tabi tutulması sonucunda elde edilen kodlar ve temaya ait bilgiler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 4’e göre Açık öğretimin TYT-AYT’ye hazırlanma sürecinde etkileri teması altında toplam 76 koddan oluşmaktadır. Bu kodlardan en fazla tekrar edenler “Açık öğretimin YKS’ye hazırlık için zaman tanınması” (f=12), “Kursta öğretmen desteği” (f=11), “Kursta elverişli sınıflar” (f=9), “YKS’ye hazırlık için kursa gitme ihtiyacı” (f=8), “Okulun yoruculuğu” (f=7), “Kursta rehberlik” (f=5), “Örgün öğretimin YKS’ye çalışmak için zaman tanınmaması” (f=4) kodlarıdır. Açık öğretimin YKS’ye hazırlık için zaman tanınması kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

Tablo 4. Açık Öğretim Lisesinin TYT-AYT’ye Hazırlanma Sürecinde Etkileri

Tema	Kodlar	f
Açık öğretimin YKS'ye etkisi	Açık öğretimin YKS'ye hazırlık için zaman tanınması	12
	Kursta Öğretmen desteği	11
	Kursta elverişli sınıflar	9
	YKS ye hazırlık için kursa gitme ihtiyacı	8
	Okulun yoruculuğu	7
	Kursta rehberlik	5
	Örgün öğretimin YKS'ye çalışmak için zaman tanımaması	4
	Örgün öğretimin programlılığı	3
	Örgün öğretimde YKS'ye yönelik olmayan dersler	3
	Açık öğretimin programsızlığı	3
	Uykusuzluk	2
	Örgün öğretimde yetersiz öğretmen ilgisi	2
	Açık öğretimin verimliliği	1
	Bireysel çalışma isteği	1
	Örgün öğretimde öğretmen desteği	1
	Bireysel çalışma zorluğu	1
	OBP artma düşüncesi	1
Açık öğretimde öğretmene ulaşamama	1	
Okulun sıkıcı olması	1	
Toplam		76

“Örgün öğretimde çok fazla ders vardı. Okuldan geç çıkıyorduk. Sonra çalışmak için fazla vaktimiz kalmıyordu. Burada sabahtan akşama kadar ders çalışıyorum. Netlerimi yükseltiyorum...” (AÖLE03). “TYT ve AYT konularına daha çok zaman ayırabiliyorum. Daha iyi çalışabiliyorum...” (AÖLE05). “Üniversite sınavına çalışırken okulda olsaydım ben hiçbir şekilde beraber götüremez idim ve zaten vaktim kalmıyordu. Ama şu an açık olduğum için beni saat on ikiden sonra boşum, istediğim gibi ders çalışabilirim yani çok zamanım var. O yüzden rahatlıkla girebiliyorum sınava” (AÖLK07).

Kursta öğretmen desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Dershaneye geldiğim için öğretmenlere ulaşabiliyorum. Dershaneye gitmek için zaten açık öğretime geçtim. Okulda öğretmenlere ulaşamıyordum.” (AÖLE05). “Aslında ben severim, okul seven bir insanım. Yani severek giden bir insanım. Ama eğitim hayatım için yani üniversite için böyle bir şey yapmak durumunda kaldım. Dershane de hocalarımız bizimle birebir ilgileniyor. Planlama yapıyorlar. Yükseliş düşüşlerimizi söylüyorlar. Koçluk yapıyorlar...” (AÖLK11). “...Burada rehberlik öğretmenlerimiz olsun, hocalar olsun çok ilgileniyorlar. Yani okulda zaten böyle bir şey yoktu. Hiçbir ilgilenme falan yoktu yani. Burada rehberlik öğretmenlerimiz olsun, hocalar olsun çok ilgileniyorlar. Yani okulda zaten böyle bir şey yoktu. Hiçbir ilgilenme falan yoktu yani...” (AÖLE12).

Kursta elverişli sınıflar kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...Okullar kalabalık olduğu için hocalara soru sorma zamanımız çok kısa oluyordu. Dershane de daha fazla hoca daha az öğrenci daha rahat soru sorabildim hocalarıma. Çalışmamı daha güzel etkiledi...” (AÖLK04). “...Örgün öğretimde imkânlar daha kısıtlıydı. Daha çok öğretmen vardı ama bir o kadar da çok öğrenci var. Dershanelerde daha az öğrenci var hem daha çok öğretmen var. Böylece hocalara daha kolay ulaşabiliyoruz...” (AÖLK15). “...Dershaneye gittiğim için öğretmenlere oradan ulaşıyorum. Sınıfta az kişi olduğu için birebir ders gibi oluyor...” (AÖLK17).

YKS'ye hazırlık için kursa gitme ihtiyacı kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Açık öğretimde olsaydın notlarımın artacağını çok düşünmüyorum. Dediğim gibi ben kendim planlı çalışacağımı düşünmediğim için burası (dershane) bana katkı sağlıyor. Ben bir düzenim olmaz çünkü benim bir temelim olmadığı için adamakıllı çalışamazdım. Hani bazı başarılı öğrenciler var, çok net yapanlar falan. Onlar sabah erken kalkmayı biliyorlar ama bizde o yok yani. Yani disiplinli ders çalışma. Ders çalışmak için burası çok faydalı oluyor” (AÖLK06). “Zaten çalışma açısından geçtiğimi söylemişim. TYT açısından benim başlangıçta netim 30 netler, şu anda 70 net deyim...” (AÖLE12). “Tamamen zaman yönetimimi iyi anlamda etkiledi amacım da oydu. Diğer yönlerden kültürel olsun sosyal olsun bir gelişme olmadı. Ama hedefim üniversite sınavına çalışmak olduğu için daha verimli oldu benim için. Okulda olsam yorulup derslerden sıkılacaktım ders çalışamayacaktım ve verim alamayacaktım. Okulda sınıflar kalabalık olduğu için öğretmenler bizimle dershanede olduğu gibi ilgi gösteremiyordu” (AÖLK13).

Okulun yoruculuğu kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Hani ben sayısal öğrencisiyim. Edebiyata girmeyeceğim. Okulda bize edebiyat dersi de veriyorlar. Veya işte çözemediğimiz inkılap da tarih de çözmemiz gerekmiyor AYT de. Ama bu dersi de alıyoruz mesela bu tür sorunlar konularda sıkıntı oluyor bence. Ben o konuya çalışmam gerekiyor. Çünkü okulda normal sınavlara gireceğim ama benim işime yaramayacak. Gittiğim alanda da büyük ihtimalle benim işime yaramayacak ama ben bu öğrenmek zorundayım. Aslında daha iyi bir okul müfredat düzenlense aslında okul şimdikinden çok daha yararlı olabilir... Aynı zamanda günlük 8 saat olması da okulun fazla yoruyor insanları. Ders saatleri az atılırsa daha az olacağını düşünüyorum. Şeylerin ders saatleri azaltıldığı sürece insanlar daha çok okulla ilgisi olur bence. Çünkü cidden çok yoruluyoruz okuldayken. Hani 8 saat en son ders hiç verimli geçmiyor. Okulda genelde son 1 veya 2 derste dediklerimizi anlamıyoruz verimli olmuyor. Bu yüzden de bence insanlar uzaklaşıyor...” (AÖLK09). “...Okulda çok ders sayısı vardı. Dershanede ders sayısı çok yeterli bizi yormuyor. Okul çok yoruyordu. Dershane ile birlikte okulu götüremiyordum. Şimdi çok iyi gidiyor” (AÖLK17). “...Yani saat 12'den sonra dershane bitiyor. Şu okulda mesela 12'ye kadar olsaydı yine aynısı olurdu. Ben o zaman geçmezdim açık öğretime. Dershanede dersler yetişiyorsa okulda da yetişirdi. Sınavda lazım olmayan dersler var okulda mesela beden, İngilizce, Almanca, resim falan. Ve hocalar sınavdan bırakıyorlar. Üniversite sınavına yönelik dersleri olsun, onun haricindeki dersler olmasın” (AÖLK07).

Kursta rehberlik kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...Dershane okul gibi hatta daha birebir ilgileniyorlar bizimle. Program yapıyorlar. Öğrenci takibi yapıyorlar. Bunun için sınavıma odaklanabiliyorum. Rehberlik hocalarım program yapıyor. Bütün hocalar birebir ilgileniyor benimle...” (AÖLE01). “...Dershanede rehberlikçiler bize program yapıyor. Açık öğretimde devam ederken dershaneye gitmeseydim programa uymayabilirdim. Zamanı ayarlayamazdım. Uyku düzenim olmazdı...” (AÖLE05). “...Burada sabahtan akşama kadar ders çalışıyorum. Netlerimi yükseltiyorum. Dershanedeki rehberlikçimiz program yaptı bana...” (AÖLE03).

4- Mesleki ve teknik Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin örgün öğretime ilişkin düşünceleri nelerdir?

Bu alt problemi çözebilmek için öğrencilere sorulan sorulara verilen cevapların içerik analizine tabi tutulması sonucunda elde edilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Örgün Öğretime İlişkin Düşünceleri

Tema	Alt tema	Kod	f	
Devam nedenleri	Bireysel faktörler	Örgün öğretim zaman kaybı	7	
		Geçiş şartlarını sağlayamama	5	
		Kursları verimli bulma	3	
		YKS'ye hazırlanamama	2	
		Bireysel çalışma isteği	2	
		Toplam	19	
	Okul ile ilgili faktörler	Diplomanın ve mesleki belgelerin önemi	12	
		Ders yoğunluğu	9	
		YKS'ye yönelik dersler	7	
		Arkadaş desteği	3	
		Staj günlerinin azalması	3	
		Öğretmen desteği	2	
		Okulun verimsizliği	2	
		Çalışma ortamı ihtiyacı	2	
		Yönetici desteği	1	
		Toplam	41	
		Açık öğretim ile ilgili faktörler	Devamsızlık hakkı	1
			Açık öğretimin kolaylığı	1
			Toplam	2
Toplam			62	

Tablo 5' e göre mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğrencilerinin örgün öğretimde devam etme nedenleri “YKS ile ilgili faktörler” ve “Açık öğretim ile ilgili faktörler” olmak üzere toplam iki temaya ayrılmış ve toplam 62 kod altında toplanmıştır. “Devam nedenleri” “Bireysel faktörler” (f=19), “Okul ile ilgili faktörler” (f=41), olmak üzere iki alt temaya ayrılmıştır. “Açık öğretimle ilgili faktörler” toplam dört kod altında toplanmıştır. Buna göre YYS ile ilgili teması altında okul ile ilgili faktörler alt teması en çok kod üreten alt tema olmuştur. “Bireysel faktörler” alt teması altında en fazla tekrar eden kodlar “Örgün öğretim zaman kaybı” (f=7), “Geçiş şartlarını sağlayamama” (f=5), “Kursları verimli bulma” (f=3) kodlarıdır. Örgün öğretim zaman kaybı kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Örgün öğretimdeyim ama açık öğretime geçmek isterdim. Zaman bol olacağı için. Bu sürede kendi çalışma programımı yapmak isterdim. Burada zaman kaybı oluyor 10 saat buradayız. Bunun yerine evde ders çalışırdım. İnternette konu anlatımı dinlerdim...” (MTALE7). “Ben açık öğretime geçmek istedim çünkü ders saatleri çok fazla idi. Verim alamıyordum bu yüzden... Okul sınavlarına daha çok çalışıyoruz üniversiteye çalışmıyorum” (MTALE11). “Ben açık öğretime geçmek isterdim. Çünkü bu sene üniversite sınavı var. Staj olduğundan dolayı üniversite sınavına pek hazırlanamıyoruz ve zamanımız kalmıyor...” (MTALE12).

Geçiş şartlarını sağlayamama kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Açık öğretime geçemediğim için örgün öğretime devam ediyorum” (MTALE5). “Ben açık öğretime geçmek isterdim şartlarım uymadı. Hem dershane hem okul zor oluyor...” (MTALE6).

“Ben açık öğretime geçmek istedim. Çünkü Milli savunma üniversitesi düşünüyorum. Bunun için okulun gerekli olduğunu düşünmüyorum” (MTALE10).

Kursları verimli bulma kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Şu anda dersane okuldan daha iyi eğitim veriyor. Orda daha iyi ders çalışırdım. Ders çalışma saatlerim artardı. Başarı oranım da artardı. Dershanenin ortamı ders çalışmaya müsait çünkü herkes üniversiteye hazırlanıyor, hayalleri var. Burası meslek lisesi çalışmaya gerek yok diye düşünüyör...” (MTALE6). “Açık lisesin daha verimli olacaktı çünkü vakit daha çok olacaktı dershaneye gidecektim...” (MTALE11).

“Okul ile ilgili faktörler alt teması altında en fazla tekrar eden kodlar “Diplomanın ve mesleki belgelerin önemi (f=12), “Ders yoğunluğu” (f=9), “YKS’ye yönelik dersler” (f=7) kodlarıdır.

Diplomanın ve mesleki belgelerin önemi kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Örgün öğretimde bizim diplomamız önemli. Meslek lisesi diploması ile iş yeri açma belgemiz olabilir. Üniversitede de ek puanımız var bu yüzden devam ediyorum açık öğretime geçmezdim” (MTALE8). “Mesleğimi seviyorum ilerde üniversiteyi kazanamazsam mesleğimi yapmak istiyorum. İşyeri açabilirim belgemle. Aynı zamanda Europass belgesi sahibi olacağız. Bu bana güven veriyor. Açık öğretime gidersem normal diplomam olur” (MTALE13). “Buradan da üniversite için ek puan alıyoruz” (MTALE9).

Ders yoğunluğu kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...Burada zaman kaybı oluyor 10 saat buradayız...” (MTALE7). “Ben açık öğretime geçmek istedim çünkü ders saatleri çok fazla idi...” (MTALE11). “...Sınava hazırlanmak isterdim. Çok zor oluyor çünkü staja gidiyoruz. Meslek stajına ve bu da zorluyor. Çünkü hem stajda 6 buçuğa kadar falan iş yapıyoruz, işim zorluyor...” (MTALE12).

5- Örgün öğretime devam etmek meslek lisesi öğrencilerinin gelişimlerini nasıl etkilemektedir?

Bu alt problemi çözebilmek için öğrencilere sorulan sorulara verilen cevapların içerik analizine tabi tutulması sonucunda elde edilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6’ya göre örgün öğretime devam etmenin meslek lisesi öğrencilerinin gelişimi üzerine etkileri ”Öğrenci gelişimi teması içinde toplam 93 kod altında toplanmıştır. “Akademik gelişim” (f=30), “Sosyal gelişim” (f=17), “Kültürel gelişim” (f=21) ve “İlgi ve yetenek gelişimi” (f=25) olmak üzere dört alt temaya ayrılmıştır. Bu alt temalar içinde en fazla Akademik gelişim (f=30) kodu üreterek birinci sırada yer almıştır. Örgün öğretime devam eden meslek lisesi öğrencilerinin “Akademik gelişim” üzerine etkileri içerisinde en fazla tekrar eden kodlar “YKS’ye yönelik olmayan dersler” (f=6), “Öğretmen desteği” (f=5), “Okulun verimsizliği” (f=4) kodlarıdır. YKS’ye yönelik olmayan dersler kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Akademik gelişimimi etkilemiyor. Okulda verilen bilgiler yetersiz. Hem hayatta hem YKS’ye hazırlayacak konular olmalı” (MTALE5).“Ama geçen sene kültür derslerimiz geçen sene çok azdı. Yeterli değil. 12. sınıfa gelince konular yetişmiyor. Eski öğrendiklerimizi unutuyoruz. Bizi bu durum strese sokuyor” (MTALE11).

Tablo 6. Örgün Öğretimin Meslek Lisesi Öğrencilerinin Gelişimi Üzerine Etkileri

Tema	Alt tema	Kod	f
Akademik gelişim		YKS'ye yönelik olmayan dersler	6
		Öğretmen desteği	5
		Okulun verimsizliği	4
		Staj zaman kaybı	2
		Örgün öğretimin destekleyiciliği	2
		Mesleki destek	2
		Öğretmen ilgisizliği	2
		Online destek	1
		Öğrenciye güvenmeme	1
		Öğrencinin güven ihtiyacı	1
		M. Lisesi'ne yönelik olumsuz algı	1
		Baskı	1
		Zaman yetersizliği	1
		Arkadaş desteği	1
		Toplam	30
Sosyal gelişim		Örgün öğretim sosyal gelişimi destekliyor	8
		Arkadaş desteği	3
		Arkadaş seçememe	2
		Arkadaş engeli	2
		Sosyal etkinlikler	1
		Çoklu gelişim	1
		Toplam	17
Kültürel gelişim		Etkinlik desteği	7
		Yetersiz sayıda etkinlik	4
		Örgün öğretim kültürel gelişimi destekliyor	2
		Çoklu gelişim	2
		Ekonomiklik	2
		Örgün öğretim kültürel gelişime zaman tanımıyor	1
		Öğretmen desteği	1
		Okul disiplini	1
		Ulaşılabilirlik	1
	Toplam	21	
İlgi ve yetenek gelişimi		Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi	10
		Farkındalık	4
		Mesleki gelişim	3
		Öz farkındalık gelişimi	2
		İlgi bölüm uyumsuzluğu	1
		Yetenek derslerinin faydasızlığı	1
		Etkinlik desteği	1
		Meslek lisesinde yetenek dersi eksikliği	1
		Okulda desteklenmeyen ilgi alanı	1
		Öğretmen desteği	1
	Toplam	25	
Öğrenci gelişimi		Toplam	25
Toplam			93

Öğretmen desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Bazı öğretmenlerimiz destekleyici diğerleri değil. Hepsine soru soramıyoruz. Soru götürdüğümüz hocalar yardımcı oluyor. O hocalar açık öğretime geçsem yine de yardımcı olurlardı” (MTALE7). “Benim dikkat eksikliğim vardı. Hocalarım bunun için bana çok yardımcı oldular. İşimiz elektrik olduğu için dikkat çok önemli. Öğretmenlerim bunun üzerinde durdu, yardım ettiler” (MTALE9). “Çözemediğim soruları bütün öğretmenlere sorabilirim. Açık lisede olsaydım hem okuldaki öğretmenlerim yardımcı olurdu hem de dershanedeki öğretmenlerim yardımcı olurdu” (MTALE10).

Okulun verimsizliği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Okulun akademik katkısı yok. Çünkü okulda müfredat dışına çıkılmıyor. Soru çözümü için boş saat kalmıyor. Derslerde hocalar müfredata göre işliyorlar ama bizim temelimiz yok anlatılanı anlamıyoruz” (MTALE6). “Akademik gelişimimi etkilemiyor. Okulda verilen bilgiler yetersiz” (MTALE5). “Okuldaki dersler akademik olarak yeterli değil ama biz tamamlamaya çalışıyoruz. İnternet aracılığıyla ek çalışma yapıyorum” (MTALE8).

Örgün öğretime devam eden meslek lisesi öğrencilerinin “Sosyal gelişim” üzerine etkileri içerisinde en fazla tekrar eden kodlar “Örgün öğretim sosyal gelişimi destekliyor” (f=8), “Arkadaş desteği” (f=3) kodlarıdır. Örgün öğretimin sosyal gelişimi desteklemesi kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Örgün öğretimin sevdiğim yanı bu. Arkadaşlarımla kaynaşabiliyorum. Onlarla iç içeyiz. İnsanlarla tanışabiliyorum” (MTALE5). “Okul ortamı kalabalık yurtda da kaldığım için sosyal yönden iyi etkiledi” (MTALE6). “Arkadaşlarımla etkinlikler yapıyoruz. Birlikte kütüphaneye gidiyoruz. Takıldığımız soruları tartışıyoruz...” (MTALE9).

Örgün öğretime devam eden meslek lisesi öğrencilerinin “Kültürel gelişim” üzerine etkileri içerisinde en fazla tekrar eden kodlar “Etkinlik desteği” (f=7), “Yetersiz sayıda etkinlik” (f=4) kodlarıdır. Etkinlik desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Geçen sene bizi Erasmus projesi kapsamında yurt dışına götürdüler. İtalya’yı gördüm. Oradaki hayatı, cihazları, işi öğrendik. Kültürel olarak çok geliştirdi” (MTALE9). “Geçen sene Şanlıurfa’ya teknofest in robot yarışmasına gittik okulla. Öğretmenlerimiz ve 5 öğrenci okulu temsil ettik. Bize hem psikolojik hem sosyolojik hem kültürel çok şey kattı. Farklı yer ve insanlar gördük. Robotlara zaten ilgim vardı. İyice arttı” (MTALE10). “Geçen sene Erasmus projesiyle İtalya’ya gittim. Bakış açımızı değiştirdi buraya gelince. Eğitim sistemimizin farklarını gördük. Çok değiştik. Çalışma isteğimi arttı. Beni teşvik etti” (MTALE11).

Yetersiz sayıda etkinlik kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Nadiren de etkinlik yapılırsa iyi etkiliyor genel olarak. Yeterli etkinlik yapılmıyor” (MTALE5). “Okullarda yeteri kadar gezi yok. Olduysa da haberim yok ben gitmedim. Haberim olsaydı giderdim” (MTALE14).

Örgün öğretime devam eden meslek lisesi öğrencilerinin “İlgi ve yetenek gelişimi” üzerine etkileri içerisinde en fazla tekrar eden kodlar “Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi” (f=10), “Farkındalık” (f=4) ve “Mesleki gelişim” (f=3) kodlarıdır. Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Bölümümüz elektrik. Bu sebeple çizimler yapıyoruz. İyi çizim yaptığımı keşfettim. Bu da benim meslek seçimimi etkiledi. Geleceğimi şekillendirdi” (MTALE8). “Zaten elektriğe ilgim

vardı. Buraya gelince daha da arttı. Öğretmenlerim bana yardımcı oldu” (MTALE10). “Bu okula gelince katı modellemede çizim yeteneğimin olduğunu fark ettim. Okul olmasaydı bu yeteneğimi fark edemezdim” (MTALE14).

Farkındalık kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Okulda hızlı kitap okuma yarışması olmuştu hızlı okuduğum ortaya çıktı. Eskiden günlük gibi şeyler yazmazdım. Yazı yazmaya başladım. Ne yaşadığımı yazıyorum” (MTALE7). “Okulda eklektikle ilgili yeteneğimi keşfettim. Okul olmasaydı fark edemezdim” (MTALE9). “Bilgisayar üzerinde katı modelleme programlarına yeteneğim olduğunu düşünüyorum ve bunu okul sağ olsun okulun şartlarında öğrendim. Yoksa ben öyle bir şey bilmiyordum” (MTALE13).

Mesleki gelişim kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“3 d katı modelleme programı var okulda. Orda yeteneğim varmış bilmiyorum. Bu da benim meslek seçimime yön verebilir” (MTALE12). “İyi çizim yaptığımı keşfettim. Bu da benim meslek seçimimi etkiledi” (MTALE8). “Burada el yeteneklerim gelişti. Elektrikle ilgili çok geliştik. Bilime alakamızı arttırdı. Bu da benim gelecekte meslek seçimimi etkiledi. Mühendislik istiyorum. Benim için çok verimli oldu” (MTALE11).

6. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmak meslek lisesi öğrencilerinin TYT-AYT sınavına hazırlanma sürecini nasıl etkiliyor?

Bu alt problemi çözebilmek için öğrencilere sorulan sorulara verilen cevapların içerik analizine tabi tutulması sonucunda elde edilen kodlar ve temaya ait bilgiler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Örgün Öğretimin Meslek Lisesi Öğrencilerinin YKS’ye Hazırlanma Sürecinde Etkileri

Tema	Kodlar	f
	Öğretmen desteği	6
	Örgün öğretim YKS sınavına çalışmak için zaman tanımaması	6
	YKS'ye yönelik olmayan dersler	4
	Örgün öğretimin programlılığı	3
	Eksikleri tamamlayamamak	2
	Kurs ihtiyacı	2
	Okulun yorucu olması	2
	Rehberlik desteği	2
	Arkadaş desteği	1
	Arkadaş engeli	1
	Bireysel çalışma isteği	1
	Elverişli sınıf mevcudu	1
	YKS'ye yönelik dersler	1
	Elverişli ders saatleri	1
Örgün öğretimin YKS'ye etkisi	Örgün öğretimde YKS'ye yönelik çalışma	1
Toplam		34

Tablo 7’ye göre Meslek lisesinde öğrenimine devam ediyor olmanın TYT-AYT’ye

hazırlanma sürecinde etkileri teması altında toplam 34 kod bulunmaktadır. Bu kodlardan en fazla tekrar edenler “Öğretmen desteği” (f=6), “Örgün öğretimin YKS sınavına çalışmak için zaman tanımaması” (f=6), “YKS’ye yönelik olmayan dersler” (f=4), “Örgün öğretimin programlılığı” (f=3) kodlarıdır. Öğretmen desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Öğretmenlerim destek oluyor. Bireysel çalışmalarımıza izin veriyorlar. Soru çözümleri yapıyorlar. İstedığımız konuyu anlatıyorlar. YKS’ye çalışmamıza yardımcı oluyorlar” (MTALE5). “Burada hocalarımıza soru sorabiliyoruz. Öğretmenlerden destek alıyoruz. Rehberlik yapıyorlar. Yönlendirme yapıyorlar” (MTALE8). “Hocalarımız bize çok yardımcı oluyor. Bizim çok çalışmamızı istiyorlar. Azmimizi görünce seviniyorlar” (MTALE11).

Örgün öğretimin YKS’ye çalışmak için zaman tanımaması kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Örgün öğretim TYT ve AYT’ye çalışmamı kötü etkiliyor. Burası çok zamanımı alıyor. 9 da zaten pandemi idi. TYT konularım eksik. Ben kendim ayrıca çalışıyorum. Dershaneye gidiyorum. Hem TYT hem AYT ye çalışmaya vakit kalmıyor...” (MTALE6). “Örgün öğretim üniversite sınavına çalışmamı kötü etkiliyor. Zaman kaybı oluyor. Ders sayıları çok fazla bu sene çok fazla...” (MTALE7). “...Derslerimiz az olsa daha çok sınava çalışabilirdik. Dersler sadece sınava odaklı olsaydı. Öğretmenlerimiz yardımcı olmaya çalışıyor yine de” (MTALE11).

YKS’ye yönelik olmayan dersler kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...9 saat matematik ve edebiyat var ama geçen sene biz bu dersleri görmediğimiz için unutmuştuk anlamıyoruz. Geçen sene ve bu seneye bu dersler yayılsaydı iyi olurdu...” (MTALE7). “Geçen sene bu kadar kültür dersimiz yoktu. Geçen sene de olsaydı bu dersler iyi olurdu” (MTALE9). “Okul benim üniversite sınavına çalışmamı kötü etkiliyor. Üniversiteye yönelik dersler yeterli değil. Staj saatlerimiz çok fazla...” (MTALE14).

Örgün öğretimin programlılığı kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Bilgiye erişim biraz daha basit oluyor. Sonrasında mesela deneme sınavları oluyor okullarda onlara katılabilirsin. Ama böyle şey olmayınca, açık öğretimde olunca bunlara ulaşım biraz daha zorlaşıyor tabii. Yine yapılabilir ama okul bunlar çok daha basit hale getiriyor. Açık öğretimde olsam planlı olamazdım...” (MTALE13). “...Açık öğretimde rahatlık fazla olabilirdi diye korktum. Okul daha planlı olmamı sağladı...” (MTALE11).

7. Fen lisesinde öğrenim gören öğrencilerin örgün öğretime ilişkin düşünceleri nelerdir?

Bu alt problemi çözebilmek için öğrencilere sorulan sorulara verilen cevapların içerik analizine tabi tutulması sonucunda elde edilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 8’de verilmiştir

Tablo 8. Fen Lisesi Öğrencilerinin Örgün Öğretime İlişkin Düşünceleri

Tema	Alt tema	Kodlar	f
Devam nedenleri	Bireysel faktörler	Geçiş şartlarını sağlamama	3
		Zaman ihtiyacı	3
		Sosyalleşme	1
		Aile isteği	1
		Toplam	8
	Okul ile ilgili faktörler	Okulda hoşgörü ihtiyacı	5
		Okulu sevme	5
		Fen lisesi diploması	4
		Okul disiplini	4
		Öğretmen desteği	3
		Çalışma ortamı	3
		Arkadaş desteği	3
		YKS'ye yönelik dersler	2
		Devamsızlık hakkı isteği	2
		Okul ortamının uygunluğu	2
		Okulun yorucu olması	1
		Öğretmeni sevme	1
		Rehberlik	1
		Verimlilik	1
		Eğitimde Süreklilik	1
Toplam	38		
Toplam			46

Tablo 8'e göre fen lisesi öğrencilerinin örgün öğretimde devam etme nedenleri "Devam nedenleri" teması altında toplam 46 kod altında toplanmıştır. "Devam nedenleri" "Bireysel faktörler" (f=8), "Okul ile ilgili faktörler" (f=38), olmak üzere iki alt temaya ayrılmıştır. Buna göre YKS ile ilgili teması altında okul ile ilgili faktörler alt teması en çok kod üreten alt tema olmuştur. Örgün öğretime devam eden fen lisesi öğrencilerinin Örgün öğretime devam etme nedenleri ile ilgili "Bireysel faktörler" Alt teması altında en fazla tekrar eden kodlar "Geçiş şartlarını sağlamama" (f=3), "Zaman ihtiyacı" (f=3), kodlarıdır. Geçiş şartlarını sağlamama kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

"Geçmeyi istedim ama yeni şartları sağlayamadığım için açık liseye geçemiyorum" (FLE20).

"Açık öğretime geçmek istedim ama bakanlık geçişlerin şartlarını değiştirdiği için geçemedim"

(FLK24). "...Milli eğitim 12. sınıflara devamsızlık konusunda müsamaha gösterdiği için açık

öğretime geçemedim. Ama o da kaldırıldı. Sonra da şartlarım da uymadı" (FLK27).

Zaman ihtiyacı kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

"...Örgün öğretimi yararlı olduğunu düşünmüyorum çünkü vakit kaybı olduğunu düşünüyorum.

Ben dershaneye de gidiyorum. Akşam gelince çok az süre kalıyor çalışmak için. Enerjimiz bitiyor, odaklanamıyoruz. Okul olmasaydı sabah daha zinde uyanırdım” (FLK24). “...çünkü okulun vakit aldığını düşünsem de öğretmenlerle iletişimde olmak istedim” (FLE25). “...12. sınıflara devamsızlık konusunda müsamaha gösterdiği için açık öğretime geçmedim. Ama o da kaldırıldı” (FLK27).

Örgün öğretime devam eden fen lisesi öğrencilerinin örgün öğretime devam etme nedenleri ile ilgili “Okul ile ilgili faktörler” Alt teması altında en fazla tekrar eden kodlar “Okulda hoşgörü ihtiyacı” (f=5), “Okulu sevme” (f=5), “fen lisesi diploması” (f=4), “Okul disiplini” (f=4), “Öğretmen desteği” (f=3), “Çalışma ortamı” (f=3), “Arkadaş desteği” (f=3) kodlarıdır. Okulda hoşgörü ihtiyacı kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Okul idaresi ile öğrenciler arasındaki iletişimin iyi olmasını istiyorum. İletişimin iyi olmaması bizi olumsuz etkiliyor” (FLE25). “Okul idaresi disiplini çok sıkı. Okulda çalışma alanlarımız vardı ona sınırlama getirildi. İdare ile öğrenciler arasında iletişim problemi var” (FLK24). “Okuldan bir beklentim yok ama disiplin konusu çok sıkı. Bu kadar sıkı olmamasını istedim...” (FLE22). “Öğrencilerin ve okul ortamının daha demokratik daha hoşgörülü olmasını istedim” (FLE20).

Okulu sevme kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...İkinci neden okulu sevmem ve bazı öğretmenlerimi çok seviyorum...” (FLE21). “Çünkü okulumu seviyorum...” (FLK29). “Okul ondan beklediğim her şeyi karşılıyor. ...bize ders çalışacak ortam sağlıyorlar...” (FLK30).

Fen lisesi diploması kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Diplomamda lisemin adı yazılsın istedim” (FLK27). “...okuldan fen lisesi diploması ile mezun olmak istedim...” (FLE26). “...Bu kadar sene okula geldim fen Lisesi diploması ile mezun olmak isterim...” (FLE25).

Okul disiplini kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Açık öğretime geçmek istedim ama evde düzenli ders çalışabileceğimden emin değilim. Kendimi kontrol edemem. Okul beni ders çalışma konusunda disipline ediyor. Belli saatlerde okula gidip gelmem hayatımı düzene sokuyor” (FLE22). “Okul düzenli olduğu için okula devam etmek istedik ailemle...” (FLK28). “Açık öğretime geçersen düzenimin bozulacağını düşünüyorum...” (FLK30).

Çalışma ortamı kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...2. dönem Mart ayından sonra Etüt yapılmasını istiyorum. Sınıfta derslerde boş bırakmak yerine etüt yapılmalı” (FLK29). “Bazı seçmeli derslerde öğretmenlerimiz ders çalışmamız için izin veriyor o zamanlarda ders çalışmıyor gürlütü yapıyorlar. Okul idaresi bazı ders çalışma ortamlarını kısıtladı. Ders çalışma ortamları sağlamalı okul” (FLE26). “...Okulda çalışma alanlarımız vardı ona sınırlama getirildi...” (FLK24).

Arkadaş desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Okul ortamı rahat. Bir de okul dışında sosyalleşemiyorum okulda sosyalleşme imkânım var. Arkadaşlarım var” (FLE21). “...Arkadaşlarımla olduğunda kafam dağılıyor. Bu da güzel oluyor...” (FLK29). “...Örgün öğretimde arkadaşlarımla vakit geçirmek beni olumlu etkiliyor...” (FLK30).

8. Örgün öğretime devam etmek fen lisesi öğrencilerinin gelişimlerini nasıl etkilemektedir?

Bu alt problemi çözebilmek için öğrencilere sorulan sorulara verilen cevapların içerik

analizine tabi tutulması sonucunda elde edilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 9’da verilmiştir

Tablo 9. Örgün Öğretimin Fen Lisesi Öğrencilerinin Gelişimlerine Etkileri

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Öğrenci gelişimi	Akademik Gelişim	Öğretmen Desteği	8
		Zaman ihtiyacı	4
		Okulun yorucu olması	2
		Okul disiplini	1
		Bireysel çalışma isteği	1
		Arkadaş desteği	1
		Derslerin zorlayıcı olmaması	1
		YKS denemeleri	1
		Rehberlik	1
	Toplam	20	
	Sosyal Gelişim	Arkadaş desteği	8
		Öğretmen desteği	3
		Hayata yakınlık	2
		Okulun sosyalleşmeyi kolaylaştırması	2
		Arkadaş engeli	1
		Çoklu gelişim	1
	Toplam	17	
	Kültürel Gelişim	Okul desteği	4
		Yetersiz etkinlik	3
		Öğretmen desteği	3
		Etkinlik desteği	3
Kütüphanenin yetersizliği		1	
Okul etkinliklerinin ekonomik olması		1	
Faydasız etkinlik		1	
Devam zorunluluğu		1	
Zaman engeli		1	
Yeterli sayıda etkinlik		1	
Toplam	19		
İlgi ve Yetenek Gelişimi	Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimine zaman tanımaması	5	
	Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi	4	
	YKS odak	4	
	Okul desteği	3	
	Etkinlik desteği	2	
	Öğretmen desteği	1	
	Mesleki gelişim	1	
	Yetersiz etkinlik	1	
	Toplam	21	
Toplam		77	

Tablo 9’a göre örgün öğretime devam etmenin fen lisesi öğrencilerinin gelişimi üzerine etkileri “öğrenci gelişimi” teması içinde toplam 77 kod altında toplanmıştır. “Akademik

gelişim” (f=20), “Sosyal gelişim” (f=17), “Kültürel gelişim” (f=19) ve “İlgi ve yetenek gelişimi” (f=21) olmak üzere dört alt temaya ayrılmıştır. Bu alt temalar içinde en fazla Akademik gelişim (f=20) kodu üreterek birinci sırada yer almıştır. Akademik gelişim alt teması altında en çok tekrar eden kodlar “öğretmen desteği” (f=8), ve “Zaman” (f=4) kodlarıdır. Öğretmen desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Okulumuz akademik olarak bu sınav sürecinde destekliyor. Denemeler yapıyor. Öğretmenlerimiz yardımcı oluyor...” (FLK30). “Öğretmenlerim beni hep destekler. Başarım da iyi. Öğretmenlerim gelişimimi yakından takip ediyor. Netlerimiz notlarımızla ilgileniyorlar. Kötü olduğunda bizimle konuşuyorlar. İyi olduğunda tebrik ederler. Bu gelişim açısından çok olumlu etkileniyorum” (FLK29). “Biz derslere çalışıyoruz. Öğretmenlerimiz de kolaylık sağlıyor. Bu sayede notlarımızda sıkıntı olmuyor” (FLK28).

Zaman kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...okul olunca çalışmaya vakit kalmıyor ve yorgun oluyorum” (FLK24). “Ben hem dershane hem okula gidiyorum. Gün içinde çok vaktim gidiyor. Açık öğretimde olsaydım daha çok vaktim olurdu. Okulda sınavda soru çıkmayan ders saatleri azaltılabilir. Bu sayede daha çok ders çalışabilirdim” (FLE26). “Milli eğitimden bize senenin sonunda devamsızlık hakkı bekliyorum” (FLK30).

Sosyal gelişim alt teması altında en çok tekrar eden kodlar “arkadaş desteği” (f=8), ve “öğretmen desteği” (f=3) kodlarıdır. Arkadaş desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Okulun faydası etrafımdaki arkadaşlarım ders çalıştığı için ben de motive olup çalışıyorum” (FLK24). “...okulda arkadaşlarımızla birbirimize vakit ayırıyoruz. Arkadaşlarımla aynı kafadayız. Beni çok olumlu etkiliyor okul bu konuda...” (FLK29). “Ben normalde asosyalim. İnsanlarla sosyal bağ kurmakta zorlanıyorum. Okulda olmak bu yönümü geliştiriyor. Okul bizi bu anlamda hayata hazırlıyor. Arkadaşlar konusunda tecrübe ediniyoruz” (FLK28).

Öğretmen desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...Benim okulda öğretmenlerimle de aram çok iyi. Onlarla da iyi anlaşıyorum” (FLK29). “...Öğretmenlerimizle de iyi vakit geçiriyoruz” (FLE25). “Örgün öğretim benim sosyal gelişimimi iyi etkiliyor. Arkadaş edinebiliyorum. Kültürlü arkadaşlarım var. Öğretmenlerim de bu konuda bana katkı sağlıyor. Sosyal gelişimim diğer gelişim alanlarımı da etkiliyor” (FLE21).

Kültürel gelişim alt teması altında en çok tekrar eden kodlar “okul desteği” (f=4), ve “yetersiz etkinlik” (f=3), “öğretmen desteği” (f=3), “etkinlik desteği” (f=3) kodlarıdır.

Okul desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Bizim okulda çok gezi yapılır. Çok sosyal bir okul. Çok etkinlik olur. Ben de bunu çok seviyorum. Bu da beni çok iyi etkiliyor” (FLK29). “Bizim okulumuz gezilere önem veriliyor. Öğrenciler çeşitli etkinlikler düzenliyor. Bu açıdan okulumuz bizi iyi etkiliyor...” (FLK28). “Okulda müzik atölyemiz var isteyen orada vakit geçiriyor. Konserler ve geziler düzenleniyor...” (FLE26).

Yetersiz etkinlik kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Okulumuzda pek fazla gezi yapılmıyor. Hep ders var. Sosyal aktivite de yok. Bu sebeple çok bir etkisi yok” (FLK30). “Okuldaki etkinlikler olması iyi ama sayısı az...” (FLE25). “Okulda geziler yeterli değil. Ben gidemedim...” (FLE20).

Öğretmen desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...okulumuz bizi iyi etkiliyor. Öğretmenlerimiz de bu konuda iyi. Kendi kültürel birikimlerini bize aktarıyorlar...” (FLK28). “Öğretmenlerimizle içi içe olmanın bir avantajı da onların kültürel birikimlerinden faydalanmamız” (FLE26). “Bilgisayar öğretmenim bana kod yazma konusunu öğretti...” (FLE21).

Etkinlik desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Okulumuzda bu konuda çok çeşitli etkinlikler var. Yurtdışı projeleri oldu, başka ülkelerden öğrencilerle tanışma fırsatımız oldu. Bunların bana kültür anlamında çok yararı oldu” (FLK24). “Bizim okulda çok gezi yapılır. Çok sosyal bir okul. Çok etkinlik olur. Ben de bunu çok seviyorum” (FLK29). “Okul gezileri yapıyor biz de katılıyoruz. Ben farklı yerleri görmeyi seviyorum. Geçen sene Karadeniz gezisi yaptık çok güzeldi” (FLK27).

İlgi ve yetenek gelişimi alt teması altında en çok tekrar eden kodlar “Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimine zaman tanımaması” (f=5), ve “Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi (f=4), “YKS odak” (f=4), “Okul desteği” (f=3) kodlarıdır. Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimine zaman tanımaması kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Şu anda sınav olduğu için ilgi ve yetenek gelişimi için zamanımız yok. Denemelere giriyoruz. Sınavlara giriyoruz...” (FLK29). “Sistem sınav odaklı bir sistem olduğu için kendime hobi edinemiyorum çünkü hobime ayıracak vaktim yok. Ders çalışıyorum. Daha çok vaktim olsa hobilerimi yapardım” (FLE26). “Okul çok vaktimizi aldığı için ilgi ve yetenek konusunda yapacağım faaliyetlere vaktim kalmıyor. Önceden voleybol oynuyordum, bu sene vakit olmuyor. Öğleden sonraki dersler (3 saat) çok fazla geliyor ve verimsiz geçiyor...” (FLE25).

Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Okulumuzda çeşitli projeler hazırlanıyor. Tübitak projeleri oluyor. Öğrenciler ilgi alanları hakkında projeler yapıyorlar” (FLK28). “Örgün öğretim ilgi ve yetenek gelişimimi olumlu etkiliyor. Önceden sadece futbol oynuyordum. Diğer sporları bilmiyordum. Bu okulda basketbol ve voleybol oynamayı öğrendim. Bilgisayar hocamın sayesinde kod yazma konusunda çok iyi oldum” (FLE21). “...Böyle olanaklar var. İstersem gitar çalabilirim istersem ebru yapabilirim. Konserler oluyor...” (FLK27).

YKS odak kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Şu anda sınav olduğu için ilgi ve yetenek gelişimi için zamanımız yok...” (FLK29). “Sistem sınav odaklı bir sistem olduğu için kendime hobi edinemiyorum...” (FLE26). “Bu sene ilgi ve yetenek konularına pek vakit ayıramıyorum. Kitap okumayı çok sevdiğim halde onu da azalttım ders çalışmak için. Dil öğreniyordum. Onu da erteledim...” (FLK24).

Okul desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...Okulda bir şeye ilgin varsa destekleniyor. Evde olsak kim destekleyecek?” (FLK28). “Masa tenisi oynuyorum. Okulda da oynayacağım yer var...” (FLE22). “Okulumuzun böyle olanakları var istersem gitar çalabilirim istersem ebru yapabilirim. Konserler oluyor. Okulun bu tarz yönlerini seviyorum” (FLK27).

9. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmak fen lisesi öğrencilerinin TYT-AYT sınavına hazırlanmasını nasıl etkiliyor?

Bu alt problemi çözebilmek için öğrencilere sorulan sorulara verilen cevapların içerik

analizine tabi tutulması sonucunda elde edilen kodlar ve temaya ait bilgiler Tablo 10’da verilmiştir

Tablo 10. Örgün Öğretimin Fen Lisesi Öğrencilerinin YKS’ye Hazırlanma Sürecinde Etkileri

Tema	Kodlar	f
Örgün öğretimin YKS’ye etkisi	Öğretmen desteği	9
	Örgün öğretim YKS sınavına çalışmak için zaman tanımaması	6
	YKS’ye yönelik olmayan dersler	4
	Bireysel çalışma isteği	2
	Örgün öğretimin programlılığı	2
	Ders yoğunluğu	2
	Okulda YKS’ye yönelik çalışmalar	2
	Kurs ihtiyacı	2
	Çalışma ortamı ihtiyacı	2
	Rehberlik	2
	Elverişli sınıf mevcudu	1
	YKS’ye yönelik dersler	1
	Yönetici ile iletişim ihtiyacı	1
	Arkadaş engeli	1
	Kalabalık sınıflar	1
	Arkadaş desteği	1
	Toplam	

Tablo 10’a göre Örgün öğretimde öğrenimine devam ediyor olmanın fen lisesi öğrencilerinin TYT-AYT’ye hazırlanma sürecinde etkileri teması altında toplam 39 kod bulunmaktadır. Bu kodlardan en fazla tekrar edenler “Öğretmen desteği” (f=9), “Örgün öğretimin YKS sınavına çalışmak için zaman tanımaması” (f=6), “YKS’ye yönelik olmayan dersler” (f=4) kodlarıdır.

Öğretmen desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Öğretmenlerimiz bizi destekliyor. Sorularımızı cevaplandırıyorlar. Her hafta denemelere giriyoruz. Bize bir düzen oluşturdular. Arkadaşlarımızla ders çalışma ortamı hazırladılar. Bu yüzden okul çok yardım ediyor” (FLK30). “Okulun başında bizim eksiklerimizi analiz ettiler öğretmenlerimiz. Boş derslerinde bizim eksiklerimizi gidermeye çalışıyorlar. Öğretmenlere ulaşmak konusunda sıkıntı yaşamıyoruz. Akşam bile soru atsak bakarlar” (FLK29). “...öğretmenlerimiz bize çok yardımcı oluyor. Onlara soru sorabiliyoruz. Bizi yönlendiriyorlar. Okulumuz da çalışmamıza destek oluyor...” (FLK27).

Örgün öğretimin YKS sınavına çalışmak için zaman tanımaması kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Ben okul çıkışı kursa da gidiyorum. Okulla birlikte olunca geriye çok az vakit kalıyor... Ama okul dışında bireysel çalışmaya fırsat kalmıyor. Bu noktada sınava çalışmam sekteye uğruyor...” (FLK27). “Okulda eksiklerimi gideriyorum, öğretmenlerime soru soruyorum. Bunlar sınava çalışırken fayda sağlıyor. Ama dershaneye de geçmiş konularımı tamamlamak için

gittiğim için daha çok çalışmak için vaktim kalmıyor” (FLE26). “...Ders sayıları günlük 8 saat çok fazla daha kısa olsaydı sınava daha iyi çalışmak için daha çok vaktim kalırdı” (FLE25).

YKS’ye yönelik olmayan dersler kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...ders sayılarını azaltabilsek sayısal ders yani TYT-AYT 'de soru çıkan dersler olsaydı sadece çok iyi olurdu. Bize zaman kalırdı. Biz de daha çok çalışırdık” (FLK24). “...Ama okulun da ders saatleri çok fazla. TYT-AYT'de soru çıkmayan dersler vaktimi alıyor. TYT ve AYT' de soru çıkan dersler olsa sadece iyi olurdu. Kalan saatlerde evde konu eksiklerimi kapatıp test çözmek isterdim” (FLE22). “...YKS'de soru çıkmayacak derslerde vakit kaybediyoruz. Diğer kademelerde olabilir ama 12. sınıfta bu dersler olmasa daha iyi olur. O sürede ders çalışırdım” (FLE21).

10. Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin örgün öğretime ilişkin düşünceleri nelerdir?

Bu alt problemi çözebilmek için öğrencilere sorulan sorulara verilen cevapların içerik analizine tabi tutulması sonucunda elde edilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 11’de verilmiştir

Tablo 11. Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Örgün Öğretime İlişkin Düşünceleri

Tema	Alt tema	Kodlar	f
	Bireysel Faktörler	Geçiş şartlarını sağlayamama	4
		Zaman	2
		Sosyal etkinlik ihtiyacı	2
		Toplam	8
Devam nedenleri	Okulla ilgili faktörler	Ders yoğunluğunun azalması	8
		Öğretmen desteği	8
		Arkadaş desteği	5
		Okulda verimli çalışma	5
		Rehberlik	4
		Okul disiplini	3
		Sınavların zorluğu	3
		YKS'ye yönelik dersler	3
		YKS'ye yönelik çalışma	2
		Devamsızlık	2
		Elverişli sınıflar	1
		Okul disiplini	1
		Okul eğitiminin yeterliliği	1
		Çalışma ortamı	1
İlgi ve yetenek derslerinin artması	1		
Toplam	48		
Toplam			56

Tablo 11’e göre Anadolu lisesi öğrencilerinin örgün öğretimde devam etme nedenleri “Devam nedenleri” teması altında toplam 56 kod altında toplanmıştır. “Devam nedenleri” “Bireysel faktörler” (f=8), “Okul ile ilgili faktörler” (f=38), olmak üzere iki alt temaya

ayrılmıştır. Buna göre devam nedenleri altında okul ile ilgili faktörler alt teması en çok kod üreten alt tema olmuştur. Bireysel faktörler alt teması altında en çok tekrar eden kodlar “Geçiş şartlarını sağlayamama” (f=4), “Zaman” (f=2), “Sosyal etkinlik ihtiyacı” (f=2) kodlarıdır. Geçiş şartlarını sağlayamama kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...Okulun vakit kaybı olduğunu düşündüm aslında ama şartları sağlayamadığım için devam ettim...” (ALK2). “Örgün öğretime devam etme nedenim açık öğretime geçemememdir” (ALE18). “Devam etmemin sebebi açık öğretime geçememek. Şartlara uymuyorum” (ALK19).

Zaman kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Devamsızlık hakkını derslerin yoğun olmasından ve dershaneye de gittiğim için istiyorum. Çok yoğunuz. Dinlenmek istiyorum. Ders süreleri ve sayıları azaltılabilir. Günlük 1 saat az olsa dinlenirdim. Kendime vakit ayırırdım” (ALE18). “...Okuldan öğretmenlerimden memnunum ama okul olunca vakit yetmiyor. Ders saatleri daha az olabilir” (ALK19).

Sosyal etkinlik kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Sosyal aktivite çok az, artırılması gerekli” (ALK3). “...Mesela test çözebiliriz, konu tekrarı yapabiliriz, sosyal etkinlikler olabilir” (ALK19).

Okul ile ilgili faktörler alt teması altında en çok tekrar eden kodlar “Ders yoğunluğunun azalması” (f=8), “Öğretmen desteği” (f=8), “Arkadaş desteği” (f=5), “Okulda verimli çalışma” (f=5), “Rehberlik” (f=4), “Okul disiplini” (f=3), “Sınavların zorluğu” (f=3), “YKS'ye yönelik dersler” (f=3) kodlarıdır. Ders yoğunluğunun azalması kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...Ders saatleri daha az olabilir” (ALK19). “...Çok yoğunuz. Dinlenmek istiyorum. Ders süreleri ve sayıları azaltılabilir. Günlük 1 saat az olsa dinlenirdim...” (ALE18). “...Bazı dersler daha az olabilirdi. Edebiyat, din kültürü, Almanca gibi dersler” (ALK16).

Öğretmen desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...Ama okulda olduğum zaman daha düzenli ders çalışabiliyorum. Okulda yapamadığım soruları öğretmene sorabiliyorum...” (ALK2). “...Hocalarımın desteğini almak istedim. Yüz yüze eğitimin bana katkısı daha fazla. Ders çalışırken birinin desteğine ihtiyacım var. Öğretmenlerim ve arkadaşlarım ders çalışmaya motive ediyor beni” (ALK4). “...Dil sınıfı öğrencisiyim. Bölüm öğretmenimin etkisi çok fazla ilerlememde. Öğretmenime çok rahat ulaşabiliyorum. Soru soruyorum. Bireysel olarak da bize ders anlatıyor” (ALK16).

Arkadaş desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...okulda arkadaşlarımla ders çalışmak beni motive ediyor...” (ALK3). “...okulda arkadaşlarımla ders çalıştığımı görüyorum. Bu da beni motive ediyor. Beni çalışmaya itiyor...” (ALK15). “...Yalnız ders çalışmam ben yüz yüze ders anlatımını daha etkili buluyorum. Sınıf mevcudumuz az olduğu için arkadaşlarımla grup çalışması da yapabiliyoruz” (ALE17).

Okulda verimli çalışma kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...Örgün öğretim açık öğretime göre daha verimli. Çünkü öğretmenlerimle yüz yüzeyim. Arkadaşlarımla fikir alışverişi yapıyoruz. Benim okulda ders çalışma düzenim eve göre daha verimli. Bu yüzden örgün öğretime devam etmek istedim” (ALK3). “Eğer açığa geçseydim düzgün bir şekilde ders çalışamazdım...” (ALE1). “Ama okulda olduğum zaman daha düzenli ders çalışabiliyorum” (ALK2).

Rehberlik kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir.

“...okulda öğretmenim bir çalışma programı ayarladı ona uyuyorum” (ALK15). “...Okulda denemelerdeki sonuçlarıma göre rehberlik öğretmenimin beni yönlendirmesini istiyorum...” (ALK16). “Öğretmenlerimizin ders çalışma konusunda rehberlik etmesini isterdim” (ALE1).

Okul disiplini kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Evde olduğum zaman disiplinli bir şekilde ders çalışmıyorum. Ama okulda olduğum zaman daha düzenli ders çalışabiliyorum...” (ALK2). “Okul olmasa disiplinli ders çalışamazdım...” (ALK3). “Evde kendi başıma bir düzen oluşturamayacağımı bildiğim için örgün öğretimde devam ediyorum...” (ALK4).

Sınavların zorluğu koduyla ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Örgün öğretimde ders sayısının azalmasını, konu ve sınavların kolay olmasını isterdim...” (ALE1). “...Öğretmenlerin daha çok ilgilenmesi, okul sınavlarını zorlamamalarını istiyorum...” (ALK2).

YKS'ye yönelik dersler kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“12. sınıf olduğumuz için derslerin üniversite sınavına yönelik olmasını istiyoruz. Bazı gereksiz dersler var onların kalkmasını istiyoruz. Tarih coğrafya gibi derslerde işlenen konular üniversite sınavında çıkacak konular olabilir” (ALK15). “TYT sınavına yönelik dersler olsa diğer dersler olmasa çok iyi olur. Onun yerine bölümümüze dair dersler olmasını isterim. Mesela matematik dersimiz az. 2 saat. Daha çok olsa iyi olur” (ALE17). “...Bazı dersler daha az olabilirdi. Edebiyat, din kültürü, Almanca gibi dersler” (ALK16).

11. Örgün öğretime devam etmek Anadolu lisesi öğrencilerinin gelişimlerini nasıl etkilemektedir?

Bu alt problemi çözebilmek için öğrencilere sorulan sorulara verilen cevapların içerik analizine tabi tutulması sonucunda elde edilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12’ye göre örgün öğretime devam etmenin Anadolu lisesi öğrencilerinin gelişimi üzerine etkileri “Öğrenci gelişimi” teması içinde toplam 77 kod altında toplanmıştır. Bu tema “Akademik gelişim” (f=27), “Sosyal gelişim” (f=18), “Kültürel gelişim” (f=16) ve “İlgi ve yetenek gelişimi” (f=25) olmak üzere dört alt temaya ayrılmıştır. Bu alt temalar içinde en fazla kodu Akademik gelişim alt teması üreterek birinci sırada yer almıştır. Akademik gelişim alt teması altında en çok tekrar eden kodlar “Öğretmen desteği” (f=8), “Arkadaş desteği” (f=4) ve “Okul disiplini” (f=3) kodlarıdır. Öğretmen desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“İstediğim zaman öğretmenlerimle irtibata geçebiliyorum...” (ALE1). “Öğretmenlere daha kolay ulaşabiliyor olmamız ve disiplinin olması olumlu etkiliyor...” (ALK2). “Okulda ders anlatılırken işlenen dersleri de bir kenara koyarsak arkadaşlarımdan ve öğretmenlerimden hayata, yaşadığım yere topluma dair çok şey öğreniyoruz. Okul olmasa bunlardan mahrum kalırız” (ALK15).

Tablo 12. Örgün öğretimin Anadolu lisesi öğrencilerinin gelişimlerine etkileri

Tema	Alt tema	Kodlar	f
	Akademik gelişim	Öğretmen desteği	8
		Arkadaş desteği	4
		Okul disiplini	3
		YKS'ye yönelik olmayan dersler	2
		Gelişim isteği	2
		Ders yoğunluğu	1
		Kalabalık sınıflar	1
		Hayata hazırlık	1
		Bütünsel gelişim	1
		Okul desteği	1
		Rehberlik	1
		Bireysel çalışma isteği	1
		Okulun verimliliği	1
		Toplam	27
		Öğrenci gelişimi	Sosyal gelişim
Örgün öğretim sosyal gelişimi destekliyor	3		
Arkadaş engeli	2		
YKS odak	2		
Sosyal etkinlikler	1		
Çoklu gelişim	1		
Zaman baskısı	1		
Öğretmen desteği	1		
Arkadaş seçememe	1		
Toplam	18		
	Kültürel gelişim	Yetersiz sayıda etkinlik	11
		Örgün öğretim kültürel gelişimi destekliyor	3
		Etkinlikler olumlu	1
		Faydasız etkinlikler	1
		Toplam	16
	İlgi ve yetenek gelişimi	Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi	8
		Yetenek dersleri	4
		Rehberlik	3
		Öz farkındalık gelişimi	3
		Öğretmen desteği	3
		Okul etkinliği	2
		Mesleki gelişim	1
		Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklememesi	1
Toplam	25		
Toplam			86

Arkadaş desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...Arkadaşlarımla birlikte ders çalışabiliyorum” (ALE1). “...Arkadaşlarımla fikir alışverişi yapmak, onlarla ders çalışmak bizi bir üst noktaya taşıyor...” (ALK3). “Arkadaşlarımla etkileşim halinde olmamız notlarımızın artmasını sağlıyor” (ALK4).

Okul disiplini kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Örgün öğretimde daha düzenli bir eğitim öğretim içinde olduğumuz için benim akademik gelişimimi olumlu etkiliyor...” (ALK4). “Öğretmenlere daha kolay ulaşabiliyor olmamız ve disiplinin olması olumlu etkiliyor...” (ALK2).

Sosyal gelişim alt teması altında en çok tekrar eden kodlar “Arkadaş desteği” (f=6), “Örgün öğretim sosyal gelişimi destekliyor” (f=3) kodlarıdır. Arkadaş desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Olumlu etkiliyor. Çünkü yeni arkadaşlıklar kurup onlarla eğleniyorum. Okul olmasaydı vaktimin çoğunu evde geçirirdim” (ALK2). “Örgün öğretimde arkadaşlarımla ders çalışabiliyorum ve arkadaş çevrem genişliyor” (ALE1). “Okulda arkadaşlarımla olmak iyi geliyor. Onlarla hem eğleniyoruz hem de ders çalışıyoruz...” (ALE17).

Örgün öğretim sosyal gelişimi destekliyor kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Bazen etkinliklerde eğleniyoruz. Örgün öğretimde öğrenim görmem genel olarak iyi etkiliyor” (ALK3). “Ben yalnızlığı seviyorum ama benim gibi olmayan sosyal olan arkadaşlarım için evde olmak onları depresyona sokabilir. Çünkü okulda arkadaşlarımız var aktiviteler var sohbet ediliyor. Okul bu anlamda çok etkili” (ALK15). “Örgün öğretimde arkadaş edinebiliyoruz, onlarla bir şeyler paylaşabiliyoruz, sohbet edebiliyoruz...” (ALK19).

Sosyal gelişim alt teması altında en çok tekrar eden kodlar “Yetersiz sayıda etkinlik” (f=11), “Örgün öğretim kültürel gelişimi destekliyor” (f=3) kodlarıdır. Yetersiz sayıda etkinlik kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Örgün öğretimde kültürel etkinlikler ve geziler yapıldığında eğleniyoruz ve geziyoruz ama geziler maalesef oldukça az düzenleniyor. Okuldan bir beklentim de kültürel gezilerin artması” (ALE1). “Olsaydı güzel olurdu fakat okullar bu etkinliklere fazla önem vermiyor. Okuldan bir beklentim de kültürel etkinliklerin artması” (ALK2). “Okulda pek kültürel gezi yok. Olursa katılmaya çalışıyoruz. Etkinlikler arttırılırsa daha çok gelişim sağlarız. Okuldan bu anlamda beklentim kültürel gezilerin artması” (ALK3).

Örgün öğretim kültürel gelişimi destekliyor kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“ Okulda etkinlikler oldukça katılmaya çalışıyorum. Kültürel bilgimi arttırıyor. Daha çok olmasını isterdim” (ALK16). “Kültürel gelişimimizi örgün öğretim iyi etkiliyor ama daha iyi şeyler yapılabilir...” (ALK19). “...Bana hitap eden bir etkinlik olsaydı İngilizce yarışması gibi hem bize katkısı olurdu. Hem de eğlenceli olurdu...” (ALE17).

İlgi ve yetenek gelişimi alt teması altında en çok tekrar eden kodlar “Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi” (f=8), “Yetenek dersleri” (f=4), “Rehberlik” (f=3), “Öz farkındalık gelişimi” (f=3), “Öğretmen desteği” (f=3), kodlarıdır. Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Kitap okuyorum spor yapıyorum. Bu anlamda örgün öğretim iyi. Öğretmenler mutlaka

destekliyor ya da yönlendiriyor bu konuda. Evde olsam yapmam ben bunları” (ALK19). “Örgün öğretimde kültürel etkinlikler ve geziler yapıldığında eğleniyoruz ve geziyoruz...” (ALE1). “Okulda etkinlikler oldukça katılmaya çalışıyorum. Kültürel bilgimi artırıyor...” (ALK16).

Yetenek dersleri kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“İlgi ve yeteneklerimizi ortaya çıkartıyor, resme olan ilgimizi ve müziğe olan ilgimizi artırıyor. Müzik dersi sayesinde bir müzik aleti edindim ve çalışıyorum” (ALK2). “Ben beden eğitimi öğretmenim sayesinde spora yatkın olduğumu öğrendim. Böylece bu yeteneğimi geliştirdim ve yeni bir hobi edindim” (ALK4). “...Okulda resim dersinde de resim yapabildiğimi fark ettim” (ALK16).

Rehberlik kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Öğretmenlerimiz bize rehberlik edip ilgi ve yeteneklerimizi ortaya çıkarıyor ve düzenlenen yarışmalara katılıyor...” (ALE1). “Ben 10. sınıfta başa bölüm istiyordum. 10. sınıfta rehberlik öğretmenimiz akademik benlik formu yaptırdı. O formda dil yeteneğimin olduğunu fark ettim. İlgi alanımı bu sayede keşfettim...” (ALK16). “...Rehberlik öğretmenimiz güçlü yanlarımı ortaya çıkarıp mesleki yönlendirme yaptı” (ALE18).

Öz farkındalık gelişimi kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Genel olarak zamanla bilmediğim ilgi alanlarımı fark ediyorum veya daha önce yapmadığım ama yapa yapa alıştığım şeylere alıştıkça sevmeye başlıyorum” (ALK3). “...yarışmada yazma yeteneğimin olduğunu keşfettim. Arkadaşımın da resim yeteneği ortaya çıkmıştı” (ALK15).

Öğretmen desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Buradaki İngilizce hocam sayesinde zaten var olan İngilizceye ilgim arttı. Çok geliştirdim” (ALE17). “Meslek seçimi konusunda öğretmenlerim bana çok yardımcı oluyor. Yeteneklerimi fark etmemi sağlıyorlar. Önceden hukuk okumak istiyordum. Benim bu konuda değil psikoloji alanında yeteneğim olduğunu fark ettirdiler” (ALE18). “...Öğretmenler mutlaka destekliyor ya da yönlendiriyor...” (ALK19).

12. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmak Anadolu lisesi öğrencilerinin TYT-AYT sınavına hazırlanmasını nasıl etkiliyor?

Bu alt problemi çözebilmek için öğrencilere sorulan sorulara verilen cevapların içerik analizine tabi tutulması sonucunda elde edilen kodlar ve temaya ait bilgiler Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 13 Örgün Öğretimin Anadolu Lisesi Öğrencilerinin YKS’ye Hazırlanma Sürecine Etkileri

Tema	Kodlar	f
	Öğretmen desteği	8
	Örgün öğretimin programlılığı	6
	Ders yoğunluğu	4
	YKS’ye hazırlanmaya zaman bulamama	3
Örgün öğretimin YKS’ye etkisi	TYT’ye yönelik olmayan dersler engel	2
	Sınıf mevcudunun elverişliliği	2
	Okulun verimliliği	1
	Rehberlik	1
	Arkadaş engeli	1

Kalabalık sınıf	1
YKS odak	1
OBP	1
Toplam	31

Tablo 13'e göre Anadolu lisesinde öğrenimine devam ediyor olmanın TYT-AYT'ye hazırlanma sürecinde etkileri teması altında toplam 31 kod bulunmaktadır. Bu kodlardan en fazla tekrar edenler “Öğretmen desteği” (f=8), “Örgün öğretimin programlılığı” (f=6), “Ders yoğunluğu” (f=4), “YKS'ye hazırlanmaya zaman bulamama” (f=3) kodlarıdır. Öğretmen desteği kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Ödev ve performans konusunda öğretmenlerimiz kolaylık sağlıyor. Hocalarla etkileşim halinde olmak beni düzene sokuyor...” (ALK4). “Evde soru sorabileceğim kimse yok. Okulda öğretmenlerimiz var onlara sorarsınız onlar daha iyi anlatır. Bu da TYT-AYT netlerimi yükseltiyor...” (ALK19). “...Okulda öğretmenlerimizden taleplerimiz doğrultusunda TYT ye yönelik ders işledikleri oluyor...” (ALK3).

Örgün öğretimin programlılığı kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Belli saatlerde okulda olmamız ve o saatler içinde ders çalışıp anlamadığımız yerleri öğretmene sormamız sayesinde konuyu daha iyi anlıyoruz” (ALK2). “Belli saatlerde okula gidip gelmek benim hayatımı düzene sokuyor. Düzenli olunca hayatım derslere de daha iyi çalışıyorum. Bu da sınava çalışmama olumlu etki ediyor” (ALE23). “Okul saatleri çok erken. Kışın çok erken oluyor o saatler. Ama böyle erken saatler benim günümü daha verimli geçirmemi sağlıyor” (ALE17).

Ders yoğunluğu kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“...Ders saatleri ve sayıları çok olduğu için uygulanan programlara göre ders çalışmıyoruz. Ders sayıları azaltılsa daha iyi olur” (ALE1). “Ders saatlerimin çok olmasından dolayı kendime vakit ayıramıyorum. Eve gittiğimde ders çalışmak için verim alamıyorum...” (ALK3). “Seçmeli dersler çıkarılsa daha iyi olabilir. Bu sene üniversiteye hazırladığımız için istemiyorum. Diğer kademelerde olabilir” (ALK19).

YKS'ye hazırlanmaya zaman bulamama kodu ile ilgili bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

“Ders saatlerimin çok olmasından dolayı kendime vakit ayıramıyorum. Eve gittiğimde ders çalışmak için verim alamıyorum. Okulda öğretmenlerimizden taleplerimiz doğrultusunda TYT ye yönelik ders işledikleri oluyor. Ama sınav haftasına geldiğimizde projeler, ödevlerle uğrattığımızda ders çalışmam azalıyor” (ALK3). “Seçmeli dersler azalırsa onlar yerine daha verimli şeyler yapabiliriz. Mesela test çözebiliriz, konu tekrarı yapabiliriz, sosyal etkinlikler olabilir” (ALK19). “Fazla ders saatleri, alanım dışındaki dersleri görmem, sınıfların kalabalık olması olumsuz etkiliyor” (ALK2).

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sürecinden elde edilen sonuçlar alt problemlerin sıralamasına uygun olarak alan yazınla karşılaştırılarak tartışılmış, araştırma ve uygulamaya dönük olarak önerilerde bulunulmuştur.

Açık öğretim lisesi öğrenci bulgularından çıkarılan sonuçlar

Araştırmada açık öğretim lisesi öğrencilerinin örgün öğretimden ayrılmalarının en temel nedeni olarak YKS'ye hazırlanmak için zaman kazanmak olduğu görülmüştür. Örgün öğretimde günlerinin çoğunu okulda geçirdikleri için kendilerine zaman kalmadığını ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra açık öğretimde derslerden kalan zamanlarda YKS'ye çalışmak için kurslara gittikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçla benzer şekilde Kekeç ve Üstün'ün (2022) araştırma sonucunda da açık liseyi tercih nedenleri arasında zaman kısıtlılığı yer almıştır. Çetinkaya ve Demirel de (2022) araştırmasında öğrencilerin okulu zaman kaybı olarak gördüğünden ve üniversite sınavına çalışmak istedikleri için zamana ihtiyaç duyduklarından açık öğretime geçtikleri sonucuna varmıştır. Can ve Sakallı'nın (2023), araştırması için yaptığı görüşmelerde öğrenciler, açık öğretime üniversite sınavına çalışmak için geçtiklerini söylemişlerdir. Üniversite sınavına hazırlanmak için de zamana, verimli çalışmaya ve dinlenmeye ihtiyaçları olduğundan açık liseyi avantaj olarak gördükleri ortaya çıkmıştır. Araştırmada YKS'ye çalışmak için okulda yeterli zaman ve çalışma ortamı olmadığı, öğrencilerin çalışma ortamı ihtiyacı hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler, okulda ders yoğunluğu ve ödevler nedeniyle zorlandıklarını, açık öğretim lisesinde daha az ders olması ve sınavların çoktan seçmeli olması nedeniyle öğrencilere kolay gelmesi, kolay geldiği için de onlara bir çıkış yolu olarak görüldüğünü ifade etmişlerdir. Sınıf mevcudunun kalabalık olması, arkadaş ortamının ders çalışmak için uygun olmaması ders sayısı fazla olduğu için okulun yorucu olması gibi okul ortamından kaynaklı olumsuzluklar sebebiyle açık öğretime geçtiklerini de belirtmişlerdir. Araştırma, açık öğretim lisesinin öğrencilere akademik gelişim için zaman tanıdığını, gelişmek için kursa gittiklerini açık öğretim lisesi kolay olduğu için notlarının da yüksek olduğunu, YKS'ye daha iyi çalıştıklarını ortaya çıkarmıştır. Yüksel (2021), araştırmasında öğrencilerin

okulu verimsiz bulduğu, okulu zaman kaybı olarak gördükleri için ve üniversite sınavına hazırlanmak düşüncesiyle açık öğretim lisesine geçtiğini ifade etmiştir. Can ve Sakallı da (2023) üniversite sınavında soru çıkmayan dersler öğrenciler tarafından gereksiz ve zaman kaybı olarak görüldüğü sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada açık öğretim lisesine geçen öğrencilerin, sosyal gelişimlerini kurs sayesinde sağladıkları, kurstan arta kalan zamanda sosyalleşme fırsatı buldukları ve bu sayede sosyalleşme ihtiyaçlarını karşıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Örgün öğretimde de arkadaşları olduğunu ama bu arkadaşların bazen gelecek planları farklı olduğu için onlara olumlu etki etmediğini belirtmişlerdir. Kültürel gelişimlerinde açık öğretim lisesinin desteğinin olmadığı, örgün öğretimin kültürel gelişime destek olduğu öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. YKS'ye hazırlanmanın da kültürel gelişime engel olduğu belirtilmiştir. Çuhadar Öncü (2017) ise araştırmasında açık öğretim lisesinin dezavantajının yüz yüze eğitim olmadığı için sosyalleşmeye imkân tanımadığı sonucuna varmıştır. Aynı araştırmada öğrencilerin ödev ve proje gibi okul kaynaklı sebeplerle sosyal gelişmelere zaman bulamadıkları sonucu çıkmıştır. İki araştırma sonucuna bakılırsa öğrenciler sosyal etkinliklere hem okulda hem de açık öğretimde fırsat bulamamaktadır. Burada kurslar sosyalleşme açısından bir fırsat olarak görülmektedir. Çuhadar Öncü (2017) aynı araştırmada açık öğretimin sınavlara ve çalışma disiplinine bir katkısı olmadığı sonucuna varmıştır. Araştırma bu sonuçlarla birlikte düşünüldüğünde kursların öğrenciler tarafından akademik olarak okuldan daha çok kabul gördüğü söylenebilir. Bu doğrultuda Şahin (2017) de araştırmasında kursların öğrenciler tarafından okuldan daha elverişli bulunduğu sonucuna varmıştır.

Araştırmada açık öğretimin en çok ilgi ve yetenek gelişimi üzerinde öğrencilere etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle öğrencilerin ilgi ve yetenek gelişimi ihtiyacından dolayı açık öğretim lisesine geçtiği söylenebilir. Araştırmaya göre öğrenciler, açık öğretimin ilgi ve yetenek gelişimi için zaman tanıdığı, örgün öğretimin ise hem öğretmen hem de yüz yüze dersler vasıtasıyla ilgi ve yetenek gelişimi sağladığı algısına sahiptir. Yine de 12. sınıfta birçok öğrencinin ilgi ve yetenek gelişimine değil YKS'ye odaklanmak durumunda oldukları ortaya çıkmıştır. YKS'ye çalışırken ise açık öğretim lisesinin en çok zaman bakımından yardımcı olduğu belirtilmiştir. Bu zaman zarfında öğrencilerin birçoğu kurslara gitmeyi istemekte böylece sınava daha iyi hazırlandıklarını düşünmektedirler. Çünkü kursta öğretmenler bire bir destek vermektedirler. Kurslarda, sınıf mevcudunun elverişli olması hem de arkadaşlarının sınava yönelik olumlu tutumları sayesinde çalışmaları desteklenmektedir. Örgün öğretimin programlı bir müfredata sahip olmasının öğrenci çalışmasında olumlu

etkisinin farkında olan öğrencilerin, açık öğretim lisesinin bu açığını kurs düzeniyle kapatmayı düşündükleri söylenebilir. Kekeç ve Üstün'ün (2022) araştırmasına katılan öğrencilerin neredeyse yarısı özellikle açık öğretim lisesinin getirdiği zaman serbestisinin akademik ve bireysel özgürlüğüne dair olumlu etkisi olduğunu söylemiştir.

Mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğrenci bulgularından çıkarılan sonuçlar

Araştırmaya göre meslek lisesine devam eden öğrencilerin en önemli motivasyonu, meslek lisesi diploması almaları ve belgelerin mezun olduktan sonra onların meslek edinmeleri için avantaj sağlamasıdır. Ancak YKS'ye çalışmak için sınavda çıkacak dersler işlerine yarasa da okulun fazlaca zaman alması, derslerin yoğunluğu sebebiyle öğrenciler YKS'ye çalışmak için zaman bulamamakta ve kursa da gitmek istemektedir. Bu yüzden birçok öğrenci açık öğretime geçiş şartlarını sağlayamadıkları için örgün öğretime devam etmek zorunda kaldıklarını ifade etmiştir. Meslek lisesinin öğrencilerin akademik gelişimi üzerinde en büyük engel YKS'ye yönelik olmayan derslerdir. Öğrencilerin bir kısmı da okulu verimli bulmamaktadır.

Ancak okulun sosyal gelişimlerine destek verdiğini de düşünmektedirler. Okulda arkadaşlarıyla birlikte olmalarının kendilerine iyi geldiğini ifade etmişlerdir. Araştırmaya göre okulda yapılan etkinlikler öğrencilerin kültürel gelişimlerine olumlu etki etmektedir. Bunun yanında daha fazla kültürel etkinlik talebi içindedirler. Okula devam eden meslek lisesi öğrencileri, ilgi ve yeteneklerini geliştirmede okulun önemli rol oynadığını, okul sayesinde farkında olmadıkları yeteneklerinin ortaya çıktığını, hatta bunun mesleki kararlarda da etkili olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir. Meslek lisesi öğrencilerinin YKS'ye hazırlanma sürecinde ise en önemli destekçisinin okuldaki öğretmenleri olduğu görülmektedir. Ancak yine en büyük engelleri zamandır. Öğrenciler arasında YKS'ye yönelik olmayan derslerin onların zamanını boşuna aldığı düşüncesi hâkimdir. Buna rağmen hayatlarını ve çalışmalarını düzene koymak için okulun planlı müfredatı onlara yardımcı olmaktadır.

Fen lisesi öğrenci bulgularından çıkarılan sonuçlar

Araştırmaya göre fen lisesi öğrencilerinin okula devam etmelerinin en önemli sebepleri okulu sevmeleridir. Şişman (2002), öğrencilerin okula karşı olumlu tutum geliştirmesinde, okulun etkili ikliminin öneminden bahsetmiştir. Etkili okul iklimini ise yönetici-öğretmen, öğretmen-öğretmen ve öğrenci öğretmen ilişkilerindeki olumlu atmosferle sağlanabileceğinden bahsetmiştir. Zira araştırmaya katılan öğrenciler de öğretmen ve öğrenci arasındaki anlayışa

ilişkin ifadelerde bulunmuşlardır. Bunun yanında fen lisesi diplomasına sahip olmanın ilerde onlara fayda sağlayacağını da düşünmektedirler. Okulun disiplinli olması da onlara katkı sağlamaktadır. Ancak yine de kimi öğrenciler zaman ihtiyacı hissetmekte ve geçiş şartlarını sağlayamadıklarından ötürü okula devam etmektedirler. Fen lisesi öğrencileri akademik gelişimlerine en büyük katkıyı öğretmenlerinden gördüklerini belirtmişlerdir. Şişman (2002), öğretmenlerin liderliği ve yol göstericiliği sayesinde başarının arttığını ifade etmiştir. Yine de akademik gelişimlerini ilerletmek için zaman ihtiyaçlarını dile getirmektedirler. Sosyal gelişimlerinin ise okulda arkadaşlarıyla birlikte oldukları için iyi olduğunu belirtmişlerdir. Kültürel gelişim konusunda fen lisesi öğrencileri okulun onları gerek öğretmenler gerekse yapılan etkinlikler vasıtasıyla desteklediğini ifade etmişlerdir. Yine de etkinliklerin yetersiz olduğunu da düşünmektedirler. İlgi ve yetenek gelişimlerinin ise örgün eğitimde zaman yetersizliğinden dolayı desteklenmediğini ifade etmişler, buna rağmen okulun bu tür gelişim için destekleyici olduğunu da söylemişlerdir. Yine de birçok öğrenci için önceliğin YKS'ye çalışmak olduğu görülmüştür. Fen lisesi öğrencilerinin YKS'ye hazırlık sürecinde en büyük destekçilerinin öğretmenleri olduğu görülmüştür. Bunun yanında YKS'ye yönelik olmayan dersler gibi sebeplerle çalışmak için yeterli zamanı bulamadıklarını da ifade etmişlerdir. Yapılan araştırmalarda da okulda geçirilen daha fazla zamanın daha iyi eğitim alma anlamına gelmediği görülmüştür (Sahlberg, 2018).

Anadolu lisesi öğrenci bulgularından çıkarılan sonuçlar

Anadolu lisesi öğrencilerinin örgün öğretime devam etme nedenlerinin başında öğretmen ve ardından da arkadaş desteği gelmektedir. Okulda verimli çalışabildiklerini ifade etmişler, rehberlik hizmetlerinden fayda sağladıklarını söylemişlerdir. Bununla beraber geçiş şartlarını sağlayabilseler açık öğretime geçme isteği duymaktadırlar. Çünkü okulda her ne kadar destek görüyor olsalar da derslerin yoğunluğu onların okuldan uzaklaşma nedenlerinin başında görülmektedir. Anadolu lisesi öğrencileri örgün öğretimde akademik gelişim açısından öğretmenlerin desteğini önemle belirtmişlerdir. Ayrıca arkadaşlarının desteğinin de gelişimlerine katkı sağladığını düşünmektedirler. Okulun bir plan dâhilinde eğitim öğretime devam etmesi de öğrencilere akademik olarak fayda sağlamaktadır. Öğrencilerin sosyal gelişimlerinde ise arkadaş desteğinden bahsetmişler ve okulda arkadaşlarıyla beraber olmanın onlara iyi geldiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin bir kısmı örgün öğretim olmasa arkadaş edinemeyeceğini ifade etmiştir. Okul türleri içinde öğrenciler arasında etkinliklerin yetersiz olduğu düşüncesi en çok Anadolu lisesinde yaygındır. Araştırma sonuçlarından öğrencilerin

etkinlik isteği içinde oldukları ve eğer etkinlikler yeterli olursa onların gelişimlerine katkı sağlayacağını düşündükleri anlaşılabilir. Şişman (2002), okulun başlıca görev ve sorumluluklarından birinin öğrencinin sosyal ihtiyaçlarını ve beklentilerini sağlamak olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda öğrenciler de bu ihtiyaçlarının karşılanması talebinde bulunmuşlardır. Anadolu lisesi öğrencileri örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklediğini düşünmektedir. Bu desteğin yetenek dersleri vasıtasıyla sağlandığı düşünülebilir. Araştırmaya göre öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini okulda yetenek derslerinde öğretmenleri sayesinde ilk kez fark ettiklerini ya da var olan yeteneklerini geliştirdikleri söylenebilir. Araştırma sonucuna göre YKS'ye hazırlık sürecinde Anadolu lisesi öğrencilerinin de en büyük desteği öğretmenlerdir. Örgün öğretimin planlı ve programlı bir müfredata sahip olması da onların hazırlık sürecine destek vermektedir. Yine de bu süreçte bütün okul türleri gibi Anadolu lisesi türünde de öğrencilerin en önemli ihtiyacı zamandır. Özellikle YKS'ye yönelik olmayan dersler onlar tarafından zaman kaybı olarak görülmekte, bu dersler yerine YKS'ye zaman ayırmak istemektedirler.

Öneriler

Araştırma sonuçlarından elde edilen verilere dayalı olarak aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur. YKS'ye hazırlanmak amacıyla açık öğretim lisesine geçiş, eğitim sisteminin planlandığı gibi çalışmamasının ve istenen sonuçların elde edilememesinin nedenlerinden biri olabilir. Şöyle ki öğrenciler YKS'ye ne kadar hazırlanırlarsa hazırlansınlar başarılı olarak kabul edilen öğrenci sayısı sınırlı olduğundan çok sayıda öğrenci yüksek puan olsa bile belirli bir yüzdelik dilime giremediğinden başarılı olarak sayılmayacak, istemediği ya da ilgi ve yeteneğinin olmadığı bölümlerde yükseköğrenimine devam ederek tamamlayacaktır. Bu durumda öğrenci potansiyelinin, zaman ve ekonomik kaynakların verimsiz kullanıldığı bir sonuçla karşılaşılabılır. Bu sonucu engelleyebilmek için öğrenciler örgün orta öğretim kurumlarına (fen lisesi, Anadolu lisesi, meslek lisesi), gelecekte ihtiyaç duyulacak iş gücüne ilişkin tahminler yapılarak alınırca, öğrencilerin zaman, enerji ve kaynakları sadece bilgiye dayalı öğrenmeler yerine sosyal, kültürel, akademik ve meslek edinmeye yönelik çalışmalarla bireysel ve toplumsal fayda için harcamaları daha doğru ve etkili bir yol olabilir.

Öğrencilerin örgün öğretimden ayrılıp okul yerine kurslara yönelmesi de onların eğitimi açısından çeşitli engellere yol açabilir. Kursların okullara göre daha denetimsiz olması öğrencilerin Milli Eğitimin amaçlarına yönelik eğitilmesinin önüne geçebileceği gibi kurslarda laboratuvar, spor salonu, atölye gibi yerlerin olmaması akademik bilginin uygulamaya

dönüşebileceği ve pekiştirilebileceği ortamı öğrencilere sağlayamayabilir. Üniversite sınavına daha iyi çalışmak için yapılan bu tercih örgün orta öğretim kurumlarından alınan verimi minimuma düşürebilir. Öğrencilere etkili rehberlik yoluyla ilgi, ihtiyaç ve beklentilere uygun orta öğretim kurumlarında mesleğe yönelik bilgi, becerileri ve tutumlar geliştirilip hayata atılmaları sağlanabilir.

Araştırma sonuçlarından elde edilen veriler ışığında mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğrencilerinin ihtiyaçları doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği [OKY], (2017) Meslek liselerinin asıl amacını şöyle ifade etmiştir:

“Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında; Sanayi, ticaret, tekstil, inşaat, turizm, kimya, tarım, sağlık ve benzeri alanlarda ulusal ve uluslararası standartlar ve sınıflamalara, ulusal yeterliklere ve mevzuata dayalı olarak işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikte işgücünün yetiştirilmesi, mesleki bilgi ve becerilerin güncellenmesi ve uygulanan programlarla girişimcilik bilinci, meslek ahlâkı, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal ve çevresel sorumluluk bilinci ile iş alışkanlığı kazandırılarak istihdama hazırlanması”dır.

Buna göre amaç öğrencileri YKS’ye hazırlamaktan çok onlara ilgi ve yetenekleri doğrultusunda mesleki beceriler kazandırmaktır. Öğrenciler bu amaçlar doğrultusunda başarılı olurlarsa kendileri başarılı ve mutlu olabilecekleri gibi toplumun başarı ve mutluluğuna katkı sağlayabilirler. Ancak öğrenciler, veli, öğretmen ve yöneticiler bu konuda yeterli bilgi ve farkındalığa sahip olmadıklarından meslek lisesi öğrencilerinin neredeyse hepsi üniversite sınavına çeşitli bölümlere girmek üzere hazırlandıkları ve öğrenci potansiyellerinin doğru bir şekilde kullanılmadığı söylenebilir. Meslek lisesi öğrencileri üniversite sınavına hazırlanma kaygısı ile okuldan almaları gereken eğitimi ikinci plana atmalarının önüne geçilmelidir. Öğrenci ve veliler eğitim sürecinde sürekli rehberlik hizmetleri ile işbirliği içinde olmalı, okulda edindikleri mesleki bilgiyi kullanacakları alanlara yönlendirilmelidir. Öğrencilerin ilgi ve yetenekleri, okuldan aldıkları mesleki bilgi, istihdam durumu ve hayattan beklentileri de göz önünde bulundurularak öğrenciler için gelecek planlaması yapılmalı, bunun sonucunda üniversiteye gitmesinin gerekip gerekmediğine karar verilmelidir.

Araştırma sonuçlarından elde edilen veriler ışığında fen lisesi öğrencilerinin ihtiyaçları doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğine (2017) göre fen liselerinin amacı sayısal alanda bilim insanı yetiştirilmesini sağlamaktır. Bunun için fen lisesi öğrencileri diğer öğrenciler arasından sınavla seçilmiştir. Bilim insanı olmanın akademik düzeyde ileri eğitimle mümkün olduğu düşünülürse fen lisesi öğrencilerine, talepleri doğrultusunda çalışma ortamları sağlanabilir.

Araştırma sonuçlarından elde edilen veriler ışığında Anadolu lisesi öğrencilerinin ihtiyaçları doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın temel yapısını belirleyen 1739 sayılı temel kanunda hangi lise türlerinin açılacağı ve amaçları özel olarak belirtilmemiştir. Sadece liselerin amaçlarından genel olarak bahsedilmiştir. Hangi tür liselerin kurulacağı ve amaçları ise Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Yönetmeliği ile belirlenmektedir. Bu yönetmeliğe göre fen lisesi, sosyal bilimler lisesi, güzel sanatlar lisesi, spor lisesi ve mesleki ve teknik orta öğretim kurumları ve Anadolu imam hatip liselerinin amaçları daha özel belirlenmesine karşın Anadolu liselerinin amaçları öğrencileri bir iş ve mesleğe yönlendirmekten daha çok soyut ve genel niteliktedir. Dolayısıyla Anadolu lisesindeki öğrencilerin mesleğe yönelme konusunda kafalarının karışık olduğu söylenebilir. Bütün okulların öğrenci yetiştirme amacı net olmakla birlikte Anadolu lisesinin öğrencilerinin ne amaçla yetiştirildiği netleştirilmemiştir. Öğretmen ve yöneticiler öğrencileri ne amaçla yetiştirdikleri konusunda açık ve net bir yönelime sahip değildirler. Bu durum okullarda olumlu kültür ve iklim oluşumunu sınırlamaktadır. Özdemir (2000), örgütün amaçlarının örgütün bütün elemanlarınca anlaşılmasının örgüt sağlığı ve iklimi açısından çok önemli olduğunu ifade etmiştir. Buna göre Anadolu liselerinin amaçlarının daha net belirlenmesi hem öğrencinin hem öğretmenin hem de yöneticilerin yaşadığı karmaşayı sonlandırabilir. Bu şekilde öğrencilerin hayata, bir mesleğe ya da yükseköğretime yönlendirilmesi konusunda netlik oluşabilir, öğrenciler geleceğe dair daha gerçekçi kararlar alabilir.

Araştırmanın gerçekleştirildiği okul türlerinde neredeyse bütün öğrencilerin öncelikli isteğinin üniversiteyi kazanmak olduğu ortaya çıkmıştır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 28. maddesine göre “Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğretime veya hem mesleğe hem de yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır. Bu görevler yerine getirilirken öğrencilerin istekleri ve kabiliyetleri ile toplum ihtiyaçları arasında denge sağlanır”, denilmektedir. Neredeyse bütün öğrencilerin üniversite kazanmaya çalışması hem Milli eğitimin amacına hem de mantığa aykırıdır. Bu konuda öğrencilerin yeterli bilince sahip olmadığı sonucuna varılabilir. Bu konuda öğrencilere yeterli rehberlik çalışması yapılması gerekir. Okul ders programlarının öğrenci ihtiyaç ve gelişimlerine uygun şekilde düzenlenmesi önerilmektedir.

Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarıp besleyebilecek, hem okulu sevdirecek hem de onları mutlu edecek sosyal etkinliklerin sayısı artırılabilir. Bu konuda öğretmenlere yol gösterebilecek mesleki çalışmalar yapılabilir.

Açık öğretimin amacı liseye başlama yaşında olup türlü imkânsızlıklar sebebiyle örgün öğretim yapan lise kurumlarına devam edemeyenlere veya çeşitli nedenlerle orta öğretim kurumlarından ayrılmak durumunda kalanlara yönelik öğretim sağlamaktır. Ancak araştırma sonucunda öğrencilerin açık öğretime, açık öğretim lisesinin amaçlarına uygun bir sebeple geçiş yapmadıkları ortaya çıkmıştır. Araştırmacıların, açık öğretim lisesinin amaçlarıyla bu kurumlardaki öğrencilerin bireysel amaçlarının karşılaştırıldığı araştırmaları yapmaları önerilir. Ayrıca Anadolu liselerine ihtiyaç olup olmadığı konusu da araştırılabilir.



KAYNAKÇA

- Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361.
- Akyüz, Y. (2001). *Başlangıçtan 2001'e Türk eğitim tarihi*. (8. Baskı). Alfa Yayınları.
- Akyüz, Y. (2011). Osmanlı döneminden cumhuriyete geçilirken eğitim-öğretim alanında yaşanan dönüşümler. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(2), 9-22.
- Akyüz, Y. (2012). *Türk eğitim tarihi*. Pegem Yayınları.
- Alkan, C. (1998). *Eğitim teknolojisi ve uzaktan eğitimin kavramsal boyutları, uzaktan eğitim*. Yaz 1998/Kış1999.
- Alkan, C. (1997). *Eğitim teknolojisi*. Anı Yayıncılık.
- Arabacı, S. (2021). *Öğretmenlerin uzaktan eğitim algısı ve öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları* (Tez No.672270) [Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Arı, A. (2002). Tevhidi tedrisat ve laik eğitim. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2).
- Atay, H. (1983). *Osmanlılarda yüksek din eğitimi*. Dergâh Yayınları.
- Aydoğan, Ş. Y. (2021). *Yerel yönetimlerin eğitim uygulamalarının Çankaya belediyesi özelinde değerlendirilmesi* (Tez No. 657996) [Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aytaç, K. (1972). *Avrupa eğitim tarihi*. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Azar, A. (2011). "Türkiye'deki öğretmen eğitimi üzerine bir söylem: nitelik mi, nicelik mi?" *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 36-38.
- Babaoğlu, E., Y. D. D. E., & Çilek, A. (2016). *Eğitime dönüş*. (E-Kitap).
- Bakanlığı, M. E. (2014). Millî Eğitim Bakanlığı okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği.
- Baltacı, C. (2002). *Osmanlı Devleti'nde eğitim ve öğretim, Türkler*. Yeni Türkiye Yayınları.
- Başaran, İ.E. (1994). *Eğitim yönetimi*. Yargıcı Matbaası.

- Baştepe, İ. (2009). Etkili okulun eğitim-öğretim süreci ve ortamı boyutlarının nitelikleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(29), 76-83.
- Belen, A., Kandak, M., Demir, E., Çekin, B., Demir, M., & Kandak, D. (2021). Açık lise öğrencilerinin görüşleri doğrultusunda açık liseyi tercih nedenlerinin belirlenmesi: Ermenek örneği. *Uygulamalı Sosyal Bilimler ve Güzel Sanatlar Dergisi*, 3(6), 99-114.
- Bogdan, R. C., & Biklen, K. (1992). *Qualitative research for education*. Boston: MA: Allyn & Bacon.
- Bozkurt, N. (2003). *Medrese. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. TDV Yayınları.
- Can, E., & Sakallı, A. (2023). Örgün öğretimden açık liseye geçiş nedenleri: bir durum çalışması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* 9(1), 194-237.
<https://doi.org/10.51948/auad.1214224>
- Çağır, M., & Türk, İ. C. (2017). 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ve Türk eğitim tarihindeki yeri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 4(11), 37-50.
- Çam, H. (2016). Sağlık işletmelerinde finansal performansın değerlendirilmesi: Karaman devlet hastanesi örneği. *The Journal of International Scientific Researches*, 1(1), 14-27.
<https://doi.org/10.23834/isrjournal.245515>
- Çelik, C. (2002). Mevlana'nın fikirlerinin Türklerin dini hayatına etkileri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1/12, 21-38.
- Çelik, V. (2003). *Sınıf yönetimi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Çetin, H. (2003). *Modernleşme ve Türkiye'de modernleştirme krizleri*. Siyasal Kitabevi.
- Çetinkaya, S., & Demirel, B. (2022). Öğrencilerin açık öğretim lisesini tercih nedenleri ve açık öğretim lisesi hizmetlerine yönelik görüşleri (Erzin örneği). *Research in Social Sciences*, 2,79.
- Çuhadar Öncü, E. (2017). *Ortaöğretim öğrencilerinin açık öğretim lisesine geçiş nedenlerine ilişkin öğrenci, okul yöneticisi, öğretmen ve veli görüşleri* (Tez No. 468228) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Cüceloğlu, D. (1993). *İnsan ve davranışı*. Remzi Kitabevi.
- Daft, R. L. (2010). *Organization theory and design*. mason, OH: South-Western Cengage Learning, 10. B.

Demirel, F. (2012). Osmanlı eğitim sisteminin modernleşmesi sürecinde hiyerarşi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 507-530.

Demirel, Ö. (2000). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Pegem-A Yayıncılık.

Demirpolat, A. & Akça G. (2004). Ahilik ve Türk sosyo-kültürel hayatına katkıları. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 15, 355-376.

Türk Eğitim Derneği, (2010). Ortaöğretim ve yükseköğretime geçiş sistemi. *Türk Eğitim Derneği*. <https://doi.org/10.14689/quetp.2023.5>

Dumlu, A., Şahin, M., & Şahin, M. (2023). Antik Mısır'da eğitim. *EKEV Akademi Dergisi*, 93, 1-11.

Engin, A. O. (2005). Eğitim ve öğretim etkinliklerinde yönelme ve yöneltme. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 249-269.

Erkızan, H. N., & Çüçen, A. (2013). *Felsefe tarihi I antik çağ ve orta çağ felsefesi tarihi*. Sentez Yayıncılık.

Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Yelken-tepe Yayınları.

Eser. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11 (Hacı Bektaş Veli Özel Sayısı), 58-75.

European Commission / EACEA / Eurydice, (2022). Increasing achievement and motivation in mathematics and science learning in schools. Eurydice report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission/EACEA/Eurydice, (2021). The Structure of the European Education Systems 2021/22: Schematic Diagrams. Eurydice Facts and Figures. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Fidan, N., & Erden, M. (1996). *Eğitime giriş*. Alkım Yayınları.

Gander, M. J., & Gardiner, H. W., (2007). *Çocuk ve ergen gelişimi*. İmge Kitabevi.

Glaser, B.G. & Strauss, A. L. (2017). *The Discovery Of Grounded Theory: Strategies For Qualitative Research*. New York: Routledge.

Göksoy, S., & Yenipınar, Ş. (2015). Öğretmenlerin okul zümre öğretmenler kurullarına ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(205), 26-43.

Gül, G. (2004). Birey Toplum Eğitim ve Öğretmen. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*,

1, 223-236.

Gül, Ö. (2021). *Ortaçağ Avrupası'nda Eğitim: Yükseköğretim* (Tez No. 670554) [Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Güleç, S. G. (2023). Modern Çin eğitim sisteminde geleneksel izler: Konfüçyüsçü eğitimin yeniden canlanması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32(1), 313-327.

İhsanoğlu, E. (2002). *Osmanlı medrese geleneğinin doğuşu*. Belleten.

İnan, A. (2020). *Tarihte ve bugün şamanizm materyaller ve araştırmalar*, (10 Baskı).

Altınordu Yayınları.

Karataş, Z. (2017). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: nitel yaklaşımın yükselişi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 68-86.

Kayıkçı, K., & Sayın, Ö. (2010). Ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin okuldan memnuniyet düzeyleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 40/187, 207-224.

Kayıran, M. (1998). Atatürkçü düşünce ışığında: Çağdaş eğitim. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 14(42), 780-830.

Kekeç, K., & Üstün, A. (2022). Açık öğretim lisesinde öğrenim gören öğrencilerin eğitimde karşılaştıkları sorunların akademik başarılarına etkileri. *Academic Social Resources Journal*, 7/39, 722-731.

Keyifli, Ş. (2013). Eğitim ve din eğitimi. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD)*, 13(2), 31-54.

Knowles, M. S., Elwood F. H., & Richard A. S. (2015). *Yetişkin eğitimi*, trc. Okan Gündüz. Kaknüs Yayınları.

Koçer, H. A. (1980). Eğitim tarihi. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

Kutlu, Ö. (2001). Ergenlerin üniversite sınavına ilişkin kaygıları. *Eğitim ve Bilim*, 26,121

Kuzgun, Y. (2003). *Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş*. Nobel Yayın Dağıtım.

Luborsky, M. R. & Rubinstein, R. L. (1995). Sampling in qualitative research: rationale, issues, and methods. *Journal of Aging Research* 17(1), 89-113.

Maboçoğlu, M. (1999). Laiklik ve eğitim. *Eğitim ve Bilim*, 24,114.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2023, 1 Ağustos). <https://aol.meb.gov.tr/>

MEB, "Açık öğretim lisesi Yönetmeliği", *Resmî Gazete*: 24.12.2005/26033 Tebliğler Dergisi:

(Ocak 2006), 2006/2580

MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü (2023, 10 Ocak).

MEB. (2015). *Türk eğitim tarihi 12. Sınıf ders kitabı*. (4 Baskı). MEB Yayınları.

Merriam., B. S. (2013). *Nitel araştırma*, trc. Selahattin Turan. Nobel Akademik Yayıncılık.

METK. Milli Eğitim Temel Kanunu, 14.06.1973 tarih ve 1739 sayılı, Yayımlandığı Resmi Gazete: 24.06.1973 tarih ve 14574 sayılı.

Moore, M. G., & Kearsley G. (2005). *Distance education: a systems view*. Canada: Wodswath.

OECD (2023), "Taking stock of education reforms for access and quality in Türkiye", *OECD Education Policy Perspectives*, No. 68, OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/5ea7657e-en>.

Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği (2023, 20 Mart). https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/20161748_MYLLY_EYYTYM_BAKAN_LIYI_ORTAYYRETYM_KURUMLARI_YYNETMELYYY.pdf?CHK=a51943a79a78e6c5df35092abd14a02f

Ögel, B. (2020). *İslâmiyetten önce Türk kültür tarihi*. Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Ögel, B. (2020). *Türk kültürünün gelişme çağları*. Türk Dünyası Araştırma Vakfı.

Öztürk, C., & Fındıkçı İ. (2011). *Prof. Dr. Yahya Akyüz ile onun Türk eğitim tarihiyle özdeşleşen yaşamı ve eğitim görüşleri üzerine söyleşi. Prof. Dr. Yahya Akyüz'e Armağan, Türk eğitim tarihi araştırmaları, eğitim ve kültür yazıları*. PegemA Yayınları.

Rousseau, J. J. (1961). *Emile*. Türkiye Yayınevi.

Rüzgar, M. E., & Sözcü, İ. (2023). How phenomenological are phenomenology studies in educational-social sciences: A sample from TR Dizin. *Qualitative Inquiry in Education: Theory & Practice*, 1(1), 73-98. <https://doi.org/10.14689/qietp.2023.5>

Sahlberg, P. (2018). *Eğitimde Finlandiya modeli*. Metropolis Yayıncılık.

Sakallı, Alper. & Can, Ertuğ. (2023). Örgün öğretimden açık liseye geçiş nedenleri: Bir durum çalışması. *Açık öğretim uygulamaları ve araştırma dergisi*, 9(1), 194-237

<https://doi.org/10.51948/auad.1214224>

Sebetci, H. (2016). 11.-12. yüzyıllarda Ortaçağ Avrupası'nın eğitime genel yaklaşımı. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (SKAD)*, 2(3), 91-105.

- Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*. Pegem Akademi.
- Sevgi, A. (2012). Yunus Emre’de insan sevgisinin evrensel niteliği üzerine. *Turkish Studies*, 7(1), 99-103. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.3182>
- Simon, H. A. (1996). *The sciences of the artificial* (3. b.). Cambridge: MIT Press.
- Sipahi, K. B. (2019). *Mesleki Açık öğretim lisesi Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Algıladıkları Engeller İle Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. [Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi].
- Sökmen, S. (1994). *5 yaş algı gelişimi:(Frostig Görsel Algı Testi güvenirlilik çalışması)* (Tez No. 36669) [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Sönmez, V. (1994). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Anı Yayınları.
- şahin, B. (2023). *Açık öğretim lisesi öğrenci ve mezunlarının katılım örüntüleri (Ankara ili Çankaya ilçesi örneği)*. Akademisyen Kitabevi.
- şimşek, H. (2011). Lise öğrencilerinde okulu bırakma eğilimi ve nedenleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 27-47.
- şişman, M. (2002). *Eğitimde mükemmellik arayışı*. PeGema Yayıncılık.
- Özdemir, S. (2000). *Eğitimde örgütsel yenileşme*. PeGema Yayıncılık.
- Tan, H. & Baloğlu, M. (2013). *Psikolojik danışma ve rehberlik teori ve uygulama*. Nobel Yayıncılık.
- TDK (Türk Dil Kurumu) (2023, 11 şubat). <https://sozluk.gov.tr/>
- Togan, Z. V. (1942). *Bugünkü Türkili (Türkistan) ve yakın tarihi*. (Cilt 1). Arkadaş, İbrahim Horoz ve Güven Basımevleri.
- Togan, Z. V. (1981). *Umumî Türk tarihine giriş*. Enderun Kitabevi.
- Toprak, S. (2020). Farabi'nin Eğitim Anlayışı. *Genç Mütefekirler Dergisi*, 1(2), 136-149.
- Turan, D. E. (2006). *Alt Sosyo-ekonomik Düzeyde Anasınıfına Devam Eden ve Etmeyen 60-71 Ay Çocuklarında Görsel Algılama Davranışının İncelenmesi* (Tez No. 206161) [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Türkkan, A. (2019). *Halk eğitimi merkezi yönetici ve öğretmenlerinin hayat boyu öğrenme algısı ile mesleki doyum arasındaki ilişki* (Tez No. 597503) [Yüksek lisans tezi, Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Uzunboylu, H. (2011). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Ünüvar, M. (2023). *Yaygın eğitim kurumlarında interaktif uzaktan eğitim veren öğretmenlerin uzaktan eğitim algılarının ve öğrencilerin uzaktan eğitim görüşlerinin belirlenmesi* (Tez No. 789630) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Yazıcı, N. (2016). *İlk Türk-İslam devletleri tarihi*. Diyanet Vakfı Yayınları.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi.

Yıldırım, K. (2009). *Uluslararası öğrenci değerlendirme programı (pisa) 2006 yılı verilerine göre Türkiye’de eğitimin kalitesini belirleyen temel faktörler* (Tez No. 228424) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

YKS Klavuzu 2021, <https://www.osym.gov.tr/TR,20845/2021-yuksekogretim-kurumlari-sinavi-yks-kilavuzu.html>

Yüksel, G. Nur. (2021). *Van ilindeki orta öğretim öğrencilerinin açık liseye geçiş nedenleri* (Tez No. 671212) [Yüksek lisans tezi, Trabzon Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

EKLER

EK 1 Yarı-yapılandırılmış Görüşme Formu

Değerli öğrenci;

Bu çalışmada görüşlerinize dayalı olarak 12. sınıf öğrencilerin örgün öğretime yönelik algılarının Açık öğretim lisesine yönelik taleplerindeki rolünün ne düzeyde olduğunu incelemek amaçlanmaktadır. Bu anket formunun A bölümünde demografik bilgiler bulunmakta, B bölümünde 20 soru yer almaktadır. C bölümünde ise açık uçlu cevaplanması gereken 1 adet soru bulunmaktadır. Anketin tamamlanması yaklaşık 15 dakika sürmektedir.

Bu çalışma bilimsel amaçlarla yapılmakta olup vereceğiniz bilgiler kesinlikle açıklanmayacaktır. Bu çalışmaya katılmak gönüllülük esasına dayalıdır. Katkınız için teşekkür ediyorum.

İngilizce Öğretmeni Özge ASAL

Kimliğim ve bilgilerimin gizli kalması ve araştırmanın herhangi bir aşamasında araştırmadan çıkabilme ve bu doğrultuda vermiş olduğum bilgilerin, formların araştırma verilerinden ayıklanması koşuluyla bu çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

Evet Hayır

A- Demografik Bilgiler

1-Cinsiyetiniz :	Kadın <input type="checkbox"/>	Erkek <input type="checkbox"/>		
2- Okul türü:	Fen Lisesi <input type="checkbox"/>	Anadolu Lisesi <input type="checkbox"/>	Meslek lisesi <input type="checkbox"/>	Açık Lise <input type="checkbox"/>
4- Sosyo-ekonomik Düzeyiniz:	Düşük <input type="checkbox"/>	Orta <input type="checkbox"/>	Yüksek <input type="checkbox"/>	
5- İkamet Yeriniz:	İl <input type="checkbox"/>	İlçe <input type="checkbox"/>	Köy-Mahalle <input type="checkbox"/>	

B- Açık öğretim lisesi'ne geçmiş iseniz aşağıdaki soruları cevaplandırınız.

1. Açık öğretim lisesi'ne geçiş yapma nedenlerinizi anlatır mısınız?
2. Açık öğretim lisesi'nden beklentileriniz nelerdir?
3. Açık öğretim lisesi'nde öğrenim görüyor olmanız eğitiminizi/akademik gelişiminizi nasıl etkiliyor?
4. Açık öğretim lisesi'nde öğrenim görüyor olmanız sosyal (arkadaş edinme, onlarla sohbet etme, eğlenme vb.) gelişiminizi nasıl etkiliyor?
5. Açık öğretim lisesi'nde öğrenim görüyor olmanız kültürel (gezi, gözlem, inceleme vb.) gelişiminizi nasıl etkiliyor?
6. Açık öğretim lisesi'nde öğrenim görüyor olmanız ilgi ve yetenek gelişiminizi nasıl etkiliyor?
7. Açık öğretim lisesi'nde öğrenim görüyor olmanız TYT veya AYT sınavına hazırlanmanızı nasıl etkiliyor. (Zaman ve mekân esnekliği sağlaması gibi)

Örgün Öğretime devam ediyorsanız aşağıdaki soruları cevaplandırınız.

- 1-(Bazı öğrenciler açık öğretime geçiyor. Siz geçmediğinize göre) Örgün öğretime devam etme nedenlerinizi anlatır mısınız?
- 2- Örgün öğretimden beklentileriniz nelerdir?
3. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız akademik gelişiminizi nasıl etkiliyor?
4. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız sosyal (arkadaş edinme, onlarla sohbet etme, eğlenme vb.) gelişiminizi nasıl etkiliyor?
5. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız kültürel (gezi, gözlem, inceleme vb.) gelişiminizi nasıl etkiliyor?
6. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız ilgi ve yetenek gelişiminizi (ilgi ve yeteneklerinizi ortaya çıkarmak, onları geliştirmeye teşvik etmek vb.) nasıl etkiliyor?
7. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız TYT veya AYT sınavına hazırlanmanızı nasıl etkiliyor? (Öğretmenlere ulaşım, okula belli saatlerde gelip-gitme, ders süreleri ve sayıları vb.)

EK 2 Etik Kurul Onayı



T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Aksaray Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Tarihi: 27/10/2023 14:23



E0000881195

Sayı : E-34183927-000-00000881195
Konu : Başvurunuz Hk.

Sayın: Özge ASAL

“Üniversite Sınavına Hazırlık Sürecinde 12. Sınıf Öğrencilerin Örgün Öğretim ve Açık Öğretim Lisesine Yönelik Algıları Nasıldır?” başlıklı 2023/06-03 protokol numaralı başvuru 23.10.2023 tarihli toplantıda kurulumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere **uygun olduğuna** toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Necmettin AYGÜN
Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurul
Başkanı

EK-3. Araştırma İzni



T.C.
AKSARAY VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü



Sayı : E-76490249-20-90611394
Konu : Veri Toplama Anket İzni

28.11.2023

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : Valilik Makamının 23/11/2023 tarihli ve E-76490249-20-90338522 sayılı oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı 222270414 numaralı öğrencisi Özge ASAL'ın "Üniversite Sınavına Hazırlık Sürecinde 12. Sınıf Öğrencilerinin Örgün Öğretime ve Açık Öğretim Lisesine Yönelik Algıları Nasıldır?" başlıklı tez çalışması ilgi olur ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim

Metin ALPASLAN
İl Milli Eğitim Müdürü

Eki :
- Onay

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU		
Öğrencinin Adı Soyadı:		EVET
Kapak		
1	Tez Başlığı tutanaktaki başlıkla aynı mı?	
2	Kapaktaki ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
3	Kapak format kılavuzdaki kapak formatına uygun mu?	
4	Kapakta yazılan tüm yazılar doğru olarak verilmiş mi?	
İçindekiler		
5	Sayfa numaraları tam verilmiş mi?	
6	Şekil, Çizelge vb. listeleri verilmiş mi? Sıralaması doğru mu?	
7	Özet, Abstract, Giriş, Sonuçlar vb. bölümler var mı?	
8	Yazım hataları kontrolü yapıldı mı?	
Giriş		
9	Hazırlanan tezin önemini anlatıyor mu?	
10	İkinci ve Üçüncü dereceden başlık içermemeli kuralına uyuldu mu?	
Özet/Abstract		
11	Kılavuza uygun mu?	
12	Ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
13	Özet; tek sayfa, tek aralık, tek paragraf kuralına uygun olarak yazıldı mı?	
14	Bilim kodu, sayfa adedi, anahtar kelimeler ve tez danışmanı yazıldı mı?	
Kaynakça		
15	Kaynakların tamamına metin içinde atıf yapıldı mı?	
16	Kaynak formatı kılavuzdaki kaynak formatına uygun olarak hazırlanmış mı?	
17	Atıf formatı kılavuzdaki atıf formatına uygun mu?	
Atıf Yöntemi APA 7 <input type="checkbox"/> CMS <input type="checkbox"/> İSNAD <input type="checkbox"/>		
Genel Değerlendirme		
18	Etik Beyan açıklaması okundu, uyuldu ve imzalandı mı?	
19	Kabul/Onay sayfası kılavuzdaki formata uygun olarak düzenlenmiş mi?	
20	Kabul /Onay sayfasında belirtilen oy birliği/oy çokluğu seçeneklerinden uygun olanı savunmayla tutarlı olacak şekilde belirlenmiş mi?	
21	Sayfa kenar boşlukları ve sayfa numaraları kılavuzdaki formatına uygun mu?	
22	Paragraf boşlukları ve metin satır aralığı kılavuza uygun olacak şekilde düzenlenmiş mi?	
23	Başlık yazımları kılavuzdaki başlık formatlarına uygun mu?	
24	Yazı tipi ve boyutu kılavuzdaki yazı tipi ve boyutu formatına uygun mu?	
25	Şekil, Çizelge vb. açıklama ve numaralandırmaları kılavuzdaki formata uygun olarak yazılmış mı?	

Danışman Adı Soyadı

İmza